

420

Kodolányi,
A
Mező-
gazdasági
menkás
és
teendőik,

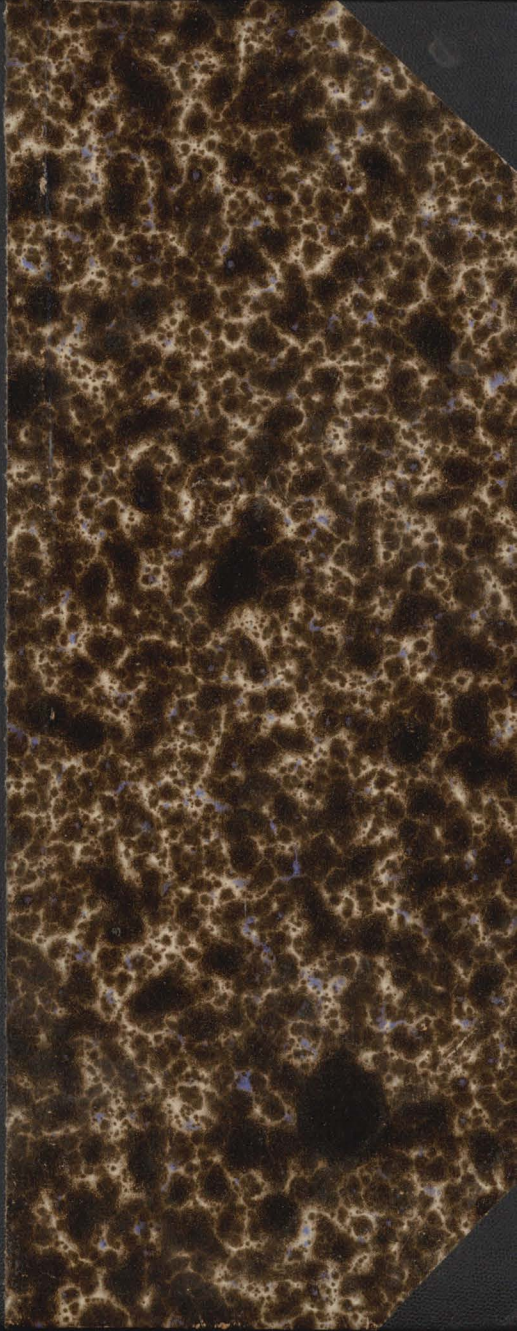
K

132

0

ni.
gi
de
re,

Blank paper labels with decorative borders on the spine.

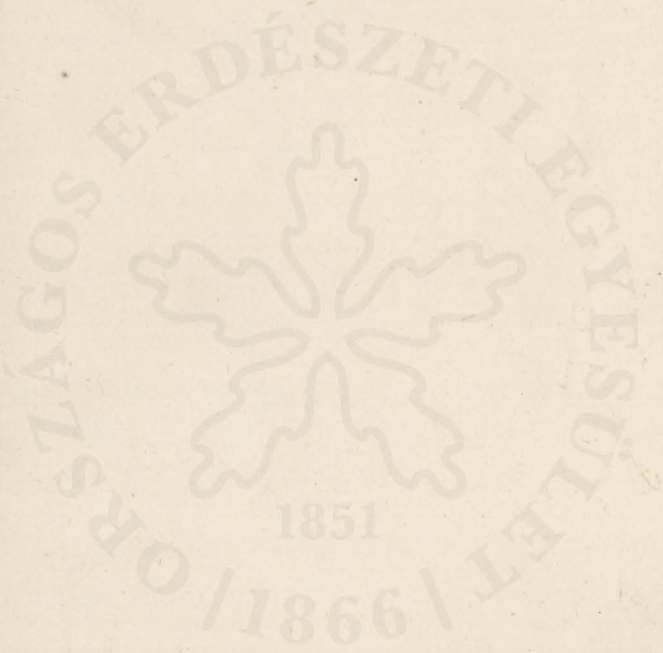

OEE Könyvtár
Áll. Ell. 2018

OEE KÖNYVTÁR
A. 15. 113. 11A

A MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁK ÉS TEENDŐK

HÓNAPRÓL HÓNAPRA
A MEZŐGAZDASÁG MINDEN ÁGÁBAN

SZERKESZTETTE:

KODOLÁNYI ANTAL

A. k. 2658.

14/1/5

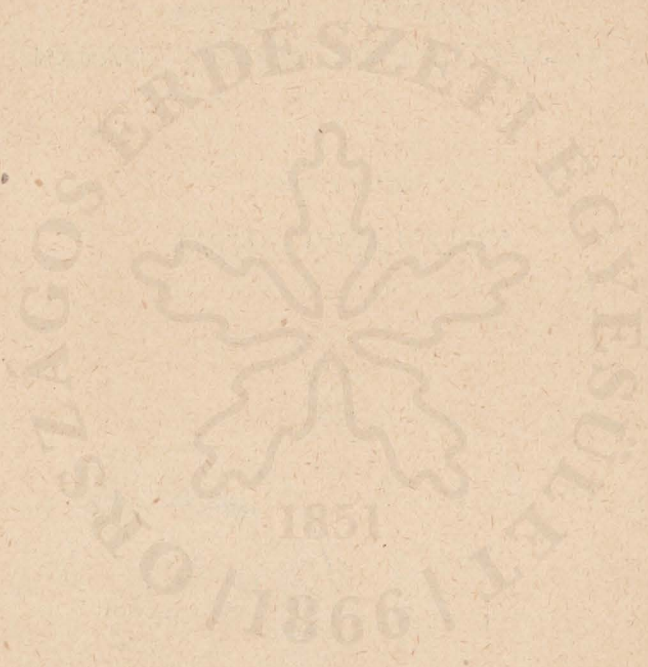
J.

BUDAPEST

“PÁTRIA” IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI RÉSZV.-TÁRS. NYOMÁSA

1909

“Pátria” irod. váll. és nyomdai r.-t. nyomása. Budapest, IX., Üllői-út 25.

ELŐSZÓ.

Amely gazda sok évi gyakorlat s megfelelő szakismeret alapján, kellő tájékozottsággal bír a gazdai teendőkről, annak e figyelmeztetőre alig van szüksége, mert annak gazdai szeme előtt a gazdaság minden ágában napirenden lévő minden teendő, valamint azoknak egymásutánja is, úgyszólván magától sorakozik. Azonban a feledékenység emberi gyarlóság lévén, néha talán ezek is hasznát veszik egy-egy figyelmeztetésnek, mivel a gazda szakadatlanul annyiféle és oly sok oldalú foglalkozása közben, vajmi könnyen megeshetik, hogy egy-más dolgról még a legtapasztaltabb gazda is megfejtkezik.

Ámde hány oly földbirtokos foglalkozik vagy közvetlenül vagy közvetve gazdálkodással és hány, — ifju, kezdő gazda fog a gazdálkodáshoz — aki sem elegendő gyakorlattal, sem megfelelő szakismerettel nem bír, és így nem lévén jártas eléggé a gazdasági s kertészeti stb. teendők tömkelegében, nem is lehet kellőleg tájékozva a felől, hogy mely munkát, mikor kell végezni, oly egymásutánban, hogy a gazdai s kertészi stb. teendők folyamatában oly hiba ne történjék, ami azután a gazdaságot — illetve annak jövedelmezőségét — érzékenyen érinti. Úgy a gazdasági mint kerti munkák nagy része oly természetű lévén, hogy ha valamely munkának a

maga kellő idejében való végzését elmulasztottuk, az azután abban az évben többé helyreépíteni sem lehet.

Főleg az ily kevésbé tapasztalt, és ifju, kezdő gazdák számára készült e munka, melyben bár csak dióhéjba szorítva, de apróra fel van sorolva, — itt ott a legfontosabb munkák legokoszerűbben való miként végzésének indokait is érintve, — hogy a mezőgazdaság egyes ágaiban egymást szakadatlan folytonosságban követő munkák, teendők, a dolgok természetes rendjénél fogva, mily egymásutánban végzendők, hogy a gazdai teendők folyamatában egyik-másik munka elhagyása, vagy későn végzése következtében, oly hiba ne történhessék, amely a birtok jövedelmezőségére káros behatással lehetne.

Azt hiszem tehát, hogy e figyelmeztetővel oly munkát nyujtok főleg a kevésbé tapasztalt, és az ifjú kezdő gazdák kezébe, melynek hasznavehetőségéről a tapasztalat, rövid időn belül s bőven meg fogja mindazokat győzni, akik e munkát figyelemmel lapozgatni fogják.

Budapest, 1908 december havában.

Kodolányi Antal.

JANUÁRIUSBAN.

„Egyebet nem látni hónál és fellegnél,
Koldussá lett a föld, kirabolta a tél.“

Petőfi.

Az íróasztalnál és a majorban.

E hónapban a gazdának egyik főteendője a múlt évi gazdasági számadások lezárása, rendbehozása és hogy a számadásvezetés meg ne akadjon, a jövőre átesett összegek s tételeknek az újévi számadásokba való átvezetése. A rendesen, pontosan vezetett számadások kiszámíthatlan becscsel bírnak a gazdára. Annyi tanulságos adatot, tapasztalatot meríthetünk ugyanis azokból éppen saját birtokunk jövőre folyvást okszerűbb kezelésére nézve; oly tisztán előnkbe tárják azok a kezelés körül bármely tekintetben elkövetett hibákat; szóval olyannyira, oly nagy mérvbeni tényezői azok minden gondolkozó gazda jövő boldogulásának, miszerint el lehet mondani, hogy amely gazda számadást, még pedig rendes, pontos számadást nem vezet, elsősorban magát kell okolnia, ha nem bír boldogulni; mert ahelyett, hogy a reá nézve ily számadásokba letett becses tanulságos tapasztalatokat felhasználhatná és ezáltal évről-évre biztosabb kezet nyerve a gazdaság minden ágában, évről-évre biztosabb lépéssel haladna kitűzött célja felé: örökké csak a sötétben tapogatódzik, mert biztos, kérlelhetlen számok helyett mindig csak a véletlenre bízza magát!

Újévkor minden újonnan fogadott cselédnek egyenkint s apróra meg kell mondani, mi a kötelessége, mert

csak ez esetben lehet őket, ha valamit elmulasztanak vagy rosszul végeznek, felelősségre vonni. Különben, ha valami baj van, egyik a másikra hárítja a mulasztást, és felelősségre a kárért senkit se lehet vonni. Továbbá leltár mellett adjuk át, darabonként kezökre olvasva, a cselédeknek a gondozásuk alá tartozandó szerszámokat, eszközöket, úgymint: ásót, kapát, gereblyét, lánczot, szekerczét, baltát, vasvillát, favillát, kaszát, kefét, vakarót, itatópitlit stb., mert csak ez esetben várhatjuk, hogy az év végén pontosan beszámoljanak mindennel, ami kezökre volt bízva. A szekeret s ekét pedig apróra meg kell velök nézetni, hogy azok jó karban lettek átadva (természetes tehát, hogy azokat előbb jó karba is kell hozatni) s utasítani őket, hogy amint legkisebb bajt vesznek észre, azt azonnal jelentésük be s ne akkor adják tudtunkra, amidőn már nem lehet azokkal dolgozni. A kötélféleket meg azzal kell átadni, hogy kötelesek azoknak minden darabjával beszámolni, amint elszakadnak. Különben az egésznek az árát bérükből kötelesek megtéríteni.

Igen rossz szokás az, hogy csupa takarékoságból egyes szerszámokat, melyekre pedig minden kocsisnak s béresnek folyvást szüksége van, nem szereznek be a gazdák kellő számban, hanem egy és ugyanazon szerszám jár, ha szükség van reá, kézről-kézre, holott így sokkal többbe kerülnek azok, mert egyik se ügyel rájuk, hányják, vetik és így mihamar elpusztulnak és a gazda csak azon veszi magát észre, hogy már ismét újat kell venni. Míg ha minden béresnek, kocsisnak meg van a maga szükséges szerszáma, kérdőre lehet vonni, ha az elvész vagy feltűnően hamar elpusztul.

Az állatok etetése, gondozása s tisztítása körüli teendőket pedig óraszám szerint kell beosztani, hogy minden cseléd egyszerre végezze azt, mert az ellenőrzés ily módon legkönnyebb.

Az eladásra szánt gabonaneműeket rostáltassuk meg, mert így kelendőbbé válnak azok s hitelünk is bizto-

síttatik azáltal, ha mindig szép tisztára rostált készlettel szolgálunk vevőinknek. A kirostált szemnek meg ezer hasznát lehet venni a gazdaságban.

Az eladott gabonát igyekezni kell addig szállítani a piacra vagy a vasúthoz, míg jó az út s a fogatok is jobban reáérnek.

A friss gabonakészleteket legalább egyszer minden hónapban meg kell forgatni.

A magtáráblakok tábláit éjjelre be kell csukadni, nehogy a hófúvások a gabonakészletekben kárt tegyenek, sőt szeles, zivataros időben nappal is zárva kell azokat tartani.

Az épületek s falak mellől a havat lapátoltassuk el és le kell azt hányatni a laposabb tetejű épületekről is.

Nézze át a gazda takarmánykészletét is, hogy az őszszel tett számítással miként vág össze az eddigi fogyasztás és maradvány.

Főleg kisebb gazdaságokban lehetőleg minden szálaskészletet felkötözve, (felporcziózva) meghatározott súly szerint kell adni a cselédek kezébe, mert a takarmányozással rendet csak így lehet tartani, azért is a szénakötözésről ne feledkezzünk meg. Mivel pedig a szecskaetetés mellett még takarékosabban lehet bánni a takarmánnyal, bár ha bőven el vagyunk is látva takarmánnyal, jó lesz egy részét az állatoknak mégis szecskaetetésre fogni, valamint a durvább szárú takarmánynak szecskaetetésre vágásával s ilyenén feletetésével is sok takarmányt lehet megtakarítani és azt jobban is értékesíteni, amidőn azután természetesen arról se szabad megfeledkezni, hogy folyvást elég szecska legyen vágva. A szecskaetetés azonban 3—4 cm.-nél rövidebbre nem szabad vágatni, mert akkor nem rágják meg eléggé jól a takarmányt az állatok, aminek azután emésztési zavarok lehetnek a következményei.

É hó folytán hozassunk jó karba minden gazdasági szerszámot, eszközt és gépet. Az új gépek beszerzésének, megrendelésének is most van az ideje. A szükség-

ges szerszámfa beszerzéséről sem szabad megfeledkezni, ha még eddig nincsenek beszerezve.

Ha még meg nem rendeltük volna, nem kell megfeledkezni a tavasziak alá szükséges műtrágyák megrendeléséről, valamint ha friss vagy új fajtavaszi vetőmagra van szükségünk, annak a megrendelését sem kell tovább halasztani.

Most az ideje a tavasszal ültetendő gumós és hagymás virágok megrendelésének is, valamint a kerti vetemény- és virágmagvak megrendeléséről sem kell megfeledkezni.

Az építkezésekhez szükséges anyagok bevásárlásáról s hazaszállításáról is most van az ideje gondoskodni.

A jövő télre való tüzifakészletet is jó lesz beszerezni s hazaszállítani.

A fűtőanyagokra fel kell ügyelni, hogy a cselédek pazarul ne bánjanak velük.

Ha idő van rá, hordatni kell földkészletet is, hogy legyen majd a sürgősebb munkaidőben is mivel rétegezni a trágyát.

Ha a jégverem még nincs megtöltve, lássunk utána, hogy e hó folytán az is megtörténjék.

A gyümölcskamara is gondot kell fordítani, hogy a gyümölcs meg ne fagyjon benne. A sérült s rothadásnak indult gyümölcsöt meg időről-időre jó lesz kiszemeltetni.

Az elfogyasztott gyümölcs magvát szedjük össze. A jó gazda házában semminek sem szabad veszendőbe menni; ha fel nem használhatjuk a faiskolában, el lehet adni a magárosoknak. Szívesen megveszik.

A még le nem ölt hízott sertések leölését már továbbra nem kell halasztani.

A hosszú téli estéken a nőcselédeket tollfosztással, fonással, zsákok és ponyvák igazításával s újak varrásával foglaljuk el.

Az új zsákokat és ponyvákat azonnal meg kell bélyegezni, hogy el ne tévedjenek vagy ki ne cseréltessenek. A férficselédeket pedig kosár- és kasfonással, továbbá

ásó-, kapa-, kasza- és fejszenyelek készítésével és egyéb apró igazításokkal s kerti jeltáblácskák és melegágytakarók készítésével foglaljuk el.

A mult hóban netán elmaradt nádvágás, sürgősen bevégezendő.

Az istállókban.

Bármilyen legyen is a tél és bármennyi a takarmány, a takarékoságot a takarmánynyal eléggé sohasem lehet ajánlani, mert ami elpocsékolatik, attól meg nem hízik a marha.

Különös gondot kell e hó folyamán a hasas és szoptató állatokra fordítani. Az istállók legyenek melegek, de naponta szellőztetve. A takarmány legyen tiszta, egészséges és elegendő s az almozás bőséges. A vakarás és kefélés s általában a bőrnek tisztántartása meg az állati egészség fenntartására mulhatatlanul szükséges lévén, ennek pontos keresztülvitelére is fel kell ügyelni.

A rendes etetési órákat minden állatfajnál s minden időszakban pontosan be kell tartani.

Ha csak az idő engedi, mind a tenyész-, mind a növendékállatokat mindennap ki kell mozgásra bocsátani a szabad levegőre.

A legsilányabb takarmányt a leghidegebb időben kell feletetni, mert az állatok legjobban ekkor eszik azt meg. Ilyenkor kell felváltva más takarmánynyal az üröknek a lombtakarmányt is eléjük adni.

A hetenkinti sózásról, különösen silány takarmány mellett meg ne feledkezzünk.

Arra is nagy gondot kell fordítani a gazdának, hogy minden állatfajnak az annak leginkább megfelelő és a kitűzött tenyésztési célra legalkalmasabb takarmányt adja.

Az itatóvályuból a vizet minden itatás után ki kell bocsátani, hogy a vályu be ne fagyjon.

A lóistállóban. Télen át a lovak nehéz munkára tartósan nem használtatván, az azoknak az év egyéb

szakában adott abrakadagból egy kis mennyiséget le lehet vonni.

A vemhes kanczákat csak könnyebb munkákra, inkább csak jártatás kedvéért kell használni, 2—3 héttel meg a leelés előtt legjobb azokat hámba se fogni. S e hó végén vagy a jövő hó elején át kell azokat kötni a keczekbe, hogy annál nagyobb felügyelet alatt legyenek.

A hágó méneknek meg e hó elejétől már nagyobb zabadagot kell adatni, előkészítendőök azokat a hágatásra.

Az itatásra használt vizet, főleg a vemhes kanczáknál, igen jó, itatás előtt kissé az istállóban meglangyosítani. Itatni mindig abrakolás előtt kell a lovakat.

Hidegebb istállóban a munkáról hazatért igáslovakat pokróczczal kell betakarni s szalmacsutakkal szárazra dörzsölni s ha nagy sárban járva, lábaik s patáik meg vannak tapadva, ezeket is meg kell mosni, meg kell tisztítani s miután megszikkadtak a paták, ily időben legalább hetenként kétszer be kell azokat kenni patakenőccsel.

A csikókat legalább kétéves korukig legjobb ugyan szabadon hagyni, valami tágabb istállóban, hogy szabadon mozogva, jobban fejlődjenek, ha azonban erre hely nincs s kötőfékre köttetjük azokat, az esetben azután gondunk legyen rendes vakarásukra, kefélésükre, valamint arra is, hogy megfelelő takarmányozásban részesüljenek s naponta a szabadba bocsáttassanak, hogy a futótéren kifuthassák magukat.

A csikóknak hámba való tanítását folytathatjuk.

A tehén- és ököristállóban. Ha azt akarjuk, hogy teheneink a téli száraztakarmány mellett is jól s bőven tejeljenek, takarmányuk egy részének okvetlenül gumós vagy gyöknövényekből kell állani. A fejőstehenek minden fejéséről, minden napról, gondos jegyzéket kell vezetni, hogy tudjuk: melyik tehén mennyi tejet ad egész éven át s hogy melyik tehenet lehet legtovább fejni, hogy azután úgy a bikaborjúkat, mint az üszöket is elsősorban azon tehenektől neveljük fel, amelyek legbővebben,

legtovább tejlenek, hogy ily kiválasztással minél bővebb s tovább tejlő fajra tegyünk szert s a fajt ez irányban folyton javítsuk.

Különösen óvni kell e hó folytán a hasas teheneket a meghűléstől, mi is nehogy éppen a túlhideg vagy éppen fagyos gumós, vagy gyök növények etetése, vagy igen hideg vízivás által idéztessék elő, az etetésre szánt gumós és gyök növényeket mindig annyival előbb be kell az istállóba hordani, hogy azok az etetés előtt eléggé átlangyulhassanak. Ugyanez áll az ivóvízre nézve is. Ha pedig fagyos volna a répa vagy burgonya, etetés előtt hideg vízben ki kell azt szívatni.

A teheneket és ökröket is vakaró alatt kell tartani. A tinók járomba való taníttatását folytatni lehet.

A hízómarhára úgy takarmányozás, mint tisztántartás, gondozás tekintetében is, hogy hiányt ne szenvedjenek, gondunk legyen.

A kis borjúk alá gyakran és bőven kell almozni, hogy folyvást szárazban legyenek.

A juhakolban. A korai bárányozás már folyamatban van, tehát mind az anyák, mind a bárányok gondos ápolást és jó tartást igényelnek, ha azt akarjuk, hogy a törzs javuljon s gyarapodjék.

A bárányozás ideje alatt utána kell nézni, hogy a juhászok az akolban éjjel is helyt álljanak.

A hasas anyákra az itatásra való hajtásnál s onnét visszatérve, igen ügyelni kell, hogy az akolkapuban meg ne szoruljanak a tolongásban.

A szoptatóanyák takarmányának egy részét szintén répa- vagy burgonyának kell képeznie, mert ez a tejnek nemcsak mennyiségére, de minőségére nézve is nagy befolyással van. Az ily takarmányozás mellett ugyanis a legszebb és legegészségesebb bárányokra számíthatunk. Nem elég azonban e célból az, hogy csupán a leellet anyák tartassanak jól, hanem jól kell az egész nyáját folytonosan a lehetőségig tartani és kivált az anyákra kell a hasasság beálltától kezdve különös gondot fordí-

tani a takarmányozást illetőleg, mert csak az esetben fognak azok kellőleg kifejlett s egészséges nemzedéket létrehozni.

Ahol a nyári elletés van szokásban, ott a hágatást e hónapban meg kell kezdeni.

Ha a fagy erős, az ürüket és meddőléket pár órára a túl buja vetésekre reá lehet bocsátani, de előbb száraz takarmányt tegyünk eléjük, hogy éhgyomorral ki ne menjenek s gyomorhülést ne kapjanak, és vigyázatni kell arra is, hogy egy helyen soká ne legeljenek; mert a buja növést nem szeretik, hanem ott rágják le a vetést legjobban, ahol az leggyérbb, legsoványabb.

A sertésóiban. A fiadztató kezeket a hasas koczák számára be kell almozni s a koczákat 10—14 nappal a fiadzás előtt bele kell szoktatni. A hasas koczákat folyvást jól kell tartani és pedig főleg a hasasság második felében naponkint minden 100 darabra 125—150 liter kukoriczát vagy 150—175 liter takarmányárpát kell számítani. A novemberben leellett koczák pedig folyvást a leelés után kiszolgált adagokban részesítendőek.

A fiadzásnál igen ügyelni kell arra, hogy a netalán eldöglött malaczok a kocza alatt ne maradjanak, nehogy a kocza azokat megegye s később eleven malaczaira is étvágyat kapjon.

Bármily hideg idő s bármily nagy hó legyen is, a malaczos koczákat is meg kell mindennap délelőtt, délután a szabadban járatni.

A meddőléknek minden 100 darabra 125 liter tengerit vagy 125 liter árpát s darabonkint 2 kiló répát kell kiszolgáltatni.

A baromfiak részére gondoskodva legyen meleg ólról s legalább napjában egyszer adjunk azoknak szemesesleget, de emellett valami zöldségfélét is kell nekik adni, mely czélből legjobb néhány darab répát dobni eléjük. Egy kifejlett tyúknak megfelelő napi takarmányadagja búza, árpa vagy tengeriből 1 decziliterre tehető, ellenben zabból és tönkölyből 1¹/₂ decziliter,

amit naponta kétszerre kell eléjük szórni, reggel, mikor az ólat elhagyják s délután, mikor nemsokára pihenőre térnek. Ugyanennyi szemeseség elég a pulykának, lúdnek és réczének is, ha mellette korpával kevert főtt burgonyát vagy répát is kapnak vagy más zöldségfélét, ideszámítva a leforrázott, összevágott fiatal lóhert és luczernát is. Legolcsóbban úgy lehet a baromfiak részére jó meleg ólat állítani elő, ha ezeket a tehén- vagy ököristálló oldalához ragasztatjuk s alul-felül néhány lyukat üttetünk át a falon, hogy az istálló melege áthathasson a baromfióba is. E lyukakat azután, hogy a tyúkok azon át ne mehessenek az istállóba, sodronyrostélylyal kell ellátni.

A réczéket, libákat nagy hidegben ólban kell etetni, s nagy hidegben gyakran utána kell nézni, hogy a baromfiak ivóvízben, mely ilyenkor hamar be szokott fagyni, hiányt ne szenvedjenek.

A méhek körül. A méhek telelőben lévén, csak arra kell ügyelni a méhésznek, hogy azon helyiségnek, hol telének, légmérséke a 0 fokon alól ne szálljon, sőt legalább 4—5 R-fokkal bírjon, de 10 R-foknál melegebb se legyen, és emellett a helyiségnek levegője tiszta és penészmentes legyen, továbbá, hogy a méhek semmi zaj által ne nyugtalaníttassanak, különösen hogy egér, czinege vagy zsolna a kasokhoz ne férjen, mert az egér a kasba fészkel s nemcsak a mézet eszi meg, hanem a lépeket is össze-vissza fúrja, a czinege és zsolna meg lyukakat váj a kas oldalán s a kopogtatás által a méhek téli nyugalmaát zavarja.

A gyengébb rajokat meg kell vizsgálni, s ha mézben hiányt szenvednek, ezt pótolni kell. Télen és ősszel a kaptárok vizsgálására a melegebb órákat kell választani, míg nyáron a hűvösebb reggeli és esteli órákat.

A méhek etetése vagy a mézkészlet megfogyatkozása miatt vagy azon okból is szokott történni, hogy a mézben különben elég gazdag családokat gyorsabb szaporodásra ösztönözzük. Az etetés vagy lépes, vagy perge-

tett mézzel kell hogy történjék és pedig ha szükségből történik az, akkor lehetőleg mindig fedett lépekkel kell azt tenni, mely lépeket bármikor be lehet tenni a kaptárba, de ha fedetlen sejtü vagy pergetett mézzel etetünk, legjobb ezeket az esteli órákban tenni a kaptár alá, vagyis a költő-ürbe, nehogy rablók törjenek a kaptárba. Ha ellenben a gyorsabb szaporodásra való ösztönzés az etetés célja, arra legjobb pergetett mézet használni, amit reggel és este kell a kaptárba beadni és pedig mindig a mézürbe, hogy azt minél előbb felvegyék.

Új kasokat készíteni s a régieket kijavítani most az ideje, valamint aki méhest akar építeni, az ehhez szükséges faanyagokról is most gondoskodjék.

A mezőn.

E hónap folytán ritkán engedi a fagy, hogy az ekét a földbe akaszthassa a gazda, ha azonban oly idő jár, hogy beveszi a föld az ekét, az őszszel elmaradt tarlószántást be lehet végezni.

Ha nagy hófúvások vannak, nehogy megpálják alatta a vetés, meg kell azokat több helyen nyitni, ha pedig vastagon fekszik a hó és kérge támadt, töressük át azt a sertésnyájjal vagy más baromcsordával.

Ha lágý, engedékeny az idő és a hó sebesen olvad, a vizet a vetésekről le kell eregetni, mert bármily jól húzattuk is ki őszszel a vízvezető barázdákat, ritka esetben képes az az olvadáskor oly egyszerre összetóduló vizet eléggé gyorsan elvezetni, amint pedig a föld fagya kimegy, kiázik a vetés, ha a viz sokáig áll rajta.

A trágyahordáshoz, főképen ha jó szánút van, egész erővel hozzá kell látni. A hordáshoz váltószánt vagy szekereket kell használni, mert ezáltal legalább felényivel nagyobb lesz a munkaeredmény. A szán vagy szekerek

váltása bent a trágyagödör mellett történik akként, hogy a mezőről üresen visszahozott szánból vagy szekérből kifogja a béres az ökröt és a már távolléte alatt nap-számosok által megrakott terhes szekérbe vagy szánba fogja azt. És ez így folytatódik tovább s tovább.

A luczernásokra szalmastrágyát kell hordatni vagy trágyalevet.

A trágyatelepek beterítésére szükséges föld- és iszap-hordásra is, ha az időjárás engedi, most ér rá legjobban a gazda.

A réten.

Ha lágú, engedékeny az idő, irtassuk a fűz- és más egyéb jövedelmet csökkentő bokrokat; oszlattassuk szét a hangyaboly és vakantúrásokat. Lágú időben árok-ásással is foglalkoztathatjuk cselédeinket.

Az öntözhető réteken a vízvezető árkok tisztítását, ha az idő engedi, szintén munkába lehet venni, úgyszintén a határ- és védsánczok kiigazítását is.

A soványabb rétekre, melyeket iszap sohase termékenyít, hordassunk földkeveréket (komposztot) vagy szalmás sertéstrágyát, hamut, rothadt polyvát vagy trágyalevet. E trágyaszerek bármelyikének kihordásáért bő terméssel fogják azok megjutalmazni a gazdát.

A gyümölcsök kertben.

Oltógalyakat szedessünk s rakassunk moh avagy nyirkos homok közé.

A kézben, a szobában való oltást meg kell kezdeni.

Tisztíttassuk a fákat a mohától és hernyó-kötésektől, melyeket azonnal el kell égetni.

A kertészkedést azonban ez irányban manapság már csupán a hernyók elleni védelem nem meríti ki, mivel védekeznünk kell a kártékony rovarokon kívül még a gyümölcsfák termését annyiszor teljesen tönkretévő gombabetegségek ellen is. És pedig mivel a külföldi

legújabb időben tett tapasztalatok azt mutatták, hogy a vízben oldható *arbolineum* nevű karbolkészítménnyel való permetezés kitűnő eredménnyel lett használva nemcsak a gyümölcsfák termését oly gyakran tönkretévő rovarok minden neme, hanem a gombabetegségek ellen is. Télen át 4—6-szor meg kell a gyümölcsfákat 8—10° o-os arbolineum-oldattal permetezni, de oly behatóan, hogy attól a fák kérge teljesen, minden részében megnedvesüljön. Ily *Arbolineum* kapható *L. Webel, Mainz* 25—50 kilós bádogedényekben, kilója 50 Heller (=60 fillér). Nagyobb edényekben kilója 40 Heller (=48 fillér). De ajánlják többen e célra a Kolozs-várott *Burger* Frigyes droguistánál kapható *Margitin* nevű folyadék 5—6° o oldatát is. Ennek kilója 60 fillér. És ugyane célból sokan a rézgálicz 2° o oldatával szokták a fákat a levélhullás után megpermetezni.

A száraz fákat irtassuk ki, a száradásba indult galyakat pedig fűrészeltessük le.

Gondoskodjunk karók és redélyfa-korlátokról.

A nagy gyökeres fák átültetésének is most van ideje.

Ha az idő engedi, a faiskolában ásatunk s rigoliroztatunk.

Az ősszel kiszedett s időközben bevermelt fákat, csemetéket a növekedő hideggel haraszt-befedéssel kell a fagytól óvni.

A magvetésekre, úgyszintén a pinczében rétegzett gyümölcsmagvakra is ügyelni kell, hogy az egerek azokban kárt ne tegyenek. Ültetés előtt igen jó e célból az elvetendő magvakat vagy vízben áztatni egy pár óráig, melyben korom lett feloldva, vagy mészpépbe tenni a magvakat és azután annyi hamut szitálni azokra, hogy minden mag egy kis hamukérget kapjon.

A takaró alatt levő redélyfák átvizsgálandók s az egerek ellen oltalmazandók. Zordonabb időjárással tanácsos a redélyfák gyökereit harasztal fedni be.

A fagy által kiemelt, újon ültetett fácskákat, amint meglágyul az idő, le kell nyomkodni.

Oltóviaszt, fatapaszt és párosításhoz szükséges szalagokat és címtáblákat készítettünk, s a kertieszközöket rendbe kell hozatni.

Az elevensövények megnyíratnak és ha az idő engedi, kijavíttatnak.

Ha lehet ásassunk gödröket is a tavaszi ültetésekhez.

Oltványok és oltógalyak megrendelésének is itt az ideje s nehogy megkésve kapjuk azokat, továbbra a megrendelést nem kell halasztani.

Nagy hidegben ügyeltesünk fel, nehogy a bekötözés daczára is a nyulak oltványainkban kárt tegyenek. De legzélszerűbb minden gyümölcsöst oly kerítéssel vétetni körül, hogy a nyulak a gyümölcsösbe ne juthassanak.

A konyhakertben.

Trágyáztassuk a veteménytáblákat s ha az idő kedvező, a rigolirozást is folytatni lehet.

Tisztogattassuk és osztályozzuk a veteménymagvakat, melyekkel pedig nem bírunk, azoknak megrendelését már tovább ne halaszszuk, nehogy elkéssünk majd a veteményezéssel. A régibb magkészletek csiraképeségét azok vetésre való használata előtt ki kell próbálni s ugyanezt kell tenni a megrendelt vetőmagokkal is, amint megérkeztek.

A gyök növényeket, melyek lomb alá, a melegágykeretekben künn a szabadban vannak elrakva, derült időben szellőztetni kell, úgy a zöldséges pincze ablakait is nyitassuk ki, ha szép az idő, déltájban egy pár órára s az itt elrakott zöldséget a penészes és rothadt levelektől gyakran meg kell tisztogatni. Növekedő hideggel pedig a szabadban bevermelt zöldséget szalmás trágyával boríttassuk meg s a pincze ablakait is rakassuk be trágyával.

Melegágykereteket, takarókat, ablakokat készíttessünk, a meglevőket pedig hozassuk rendbe.

A melegágyak készítéséhez hozzá kell kezdeni. Nagyvárosok közelében pedig már borsót, salátát, hónaposretket, petrezselymet és sárgarépat kell a melegágyba vetni, mert nagyvárosokban a korai zöldségnek jól megadják az árát. Korai használatra vetni kell az üvegházban cserepekbe karfiolt, salátát, kalarábét s korai káposztát.

Kerttervek készítését, mindennemű kerti szükségletek beszerzését és a hibás kerti eszközök s szerszámok kijavítását is e hónap folytán kell végeztetni.

A díszkertben.

A díszcserjéket, ha az idő engedi, vissza kell vágni és a szükséghez képest megritkítani. Meg kell kezdeni az üvegházakban a kényesebb díszcserjék és rózsák oltását is. — A melegebb üvegházakban a fuchsia, lantána, pelargonium, vanília és szőnyegnövények stb. dugvány általi szaporítása is kezdetét veszi. A virágokról a száraz leveleket és galyakat szorgalmasan el kell távolítani.

A vermekben telet virágokat szép napfényes időben szellőztetni kell, meg kell azokat a száraz és rothadt levelektől is tisztítani és ügyelni kell, hogy az egerek azokhoz ne férjenek.

Az oly díszcserjéket és virágos növényeket, melyeket korábban akarunk virágoztatni, üvegházba kell helyezni; ilyenek a syringa, weigelia, deutia, jáczint, tulipán, crocus, narcissus, gyöngyvirág stb. Szőnyegnövények dugványozás általi szaporítását is meg lehet kezdeni.

A szőlőben.

E hónapban a hó és erős hideg miatt nem igen sokat lehet dolgozni a szőlőben, ha mégis szép napok is fordulnak elő, azokat igen czélszerűen fel lehet az őszi elmaradt munkálatok folytatása vagy bevégzésére használni, nevezetesen:

A teendő trágyázáshoz hordassunk trágyát a szőlőbe folytatni lehet, ha az idő engedi, az új szőlők alá a forgatást (rigolirozást).

Lágy időben tisztogattassuk az iszapfogó gödröket, s rakásra hordva a kikerült földet, azt a szőlőtől kikerült gyommal s levéllel rétegezve és egy kevés trágyával s az elégetett szőlővenyege hamujával feljavítva, a nyár folytán készítsünk belőle komposztot (földkeveréktrágyát).

A víz elvezetésére szükséges fedett, alagsövezendő árkok készítését is elő lehet venni; ha az idő engedi, át kell vizsgálni a szőlőkarókat is s azok közül a rosszakat eltávolítva, újakkal pótolni, azután mind az újakat, mind amelyek még hasznavehetők, meg kell hegyeztetni s a meghegyezett végeket vagy meg kell szenesíteni vagy kátránnyal bekenni, vagy ami még jobb, megmelegítve a karók hegyeit, kékgálicz-oldattal itatjuk be 2—3-szor s mikor ez megszárad, mészvízbe állítjuk belé. Ezáltal a karók hegyei csaknem kőkeménységüekké válnak.

A szőlőlevelekbe rakott rovartojások az ily levelek leszedése s elégetése által eltávolítandók.

A szőlőszakaszokban lévő, árnyékot okozó gyümölcsfákat ki kell irtani.

Új szőlőültetésekhez most van az ideje a síma vagy gyökeres vesszőket is rendelni, nehogy későn rendelve későn kapjuk azokat meg s elkéssünk az ültetéssel.

S ha még meg nem történt volna, legfőbb ideje, hogy az ültetésre, dugványozásra használandó vesszőket megszedessük, mert ha ólmos eső éri, nem alkalmasak többé a kiültetésre.

A megszedett vesszőket legjobb a borházban nyirkos homokba rakni.

A pinczében.

A megtisztult új borok lehúzását, lefejtését, amint azok tisztulása előhaladt, meg kell kezdeni. És pedig

az első lefejtést mindig szellőztetéssel, vagyis úgy kell megejteni, hogy a bor hosszabb ideig érintkezzék a levegővel, tehát csapon sajtárokba eresztve, ezzel töltjük azt át az előbb tisztára mosott és gyengén kikéneztetett, de használatbavétel előtt újból kiforrázott hordókba. A vörös borok számára ellenben a hordókat finom szeszszel kell kiégetni.

Az akonákat ne rongygyal, hanem lágyabb fajta írópapírral körülcsavarva verjük a hordóba. És pedig egy fél ívet 3 részre hajtva s egy ily $\frac{1}{3}$ rész ívnek a felét borba mártva és összehajtva kell a megnedvesített oldalával a hordó szájára helyezni, mire gyengén benyomva az akonát, ha az jól megáll, be lehet verni kellő módon, anélkül, hogy a papiros elszakadna. A papír azért jobb e célra a rongynál, mert gyorsan megszárad és így a penész nem üthet úgy tanyát rajta, mint a rongyon.

A hordókat, melyekbe a lehúzás történik, valamint az üres hordókat is ki kell kéneztetni, még pedig ez utóbbiakat gyakrabban, hogy meg ne penészesedjenek.

A derítést e hónapban is folytatni lehet, mivel a hidegebb hónapok erre legalkalmasbak.

A pinczeablakokat nagy hidegben szalmával vagy szalmás trágyával kell berakni, de lágy időben kibontandók s a pincze kiszellőztetendő.

A teli hordók minden 10—14 nap feltöltögetendők, mikor egyszersmind a hordókat meg kell törülgetni és a pinczét mindannyiszor kisépertetni.

Miután a seprőben még nagyobb mennyiségű színbor van, igen kifizeti magát, ha a lehúzásnál összegyűlt seprőből szűrőgéppel vagy kettős zsákokban való préssel kivesszük a színbort.

Az erdőben.

Úgy az épület-, mint a szerszámfát, valamint a tűzfát is most legelőnyösebb vágatni, miután tapasztalati tény, hogy a nedvkeringési szünet szakában vágott fa a legtartósabb és legtöbb tűzerővel is bír.

A favágás, döntés és feldolgozásnál ügyelni kell, hogy az által a serdény meg ne rongáltassék.

Ügyelni kell arra is, hogy a hó magassága következtében a vágásokban magas tuskók ne hagyassanak s a fa feldolgozásánál a nehezen hasadó görcsös tőkék a favágók által el ne hagyassanak.

Sarjerdőt e hó folytán nem tanácsos vágás alá venni, mivel a tuskók átmetszeti lapjukon ki lévén a hidegnek téve, sarjadzási képességükben gyengülhetnének, sőt korhadásnak indulván, ki is veszhethének.

Kivételt képeznek az égerlápok, melyekhez a víz miatt csak akkor lehet férni, ha ez be van fagyva. Ezek vágásánál következőkre kell figyelni: A tuskók oly magasra hagyandók, hogy tavasszal a víz szine fölött álljanak; a vágás éles fejszével, ferde irányban úgy történjék, hogy a kéreg a meghagyott tuskóról le ne hasadozzék.

A fa feldolgozásánál a favágókra igen vigyázni kell, hogy azok a szerszám- és épületfát is ölbe ne vágják s az ölbe vágandókat a mérték szerint dolgozzák fel s a szabály szerint rakják ölbe.

A rőzsényalábok kötése csak lágy időben történhetik, mert hideg időben mind a kötőgúzs, mind a rőzse igen törékeny és ezért sok veszendőbe megy belőle.

Tisztításokat is lehet most végezni.

A mocsarak és erdei tavakban a nádat kell vágatni.

Igyekeznii kell lehetőleg felhasználni a száraz utat és fagyos időt a fakészletek hazaszállítására. A nehéz épületi és szerszámfát pedig legalább az erdőből kell kiszállítani s ászokra fektetni.

Az égerlápokból és lankás erdőkből a vágott fát minden esetre ki kell e hó végéig hordatni, nehogy a tavaszi áradások korán való beállta a vágott fakészletben kárt okozzon.

A fakihordásnál ügyelni kell, hogy a serdény a szekerek, szánok és a vontatott fa vagy a vonó marha által meg ne rongáltassék.

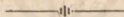
A lucz- és erdei fenyőtobozok a levágott fákról vagy az álló fákról e hó folytán gyűjtetnek össze, ez utóbbi esetben azonban az ágak letörését szigorúan meg kell tiltani.

A kőrisfamag, amennyiben ez még a fán függne, hernyózóollóval csípetik le.

A fenyőtobozokból a mag kipirkálása fűtött szobákban, nagyon óvatosan eszközöltessék, nehogy a nagy hőség a mag csiraképességét megrontsa.

A fehérfenyő- és nyirfamag-vetést lágy időben meg lehet kezdeni.

A falopás ellen meg legjobb védszer, ha a lakosság szegényebb osztályának munka fejében rőzsét vagy egyéb fahulladékot adunk.

FEBRUÁRIUSBAN.

„Örültök, ugy-e, a kies tavasznak,
Ma-holnap eljő s annyi élvét ad.“

Petőfi.

Az íróasztalnál és a majorban.

Minden hónap elején nézzük át mult havi jegyzeteinket, ha vajjon megtörtént-e minden, mi fel volt jegyezve, s ha valami el talált maradni, azt újra jegyezzük fel.

Februáriusban már jó lesz gondoskodni, kinek magának cséplőgépe nincs, arról, hogy lekössön valamely cséplőgéptulajdonost szerződésileg arra, hogy az idei termését mikor köteles elkezdni csépelni, még pedig pénzbeli jótállás mellett kell kötelezni őtet, a kitett napon a cséplés megkezdésének pontos betartására. Valamint ki kell a szerződésbe téve annak is, hogy mit, hányadán csépel vagyis mily részért végzi minden egyes terménynél a cséplést. Föl kell azonkívül tüntetve lenni annak is a szerződésben, hogy mivel, mily anyagok szolgáltatásával köteles a gazda a gép munkájához természetben hozzájárulni, minden ellenszolgáltatás nélkül. A csépléshez szükséges szénről és olajról is idejekorán kell gondoskodni.

A gabonakészleteket minél inkább fel vannak halmozva, annál gyakrabban meg kell forgatni. Holmi régen összeporosodott készleteket pedig vagy egészen el kell távolítani a magtárból vagy többször átrostálni, mert a zsiszik és egyéb ártalmas rovarok ezekben ütik fel leghamarább tanyájukat. A rostaalját nem jó sok ideig a magtárban hagyni.

A gazdasági gépek és eszközök javíttatását, igazíttatását siettetni kell, mert e hónap végén hazánk legtöbb vidékén beáll már a tavaszi munka, éppen azért kezdessük meg a vetőmagrostálást is, nehogy a tavasz kora kinyilta készületlenül találjon.

Hogy vetésre mindig és minden magból a legtökéletesebben beérett és legszebben kifejlett magot kell választani, azt ma már, azt hiszem, nem igen szükséges hosszasan bizonyítgatni, miután a növényélettanból mindenki tudhatja, hogy minden növény legelső táplálékát a magból veszi, a magban lévén felhalmozva a csirázás által belőle kifejlődő legelső életműszerek (gyökér, levél) képezésére szükséges tápanyagok; minél tökéletesebben ki van tehát valamely mag fejlődve, vagyis minél több tápanyagot tartalmaz, annál erősbek és tökéletesebbek lesznek a belőle keletkezett gyökér és levelek is, vagyis annál erősebb életműszerekkel fog a növény a kifejlődésre szükséges tápanyagok felvételére s elsajátítására bírni s valósággal el is sajátítani, s így, miután a tápfelvétel és ezáltal későbbi kifejlődése a növénynek a legelső életműszerek többé-kevésbé tökéletes kiképződésével áll arányban, önként következik, hogy egy tökéletesebb magból kifejlett növénynek gyökerei és levelei már keletkezésüktől kezdve több tápanyagot fognak ugyanazon idő alatt a föld és levegőből felvenni s elsajátítani, vagyis hasonló körülmények között tökéletesebb lesz a belőle kifejlett növény is, mintsem ha silányabb magból fejlett az ki, — szóval a legszebb, legnagyobb szemek legtökéletesebben csiráznak, leggyorsabban s legerősebben fejlődnek ki és a legdúsabb termést is adják.

Elő kell tehát venni a rostát és pedig ha megnevelésre törekszünk, az osztályozó- (Sortir-) rostát is és kérlelhetlenül ki kell a vetésre való magból nemcsak a gyommagot, de a silányabb szemeket is rostálni és meg lehet a gazda győződve, hogy százszorosán vissza fog térülni költsége, mit e munkára kiadott. Kinek

pedig oly termése volt, hogy szigorú rostálás mellett sem remélhet tökéletes vetőmagot, annyira el lévén az már gyomosodva, az ne sajnálja a jó vetőmagért a pénzt sem, mert már az első aratás bő kamattal fogja azt visszatéríteni.

A fentebb elsoroltak után a magváltoztatás okszerűségéről is meggyőződhattünk, minek mindenütt helye van ott, hol valamely mag elfajzott, vagyis elvesztette eredeti fajta sajátosságait, minek következtében a termés úgy mennyiség, mint minőségileg is alábbszállott; ez esetben a vetőmagot oly vidékről kell beszerezni, hol a helyi viszonyok, a kedvező talaj és éghajlat következtében, a nálunk elfajzásnak indult vagy már elfajzott növény kitünően díszlik s így tökéletesebben kifejlett magot hoz. Az ily vidékről beszerezett mag után nemcsak minőség, de mennyiségre nézve is jobb termést nyerünk. A magváltoztatásra azután annál gyakrabban van szükség, minél kevésbé felel meg földünk és az éghajlat valamely kérdéses növény természetének, vagyis minél gyakrabban elfajzik az. A magváltoztatásnál kiválólag kell ügyelni arra, hogy melegebb vidékről hidegbe, dús, buja talajról sovány földbe magot ne vessünk. Leghamarabb elfajzanak: a len, a kender, a kukoricza, a zab, a borsó, a rozs és a burgonya, ezeknél tehát gyakrabban, a búza és árpánál ellenben ritkább esetekben szükséges a magváltoztatás.

Nehogy azonban — mivel némely válfajok kiváló sajátosságait más vidékre átvive azonnal elvesztik, vagy csak oly kis mérvben tartják meg, miszerint azoknak vetőmagul való beszerzése nem érdemes — ily válfajokért hasztalanul dobjuk ki a pénzt; mielőtt ily más vidéken kitünően bizonyult válfajoknak kiterjedtebb mérvbeni termesztéséhez fognánk, előbb csak kisebb téren tegyünk azokkal kísérletet s csak ha ily módon beváltak, fogjunk azok nagyobb mérvbeni termesztéséhez. E célból minden gazdaságban szakítsunk ki egy kis darabot kísérleti térnek.

Kinek új gépre van szüksége s eddigelé még be nem szerezte, siessen a megrendeléssel.

A kerti vetemény s csirésmagvakat és a tavasszal ültetendő gumós és hagymás virágokat, ha még meg nem rendeltük, most már legfőbb ideje megrendelni.

Meg kell kezdetni a kukoriczamorzsolást is. A csöves készletet pedig meg kell forgattatni.

Sietni kell, ha jó az út, az építkezési anyagok, a tűzifakészlet hazaszállítatásával is, mert ha a tavaszi munka beáll, nem fogunk ráérni.

Mikor idő van reá, a trágyarétegezésre használandó földkészlet hordásáról se feledkezzünk meg.

A gátak, sövények készítését, igazítását is munkába kell venni. A juhokkal való kosarazáshoz szükséges lészkákat meg jó lesz kijavítani, vagy ha nincs elég, újakat kell készíteni.

A szénakötözés (porcziózás) és a szecskavágás folyást napi renden van.

Ott, hol távolabb van csak malom a birtoktól, ne feledkezzünk meg úgy a háziszükségletre, mint a cselédek részére is annyit örletni, hogy legalább pár hónapi lisztkészlettel lássuk el a házat s hogy a sürgős tavaszi munka folytán azután el ne kellessék az örletés végett a fogatokat a munkától vonni. Hol közelében vagy éppen helyben gőzmalom van, ott az előreörletésre nincs szükség, mivel minden időben lehet vagy cserélni gabonát lisztért, vagy lisztet venni. A lisztet jól kiszárítva, szellős, száraz helyre kell tenni s gyakran megforgatni. Itt hiszszük éppen helyénlevőnek megjegyezni, hogy a liszteszsákokat gabonafelméréshez nem jó használni, sőt a magtárban sem jó azokat tartani, mert gyakran megesett már, hogy éppen az ily zsákokkal került a malomból a zsizsik a magtárba.

Az eladott gabonakészleteket, ha még nem történt, siessünk rendeltetése helyére szállítatni, mert ha felengednek az utak, a szállítás kétszerannyi igáserőt vesz igénybe, — ha pedig beleesik a szállítás a tavaszi

munkába, igen drágán meg fogjuk fizetni a mulasztás árát.

A hóolvadás megindultával vagy nagyobb esőzések idejében gondunk legyen, hogy az épületek közelében összegyűlő víz elvezetessék.

Az adó első negyedrésze, e hó közepéig befizetendő.

Az istállókban.

Az igavonó- és tenyészállatokkal az ősszel félretett legjobb takarmányt most kell feletetni. Általában tanácsos az eddiginél dúsabb takarmányozást léptetni életbe, hogy a tenyészmarha jó erőben kerüljön ki a legelőre, az igavonó pedig, hogy a szántás és egyéb tavaszi munkába jó erőben állíttathassék be. Ha tehát nincs elegendő jó takarmányunk, az igavonóállatoktól ne sajnáljuk az abrakot sem, mert amely ökör a tavaszi munkában kidől, az őszig többé azután nehezen áll a lábára, pedig csak egy pár ökörnek is egyhavi munkája nagy veszteség a számító gazdára. Abrakul az ökröknek legjobb a zúzott árpa szecskával elegyítve.

Az istállók szellőztetésére, tisztántartására nagy gond legyen.

A hízómarhára mindaddig, míg el nem adjuk, különös gondot kell fordítani.

A lóistállóban. Mihelyt a tavaszi munka beáll, az igáslovaknak ismét ki kell szolgáltatni rendes abrakjukat.

A jövő hó elején a hágatás kezdetét vevén, a hágó mének e hó folytán erősebben abrakolandók.

A vemhes kanczánkra különös gondnak kell lenni, nehogy bajuk essék. Különösen bőven kell almozni alájuk és vigyázni arra, hogy penészes szénát vagy dohos zabot ne kapjanak s naponta meg legyenek jártatva.

A lovak vakarását, mivel már vedleni kezdenek, kétszeres gonddal kell végeztetni. A vedlés ideje alatt

igen czélszerű a lovak abrakja közé néhány deka repcze- vagy lenpogácsalisztet keverni. Ilyenkor a megfűléstől is még jobban óvni kell őket.

A ellésre való pontos felügyelet végett, amint már azt bizton várni lehet, az istállólámpát egész éjjel égve kell hagyni s egy kocsisnak folyvást ébren lenni, hogy ha netán szükséges volna, az ellésnél segélyre lehessen. A megellés után 2—3 napig a zab helyett csupán buzakorpa-ivóست kell adni a kanczáknak. Ha a csikók hasmenést vagy kólikát kapnak, legelső, hogy az anyjukat soványabb kosztra fogjuk s csak ha ez nem segítene, kell orvosághoz nyúlni.

Az istállóknak szellőztetését a déli órákban nem szabad most se elmulasztani, hogy a gyenge csikók lassankint a hidegebb levegőhöz is hozzászokjanak s hogy szép, verőfényes napon a déli órákban valami déliesb fekvésű, óvott udvarra minél előbb ki lehessen őket anyjukkal eresztetni.

Az istállók melegségének 14—16° R. között kell állani.

A tehén- és ököristállóban. A legtöbb tehén borjazása e hónapra esvén, természetesen úgy a tehének, mint azok borjai is a legnagyobb gondozásban részesítendőek.

A borjúk alá gyakran és bőven kell almozni, hogy melegben legyenek s lassankint szoktatni kell őket gyenge takarmányra.

A juhakolban. A szeptemberben hágatott anyajuhok már elleni kezdenek, tehát a juhászoknak éjjel-nappal helyt kell állani.

Az ellős és szoptató anyák itatásánál nagy vigyázattal kell lenni, hogy jeges vizet ne igyanak, mert a hasasok könnyen elvetélnek, a szoptatósaknak meg bárányai hasmenést kapnak tőle. Ugyanez áll a fagyos répa- és burgonyaetetésre nézve is.

A bárányok istállóját melegen kell ugyan tartani, de a napontai szellőztetést itt se mulasztjuk el. A 4—5

hetes bárányokat zabolni kell kezdeni s folyvást zabolni az elválasztás utáni 4—5 hétig, hogy az elválasztáskor meg ne csappanjanak.

A kosbárányok közül kiválasztván, amit tenyészkosnak hagyunk, a többi 4—5 hetes korában ki kell herélni.

Ha a vidéken himlő uralkodnék — de csakis ekkor — meg kell tenni a védőoltást.

E hó vége felé már, ha szép derült az idő, a meddőléket és ürünyáját egy pár órára ki lehet hajtani valami jó naposfekvésű gyeplegelőre.

A beteg juhokat, mihelyt észreveszszük, külön kell azonnal választani, külön zárni s amint mi baja van, aszerint gondozni.

A sertésóiban. E hónapban a koczák, ha tudniillik október elején, mint rendesen szokás, bocsáttattak a kanok a nyájba, már malacozni kezdenek, tehát a kondásnak folyvást résen kell állni.

A nedves hideg igen ártalmas lévén a malaczoknak, gyakran kell a keczekbe almozni.

A lemalacozott koczák bő és kellő minőségű takarmányzására nagy gondot kell fordítani. Az első időszakban minden 100 darabra naponként 3—3¹/₄ hektoliter kukoriczát, számítva, míg a novemberben leellett koczák számára, ha már a malaczok jól esznek, elég 100 naponta darabra 2¹/₂ hektoliter kukoricza vagy 1³/₄ hektoliter kukoricza a és 2 métermázsa répa.

A malaczokat megszoktassuk mielőbb árpára, 14 napos koruktól kezdve már meg lehet azt kezdeni. Lehet kukoriczát is adni nekik, de az első időszakban az árpa czélszerűbbnek bizonyult, 4 hetes koruktól azonban lassankint egy részét az árpának kukoriczával lehet pótolni s később teljesen kukoriczára áttérni.

A koczákat bármily hideg időben naponta meg kell kétszer jártni s csak szoptatás idejére hajtani haza, de hazajöve legalább 1¹/₄—1¹/₂ óráig nem szabad azokat a malaczokhoz eresztetni.

Szép, verőfényes napokon valami jó napos, védett

helyre e hó vége felé a déli órákban a malacokat is ki kell bocsátani, különben 4—5 hetes koruktól már folyvást künn lehet őket etetni, de minden esetre fedett helyen.

A baromfiudvarban. Az ólakat tisztán kell tartani, mivel pedig már a tyúkok ezidőtájt, ha jól voltak tartva, tojni kezdenek, a fészkeket is el kell az ólaknak egy félreeső, sötétebb részén helyezni, egy tojást folyvást a fészekben hagyva, hogy a tyúkok szana-széjjel ne tojjanak.

A legjobb s legszebb tojótyúkok tozásait meg kell naponta jegyezni s külön költetni ki, hogy így a baromfi-tenyésztés terén is folyvást haladjunk előre, az ily költésből hagyva tenyészállatokat s folyvást figyelve erre, lehetőleg ez úton is nemesítsük, tökéletesítsük a fajt.

E hó vége felé már a kotlóstyúkokat el lehet ültetni, az ültetést mindig alkonyatkor téve. Általában azt tartják, hogy a kotlók alá 14 naposnál régibb tojásokat nem tanácsos rakni, mivel a friss tojásokból kél ki legtöbb csirke. A kotlókat aztán egyszer napjában etetés végett le kell emelni a fészekről, ha maguktól le nem szállnak, de figyelni kell, hogy 10—15 percz multán azok újból a fészekre üljenek.

A ludak és réczék rendszeren február végén, márczius elején kezdenek el tojni. A réczetojásokat legczélszerűbb tyúkokkal költetni ki. A pulykák rendszeren 10—15 tojás lerakása után s a ludak közül a fiatalabbak 10—15 s az öregek 18—20 tojást rakva le, kezdik el a kotlást.

A méhek körül. A melegebb napok beálltával a méhek már a röpülést és fiasítást megkezdik s az anya is már petézik, azonban márczius közepe előtt a méheket kibocsátani nem tanácsos.

A gyengébb kasoknak enni kell adni s a kasokat tisztán tartani.

Az új méhesek készítéséhez e hó vége felé hozzá kell kezdeni.

A kasok javítása s újak készítése folytattatik.

A mezőn.

A trágyahordást szakadatlanul folytatni kell. Gyengébb vetéseket meg kell hinteni, 30—35 kilót számítva egy magyar holdra, chilisalétrommal.

Ha bőviben vagyunk a trágyalének, a répaföldre trágyalevet kell hordani, mi különösen a keményebb természetű földeknél kitűnő hatással van, mert oly porhanyó lesz az utána, mint a legjobb kerti föld.

Az olvadás által megsaporodott víznek a vízvezető barázdákon szabad folyást kell nyitni.

Ha a nap heve a földet megpirítja, a fagy által felhúzott őszi vetéseket könnyű fahengerrel meg kell hengerezni.

A szalmástrágyával trágyázott luczernásokról le kell a trágyát gereblyézni és a föld végén kupaczkokba rakni s földdel befedni, hogy mielőbb elrothadjon s hogy ősszel felültrágyázásra lehessen használni.

Kedvező időjárás mellett a vetést is meg lehet kezdeni a könnyebb s szárazabb fekvésű talajokon s az őszi ugarba vetni lehet zabot, borsót, árpát, bükkönyt és baltaczimet, a jelzett egymásutánt követve a vetésnél.

Legelsőbben azért vetendő el a zab, mert az kíván legtöbb nedvességet a csírázásra, mivel vastag a héja s leghosszabb időt is kíván növekedésére. Jó tulajdona, hogy a fagy iránt kevésbé érzékeny. A korán vetett zab ad legjobb termést, azért is igyekezni kell a földet okvetlenül még ősszel alája elkészíteni. De a földnek a tavasziak vetése alá még ősszel való felszántását, előkészítését nemcsak a zab, hanem minden tavaszi alá minden gazdának, egyik legfontosabb feladatának kell tekinteni, mert csakis ha a tavasziak alá minden földünk még ősszel fel van szántva s úgy elkészítve, hogy azokat minden újraszántás nélkül, csupán felboronálva vagy felporhanyítva a talajt, tudjuk elvetni a magot s ezáltal számukra a talaj téli nedvességét minél inkább biztosítani, a hazánkban rendszeren száraz tavaszi időre, szá-

míthatunk a tavaszi vetemények lehető biztos sikerülésére.

Tisztíttassuk a szántóföldeket a kövektől s a netaláni vízmosások nagyobbodását, szakadását elsövényelések által akadályozzuk.

Eleven sövények és fák ültetését meg kell kezdeni mind a földek szélein, mind a legelőkön.

A réten.

A nedves fekvésűeken új árkokat ásatunk és barázdákat huzatunk ekével a felesleges víz levezetésére, a régieket pedig kiigazítatjuk.

A hangyaboly és vakondtúrások oszlatása és bokrok irtása folytattatik, a támadt kopasz helyek pedig fűmagvak hiányában szénapolyvával hintetnek be.

Meg lehet kezdeni a gyepüknek fákkal való beültetését is.

Ki pedig vegytrágya hiányában szalmástrágyával hordta meg rétvét, mihelyt kiengedett az idő, gereblyéztesse össze rajta a szalmát.

Amely réten a moh igen elhatalmasodott, azt hamuval kell behinteni, mely célra a szappan- és hamuzsír-főzésre használt hamu is alkalmas, csakhogy több kell belőle.

Mielőtt azonban a hamut a réten szétoszlatnók, előbb a mohot lehetőleg jól fel kell szakgatni, valami jó sűrű fogú boronával s összegereblyéltetve azt, meg kell égettetni. A rétboronák közül a nevezett célra, a legjobbak az «*Althan*»- és «*Laacke*»-féle rétboronák. A kopasz foltokat pedig fűmagkeverékkel kell beszórni.

Az öntözésre berendezett réteken a vízvezető árkokat, ha még nem történt volna, haladéktalanul ki kell tisztíttatni s az öntözést megkezdeni, mi is azután 2—3 hétig folytatandó, minden 3—4-ed nap 10—12 óráig víz alá helyezve a rétet.

Ha az idő engedi, meg kell kezdeni a rétgyalulást is.

A gyümölcsös kertben.

Ha az idő kedvező, a faiskolában magvak vettetnek és vadfácskák ültetnek.

A múlt évben nemesített, törpe fáknek nevelendő csemeték hajtását a nemesítés felett 3—4 szemmel le kell metszeni.

Oltóágak szedése és fák tisztogatása folytattatik, az egymást súroló ágakat le kell metszeni, a koronát meg-ritkítani, a nyesést mindig úgy intézvé, hogy a külső rügyek maradjanak meg, így a fa terebélyes és jó termő lesz. A metszési sebhelyeket oltóviaszszal be kell kenni.

A kérges fákat meg kell vakargatni és a mohától minden gyümölcsfát megtisztítani. E célra legalkalmasabbak az újabb időben használatba vett drótkefék s a tisztogatás után igen célszerű az Arbolineum 20% oldatával, vagy a Margitin 50% oldatával beecsetelni a fák törzsét. S ameddig a fák rügyei fakadásnak nem indultak, folytatni kell a 10% Arbolineum, vagy 5—6% Margitin-oldattal való permetezést.

Meg kell tavasszal a fákat egyenkint, gyökerétől kezdve fel, vizsgálni a tekintetben is, vajjon valami féreg nem fúrta-e meg, főleg pedig meg kell vizsgálni, a barack-, cseresznye- és meggyfákat, melyek, ha a féreg megfúrja s a seb orvosolva nem lesz, mézga-folyásban vesznek ki. S ha ily féregfúrta helyet találunk, ki kell a férget venni s a sebet jó éles késsel kivágva, madárléppel bekenni.

Gyenge, fiatal gyümölcsfákról a termő rügyeket le kell csipkedni, hogy erősödjének.

Melyek pedig erőtlenek, fel kell kapálni töveik körül a földet s a gyümölcstermés biztosítása céljából jó korhadt trágyával megtrágyázni. A tavaszi és nyári trágyázás inkább csak a fák erősebb faképzését idézi elő.

Hernyófészkek ellen folytatni kell az irtóháborút

Ha kedvező idő jár, e hónap vége felé el lehet kezdeni az oltást.

A kormot, mint igen jó szert, a rovarok, giliszták és jevéltetvek ellen jó lesz összegyűjteni és a faiskolában elhinteni, annál is inkább, mert a koromnak trágyázó hatása is nagy. Az eleven sövények megmetszését és ültetését folytatni kell.

Ha enyhe az idő, a szilva, ribiszke, köszméte, málna és mogyoró gyöksarjait szét kell választani és átültetni.

E hó végén, ha kedvező az időjárás, meg lehet kezdeni a fák metszését is, mire nézve — a törpe fák metszését illetőleg, de a mit még az alacsony törzsüeknél is követni lehet, — a legczélszerűbb eljárás, a fán levő minden *vezérágat* évről-évre $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ vagy $\frac{2}{3}$ -ára visszavágni, mely tekintetben természetesen a talaj, a fajnak minősége s az előbbi évi időjárás határoznak, — a múlt évi vezérágból meghagyott részen kifejlődött oldalhajtásokat pedig a lágymaguaknál 3 szemre a csontáronknál pedig mintegy 15 ctm. bekurtítani.

A konyha-kertben.

Melegágyakat készítettünk, a melyek pedig már készek, azokban a föld átásatik s megforgattatik és ha forrósága alább szállott, salátát, uborkát, hónapos-retket, törpe-borsót, fekete korai gyöngypaszulyt, petrezselymet, murkot és karfiolt vetünk bele. A januárban készült melegágyak körül rakott trágyát, ha erősebb fagyok köszöntenének be, friss trágyával kell pótolni, hogy a melegágyak hőmérséke folyvást 15—20° R. legyen.

A melegházban nevelt palántákat pedig átduggatjuk a melegágyba, vagy csak nagyobb cserepekbe.

A melegágyak szellőztetésére minden kedvező pillanatot fel kell használni.

Hol alkalom van rá, hogy a lovak alá fűrészpórral lehet legalább egy ideig almozni, ott sokkal czélszerűbb a melegágyhoz használandó lótrágya helyett az így vizelettel átitatott fűrészpórt használni $\frac{2}{3}$ -részben s ahhoz csak $\frac{1}{3}$ -részben venni lótrágyát. Ennek az a jó

oldala van, hogy nem csak oly jól melegít, mint a lótrágya, hanem a mint az ily melegágyat a növények levelei beborították, abban a csiperkegomba magától megterem.

Ha a már meggyengült spárgaültetvények egy részére, — miután körülöttük 40—50 ctm. mély és ugyanily széles árkot készítettünk s ezt friss lótrágyával megtöltöttük, — üveges ládát tétetünk s ezt is friss lótrágyával körül rakatjuk, igen korán nyerhetünk asztalunk vagy a piac részére spárgát.

Ha jó idő jár, meleg délifekvésű helyekre, hol a fagyok ellen könnyen lehet őket óvni, borsót, murkot, petrezselymet és salátát a szabad földbe is lehet e hónap végén vetni. A mákot pedig okvetlenül el kell e hónapban vetni.

A pinczékben, vermekben telet növények kedvező napokon néhány órára kiállíthatók a szabadba, hogy lassanként a napfény és szabad léghez szokjanak.

A veteményes táblákat meg kell trágyázni és felásni.

Felfutó paszuly és borsóhoz a szükséges karókról is gondoskodjunk.

A díszkertben.

Az eleven sövények visszametszetnek. A díszcserjék visszametszése, ritkítása folytatták. Meg lehet kezdeni az új kertekben a földmunkát és utak készítését is. A díszcserjékből, Ionicera, syringa, forsythia, tamarix, sambucus stb. dugványokat lehet szedni. A díszfák-, cserjék- és rózsáknak üvegházban való oltása folytattatik.

A szalmával s falommal befedett, szabadban telelő növényekről a takarót e hónap vége felé már el lehet távolítani.

A fuchsia, vanília, lantána, petunia s szőnyeg-növények dugvány általi szaporítását is folytatni kell, a múlt hóban dugványozott s meggyökerezett példányokat pedig cserépbe kell ültetni. A caméliákat, azeléákat,

rhododendronokat korábbi virágoztatás céljából az üvegházba kell helyezni s gyakran befecskenyezni.

A gyeptereket hígított trágyalével megöntözni vagy műtrágyával beszórni szintén most kell.

A szőlőben.

A múlt hónapban megkezdett munkákat, trágyahordást, komposztkészítést, földforgatást stb. ha az idő kedvező folytatni kell.

Trágyát is lehet hordani, ha az utak állapota engedi. Oltványok készítésével is lehet (de fűtetlen szobában) foglalkozni, melyeket azután a pinczébe homokba vermeltetünk.

Jó időjárás mellett e hó végén néha már a nyítást meg lehet kezdeni, de ekkor is csak a déli órákban és meleg szeles napokon, hogy a tőkék kiszáradhassanak.

A metszés ritkán szokta e hónapban kezdetét venni. Az igen korai metszés, különösen hűvösebb vidékeken, mindig veszélyes; biztosabban járunk el tehát, ha ezen munkát akkora hagyjuk, ha a jelek oda mutatnak, hogy már valami nagyobb hidegtől tartani nem lehet.

A pinczében.

A pinczék általános tisztántartása s szellőztetése mellett az üres hordók havi kikénezése egyik fő munka, mit elmulasztani nem szabad, nehogy a hordók megpenészedjenek s elromoljanak. Szárazabb pinczében elég minden 6—8 hétben kénezeni, nedvesebb pinczében minden hónapban kénezeni kell.

Az óborral teli hordókat minden 10—14-ed nap fel kell töltogetni, ruhával a penésztől megtisztítani s az akonákat a töltogetés alkalmával szintén letörölni, sőt ha kell, meg is mosni.

A bor egészségének, tartósságának igen nagy ellensége a penész, aminek főleg a nedves s zárt levegőjű

pinczében lévén legjobb tenyészhelye — azon kell lenni, hogy a pincze levegője folyvást felfrissíttessék s minden oly anyagok távol tartassanak a boros pinczétől, melyek könnyen penészednek, mivel az ily anyagokon tenyésző penészből szaporodik azután el a penész legjobban az egész pinczében.

A már megtisztult új borok lefejtése megkezdetik vagy folytattatik.

Az erdőben.

A vágást folytatni kell s lehetőleg bevégeztetni. Lágy időben már zsindelyt is lehet készíttetni, ha a fa annyira felenged, hogy jól hasad.

Az erdőritkítások is folytattatnak, valamint a tűzifa-tönkök felhasogatása s ölberakása is.

E hónap vége felé, ha a hó elolvad és ha tartósabb kemény hideg időtől többé nem kell tartani, a sarjerdők vágását, a fűz-, nyár- és topolyfák botolását s az abroncsrudak vágását is meg lehet kezdeni.

Lapályos erdőkben a tuskók írtásához is hozzá lehet fogni.

A tüzi-, épület- és szerszámfa kihordását a vágásokból siettetni kell, hogy az addig megtörténjék, míg a hó tart.

A szénégetésre szánt hasábfá a szénhelyekhez s a ramaszok a fűrészmalomhoz hordatnak.

Az égerlápokon és lanka-erdőkben levágott fának kihordása vagy magasabb helyekre való szállításával sietni kell, nehogy a korai áradások a fát elvigyék.

A lucz és erdei fenyő ezen hónapban szedett tobozainak pikkelyei már nyiladozni kezdenek és gyakran hullatják a magot, azért azok szedését be kell végezni. A vörösfenyő tobozainak szedése megkezdetik. A magpírkálás folytattatik.

A jegenyefenyő és nyirfamagot már az olvadó hóval el lehet vetni, ha a föld a magvetés alá még őszszel el lett készítve.

A futóhomok megkötésére irányzott munkákat meg kell kezdeni, mihelyest a talaj felenged.

S ha kedvező az időjárás, sánczok, árokpartok, szakadékok, nyár- és fűzdugványokkal vagy egyéb fanemekkel beültettetnek.

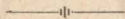
Az ültetvényeket és faiskolákat a nyulak és egyéb állatok pusztításai ellen óvni kell.

A vágásokra ügyelteni kell, hogy oda legeltetés végett kecskét, juhokat vagy marhát ne hajtsanak.

A hegyes vidékeken az utakat oltalmazzuk a vízmosások ellen, úgy szintén a folyók partjai is ott, ahol szükséges, az alámosás ellen védelmeztessenek.

Amint a fagy megengedi, lehet az új ültetések alá gödröket is ásatni, valamint, ha az elvetendő magvak vetése őszzsel be nem végeztetett, a legelső kedvező idővel azt is véghez kell vinni, mivel különben azok későre kelnek ki.

E hónapban virágzik: a husos som és az élősdű fagyöngy.

MÁRCZIUSBAN.

„Zöld föld fölött, kék ég alatt a
Hangos pacsirta fütyörész,
Dalával a napot kicsalta,
S a nap rá gyönyörködve néz.“
Petőfi.

Az íróasztalnál és a majorban.

Ha még a csépléshez cséplőgépet nem szerződtettünk volna, jó lesz ennek minél előbb utána járni, a szerződésnél a februári teendők közt elmondott pontozatokat tartva szem előtt. S a csépléshez szükséges szemet is rendeljük meg, ha még nem történt volna s az olajat is meg kell rendelni. És aki aratógéppel dolgoztat, rendelje meg a szükséges manilla-köteleket is idejében.

A vetőmag rostáltatását folytatjuk.

A magtárban lévő gabnakészletek megforgattatásáról sem szabad e hó folytán megfeledkezni, még pedig minél inkább fel vannak azok halmozva, annál gyakrabban kell a forgatáshoz látni, nehogy a zsizsik tanyát üssön bennök.

A kukoriczamorzsolást s a csöves készletek forgatását szintén folytatni kell.

Ugyszintén folytatni kell a gátak, sövények, sánczok igazítását is. S jó lesz szekérasokat s a kosarazáshoz lészkákat is fonatni vagy készíttetni, ha még eddig nem történt volna.

S ha még nem őröltöttünk volna, vagy a tavaszi idényre szükséges lisztkészletről más módon nem gondoskodtunk volna, e hónap elején okvetlen meg kell ennek is történni, hogy legalább egy pár hónapra el

legyen liszttel látva a ház, mert a sürgős tavaszi munkától csak kárral lehet elfogni az igás fogatokat.

A csűrös kertben a szalmakazalok tetejét, ha a tavaszi szelek felbolygatták, meg kell igazítani, nehogy beázzanak és elromoljanak. Szalmának a gazdaságban soha sem szabad hiányozni, mert soha se fordul a gazdaságban elő oly idő, mikor szalmára ne volna szükség.

Esős időben, midőn a cselédeket más munkával jobban elfoglalni nem lehet, szénát kell velök porcióztatni és szalmaköteleket készíttetni a jövő aratáshoz. A kész szalmaköteleket azután a csűrbe a gerendákra kell felrakni, hogy az egerek össze ne rágják az aratásig.

A szecs kavágás is folytattatik, ha a takarmányozási rendszer úgy kívánja, s a lovaknak, a meddig csak azok abrakoltatnak, szecska nélkül abrakot soha sem kell adni.

Ha biztos aratóink, cséplő munkásaink és kaszásaink nincsenek, ne halogassuk ezek felfogadását se messze, nehogy anélkül maradjunk. A jó arató ugyanis idejében beáll, igyekezzünk tehát a javából fogadni.

Hol a tengeri feles vagy harmados művelése szokásban van, jó lesz az alkunál a kaszálás és szénakészítéshez szükséges kézi erőt is biztosítani a gazdaság számára. S általában, hol drága a kézi munka vagy nehezen lehet napszámosokat kapni, ott a kaszálást és szénakészítést, mi igen sok kézi munkát igényel, jobb harmadában s felében kiadni, vagy más úton pl. legelőért vagy feles földek kiadása által biztosítani a szükséges munkáskezet.

Az istállóban.

A lóistállóban. Az igás lovak e hó folytán már folytonosan munkában lévén, úgy a takarmányzást, mint a tisztántartást illetőleg is kiváló figyelemben részesítendő, különösen óvni kell őket a meghülestől, s főleg, ha a munkában izzadásba jöttek. A pokróczokat tartsuk ilyenkor mindig kéznél és a mint abba hagyjuk a mun-

kát vagy megállunk velök, azonnal takarjuk be őket, hazaérve pedig szalmacsutakkal kell megdörzsölni, ha meg voltak izzadva s ha sárban jártak, lábaikat tisztára kell mosni s patájukat is jól meg kell tisztítani.

A 10—12-napos csikókkal már meg lehet kezdeni a zabetetést, mindennap 4—5-ször kézből kínálva meg őket s naponta szaporítva az adagot, úgy hogy 3—4-hetes csikónál azt már legalább $1\frac{1}{2}$ kilóra vigyük fel s ettől kezdve már szecsskával keverve s folyvást szaporítva a zab-adagot, amikor is a csikók egészséges volta s kedvező fejlődése mellett oda jutunk, hogy a 3-hónapos csikók adagja már körülbelül 3—4 kiló zab, $1\frac{1}{2}$ kiló szecska s $1\frac{1}{2}$ kiló szénából fog állani.

Ha a csikók 3—4-hetesek, anyjukat már lassanként, naponta 3—4 órán át ismét munkához lehet szoktatni. De mikor a munkáról megjön s meg van melegedve, előbb fejjük ki tőle a felmelegedett tejet s csak azután engedjük szopni a csikókat, akkor is egy párszor még, hogy mohón ne szopjanak, el kell tőlök venni egy pár percnyi időközökben a csecset.

A még le nem ellett kanczákat naponta meg kell jártatni, de csak kötőféken, miután a mérsékelt mozgás nem csak nem árt nekik, sőt javukra válik.

A leelés után 9-ed napra meg kell próbálni a kanczákat, ha vajjon nem veszik-e fel a mént.

A hágómének folyvást erősbben ábrakolandók.

Márczius eleje a hágatás legokoszerűbb korszaka, mert a csikók ekként éppen jó időben esnek, hogy a növekedésükre és kifejlődésükre annyira szükséges tavaszi levegőt és legelőt élvezhessék. Éppen ez oknál fogva májuson túl hágatni nem tanácsos, mivel a későbbi csikóknak kevés jut az üdítő tavaszi levegőből, de annál több a nyári hőség és kinzó rovarokból.

A hágóméneket naponta délelőtt és délután egy órán át meg kell lovagolni s lovaglás után, mielőtt hágasra vezetnének, legalább egy óráig sötét istállóban pihenjenek.

A meddő és fiatal, hágatásra kijelölt kanczáknak szintén szükséges a hágatás előtti mozgás.

Meddő kanczákat mindaddig, míg nem sároznak, nem szabad ménhez vezetni.

A kétéves méncsikók e hó végén kiheréltethetők.

A tehén- és ököristállóban. A borjas fejőstehe-
nekre és borjaikra ügyeljünk, hogy valamiben hiányt
ne szenvedjenek.

A fojtató tehenekre ügyelni kell s azonnal bika alá
kell bocsátani. A folytatás a leállítás után rendszeren
21—28 napra áll be.

A 2—3-hetes borjukat szép verőfényes napon óvott,
déli fekvésű helyre, a szabadba kell bocsátani. S álta-
lában az istállók szellőztetéséről gondoskodni.

Az igásmarhát a tavaszi munkaidény alatt különösen
jól kell tartani, a jó gazda soha sem feledkezik meg
arról, hogy a szántáshoz a legjobb szénából legyen
eltéve, s ha még ez se volna elég, árpadarával is segítse
a munkát.

Az egyéves bikaborjuk herélése e hónap végén
szintén megtörténhetik.

A borjuk tetvessége ellen legjobb rovarporral hin-
teni s dörzsölni be a borju nyakát s aztán azt egy
darab ruhával begöngyölni, hogy a rovarpor szaga el
ne illanjon.

A juh-akolban. Ha a szükség reákényszerít, száraz
gyeplegelőre az ürüket és meddőléket már ki lehet
bocsátani. Reggel és este azonban száraz takarmányt
kell nekik adni, habár csak szalmából álljon is az.

A vetésekre s nedves, posványos vagy beiszapolt
legelőre való hajtást ellenben szigorúan tiltsuk meg és
szigorúan ellenőrizzük.

A hónap vége felé valami közeli jó gyepes legelőre
az anyákat is ki lehet már hajtani s a bárányoknak
éppen anyjuk távolléte alatt kell egy kevés jó szénát s
egy kis abrakot adni. Meleg napos időben a bárányo-
kat is ki lehet már bocsátani a déli órákban a szabad

levegőre. Ezen gondoskodás természetesen csakis a merinó-juhoknál van helyén. A közönségesebb juhoknál elég, ha legfeljebb egy hétig óvjuk a bárányokat a hideg ellen, később e hónapban már csakis a megázástól kell azokat oltalmazni.

Jó lesz e hónapban a falkákat többször átvizsgálni s a gyanus darabokat mindannyiszor külön választani s gyógykezelés alá venni.

Ha a vidéken himlő mutatkozik, a védoltást meg kell tenni, a nyáját az oltás után, a betegség lefolyása alatt jó tágas istállóba helyezvén el, melynek gyakori szellőztetéséről nem szabad megfeledkezni, természetesen oly módon, hogy a juhokat a légvonat minél kevésbé érje.

A sertés-ólban. A februárban lefiadzott koczákat folyvást jól kell tartani. Kiszolgáltatva részökre a lefiadás után felemelt takarmányadagokat. A novemberben lefiadzott koczáknak ellenben most már elég naponta 100 drbra $1\frac{1}{4}$ hectoliter tengeri. Jól kell tartani a februári malaczkokat is, melyeknek 6 hetes koruktól kezdve minden 100 drbra naponta mintegy 30—35 liter kukoriczát számítva, s folyvást emelve, úgy, hogy az már a 12 heteseknél 100 drbnál 80—85 litert tegyen ki, míg a novemberi malaczoknak, melyek e hónap vége felé már elválasztandók, most már naponta minden 100 drbra 80—85 liter kukoriczát kell adni, s az elválasztás után az egész 90—100 literig emelendő s a mely adagot azután egész tarló-szabadulásig meg kell tartani.

A malaczkokat már naponta ki kell a szabadba bocsátani, és jó száraz, napos fekhelyről gondoskodva, azok a nap legnagyobb részét, ha szép derült az idő, künn is tölthetik.

A baromfi-udvarban. A tojások rendes naponkénti összeszedésére ügyelet legyen.

A kikelt kis csirkéket el kell venni az anyjuktól, hogy azokat az anya agyon ne tapossa s hogy az a költés befejeztéig a fészken maradjon. A tojáshéjat is folyton el

kell tisztítani a fészekből. A kis csirkék anyjuktól elvéve, egy tollas vánkoskával vagy csepüvel bélelt szakajtóba vagy kosárba tétetnek, melyet meleg helyre kell elhelyezni, hogy azok jól leszáradjanak. Estére azonban újból anyjuk alá kell tenni őket. A kis csirkék első takarmánya a keményre főzött, apróra vágott tojás vagy tejbe főtt köleskása vagy finom tengeridara. Ivóvízről is kell számukra gondoskodni.

A libákat és réczéket gyakran meg kell nézetni, ha nem tojósak-e, s ha tojósak, míg meg nem tojtak, nem kell az ólból kiereszteni.

Az ülő libákat e hó elején már el lehet ültetni.

A pulykákat ellenben csak e hó közepe felé, mivel a kis pulykáknak az áprilisi idő könnyen megártana. Az ülő pulykákat a fészekről mindennap le kell venni, mert különben ritkán szállanak le.

A kotlós tyúkokat folyvást meg lehet még ültetni.

Az ülő tyúk, liba és pulykának etetésére s itatására ügyeltessünk.

A márcziusban kelt csirkéket jó meleg helyen kell tartani s csak meleg, verőfényes napokon bocsátani ki a szabadba.

A méhek körül. Ha új méhest állítunk fel, azt a méhek kibocsátása előtt okvetlevül el kell készíttetni, hogy az abba helyezendő kasok innét kezdjék meg a járást, mert ha egyszer régi helyükön a járást megszokták, ismét oda térnek vissza, főleg, ha a méhesek egymáshoz közel állanak. Általában a méhek kibocsátásakor a méhesnek annyira rendbe kell szedve lenni, hogy ott a kibocsátás után semmiféle javításra ne legyen szükség, mert ez mindig zavarja a méheket s ezt kerülni kell.

A méhek tavaszi kibocsátásával nem kell sietni, de késni sem. Rendesen márczius közepétől, ha csak nagy fagyok nincsenek, már ki lehet bocsátani a méheket.

A méhek kibocsátásakor a fenékdeshkát le kell tisztogatni s megvizsgálni, hogy vajjon nem anyátlano-

dott-e le a kas. S az anyátlan kasokat el kell távolítani, mert az ilyenek csak dulásra adnak alkalmat.

A kibocsátásnak reggel kell történni s a kasok röp-lyukait csak mintegy nádszálvastagságra kell egyelőre kitágítani, hogy a mézrablásnak eleje vétessék.

A gyengébb kasokat annyival is inkább etetni kell, minthogy a fiasítást azok is megkezdik s most igénylik a legtöbb eledelt.

Az anyátlan kasokba, ha még különben elég népesek, vagy egy tenyérnyi költéssel telt lépet kell beragasztani, de amelyben 3 napnál idősebb lárvának kell lenni s ily módon segíteni anyához, vagy ha a kas néptelen is az anyátlanság mellett, akkor egy gyenge, de anyával bíró kas egész népét kell az ily anyavesztett kasnak adni.

A gyenge, néptelen kasokat egyesíteni kell, mit csak mozdítható léptartókkal ellátott kasoknál lehetvén tenni, igyekezni kell méhészetünkben ily kasokat használni.

A kibocsátás előtt minden kasból minden penészes és hibás lépet, de csak is ezt, el kell távolítani, kimetszeni.

Ha hosszabban tartó jó idő után hideg áll be, a kasokat a hideg ellen védeni kell, nehogy a fiasítás meghűlve, fiasításrothadás álljon be.

A mezőn.

— Az őszi vetések e hónapban különös felügyeletet kívánnak. Semmiféle állóvizet rajta nem kell hagyni, hanem naponként le kell azt eregetni róla, mert most ázik ki legkönnyebben a vetés.

— Ha a föld megszikkadt, a búza-, lóher- és luczernaföldek megboronáltatnak s meghengereztetnek. Egyike ez azon munkatételnek, melyet eléggé ajánlani soha sem lehet, — igen korán nem kell azonban a felboronálást eszközölni, mivel a felboronálás czélja a föld megnyitása a lég és melegség behatásának, —

tehát csak akkor történhetik haszonnal, ha már a tenyészet megindult, vagyis midőn a nap már annyira megpirította, megszikasztotta a földet, hogy a marhát kár nélkül megbírja. — Ha szárazság van, akkor vagy meg kell hengerezni a boronálás után a fölfogasolt földet, vagy pedig a borona helyett használjunk könnyű fogashengert.

Ha még nem történt, hordassunk trágyalevet a répa-földékre s a luczernásokra.

— És amint az idő engedi, fel kell töltogetni a repczét.

— A megfogasolt őszi vetésekbe lóheret vettünk. A vetőmag jóságának megítélésénél minden esetre a csiráztatási próba a legbiztosabb, de miután a tett tapasztalatok szerint a lóhermagból a sárga és violaszínű magvakból kel ki legtöbb, már a vetőmag szine után is igen biztos tájékozást nyerhetünk annak jóságáról; ugyanis minél több ebben a sárga- és violaszínű mag s minél kevesebb a zöld- és barnaszínű, annál jobb az; ha tehát száz szemet kiolvasunk a próbából s látjuk, hány %-ja áll annak sárga és violaszínű magból, azonnal látni fogjuk, hogy mily becscsel bír az, mint vetőmag. A polyvástól elvetett lóher száraz időben biztosabban kel ki és szebb növényt hoz, mint a tisztított szem.

— Az oly vidékeken, hol száraz tavasszal kell küzködni a gazdának, a lóhernek őszi gabonafélékbe való vetése ajánlhatóbb a tavasziakba való vetésnél, mikor is a téli nedvesség, főleg ha az őszi ugarlással elkéstünk, későn engedvén az ekét a földbe akasztani, a lóhervetéssel gyakran annyira elkésünk; a föld annyira ki van már száradva, hogy valóban csak koczkáztatva lehet azt elvettetni. Az őszi vetésekbe pergetett lóher ellenben elegendő nedvességet találván, hamar kikel, s a forró nap heve ellen a rozs vagy a búza sássa által védve, tökéletesen kifejlődhetik.

Miután pedig a sűrű vetés daczára is gyakran meg-

esik, hogy a második évben már kielégítő termést nem ad a lóher, ki lóheresét a második évben is kaszálni akarja, az vessen a lóher közé fűmagvakat. Ez által eléri azt, hogy lóherése a második évben is jó rendet fog adni és jó legelőt, — sőt sem a nyári hőség, sem a tél fagya nem árt annyira az ily lóherésnek, mint amely tisztán van vetve. Azonban ekkor a magnyerésről le kell mondani.

E hó vége felé kezdetüket veszik a komlókerti munkák is, ami ép úgy mint a szőlőnél a nyitás- és metszéssel kezdődik. A metszésnél a tavalyi indótövek metszetnek le (ezekből készülnek az új ültetni való dugványok), s a föld alatti vadhajtások eltávolíttatnak. A metszést sokan még ősszel elvégzik, részint, hogy kevesebb legyen a tavaszi munka, részint, hogy komlójukat gyorsabb fejlődésre ösztönözzék s mi által a komló valóban korábban ki is hajt és korábbi fejlődésüvé válik. De mivel a kései fagyok gyakran sok ily korai hajtást elpusztítanak, ajánlatos a komlónak legfeljebb $\frac{1}{3}$ -dát ősszel s $\frac{2}{3}$ -dát tavasszal metszeni.

Dohány, kender, len és répa alá szántunk s trágyáztatunk.

A tavaszi vetéssel nem jó késni, mert a nedvesség, ha elpárologott a földből s száraz tavasz áll be, a zab- és árpatermés nem igen szokott sikerülni, azért kell teljes erővel oda törekedni, hogy még ősszel minden tavasziak alá kerülő tábla fel legyen szántva, hogy tavasszal csupán porhanyítóval, legjobb a ruganyos porhanyító, vagy csupán jó erős fogasolással lehessen elvetni a zabot s az árpát, de a burgonya, répa s kukoricza elé kerülő tábláknak is fel kell még ősszel szántva lenni, mert csak ezen esetben lehet ezen növények alá is tavasszal azután kellőleg megporhanyítani és megmunkálni a földet. A téli nedvességnek a földben való visszatartása érdekében a tavaszi vetések lehengerzését sem szabad elmulasztani, még pedig az árpát vetés után mindjárt meg kell hengerezni, a zabot pedig

akkor, midőn már 3—4 ujjnyi magasra nőtt. A hengerzés által nem csak a nedvesség tartatik vissza, hanem a kikelés is siettetik s e mellett a kaszálásnál azután szintén tisztább s szebb munkát lehet várni és kaszálás után tisztára gereblyézni a földet.

Hogy sűrűn vagy ritkán vessen-e, a fölött még szintén sok gazda nincs egészen tisztában magával, egyik a sűrű, másik a ritkább vetésnek barátja, holott egyes feleletet a felvetett kérdésre adni éppen nem lehet, miután a fölött, hogy vajjon sűrűn vagy ritkán vessünk-e, igen sok és különféle körülmények határoznak; annyit azonban bizton ki lehet mondani, miszerint hazánkban általában véve a tavasziakat inkább ritkán, míg az ősziakat meg inkább sűrűn szokták vetni. Holott éppen megfordítva inkább a tavasziakat kell sűrűbben vetni, mivel ezeknél a megbokrosodásra kevésbé lehet még a jobb földeken is számítani s ritkán vetve, hamarabb erőt vehet rajtok a gyom, semmint az ősziéken.

A búzaföldeket gyomláltatni kell, és ha szükség mutatkozik műtrágyával kell azokat feljavítani.

A buja vetések lesásolását (sarlózását) is e hónapban kell megtétni.

Az eleven sövények s fák ültetését a táblák körül és a legelőn még folytatni lehet, de igyekezni kell be is végezni.

Meg kell kezdeni a dohánymelegágyak készítését is, hogy ápril végére, május elejére már kiültetni való palántánk legyen. Amire a vetéstől számítva körülbelül 6 hétre van szükség. És mivel a dohány egyike a jövedelmezőbb terményeknek s annak sikerülése legelső sorban a lehető legszebb palántáknak, lehető korán való kiültetésétől függ, a palánták nevelésére oly melegágyak készítéséről csak a saját érdekében valónak kell tartani gondoskodni minden gazdának, melyekben valóban szép, erős palántákat elő is lehet állítani, azok helyett a primitív melegágyak helyett, melyeket még jelenleg is széltiben használnak e célra a legtöbb gaz-

daságban. Egy katasztrális holdnyi területnek beültetésére elegendő palánta nyerésére, ha a melegágy üvegkeretes, 30—40 gramm magra van szükség és körülbelül 120 centiméter szélesség mellett nagylevelű (szamos-háti) dohány termesztésénél, 9—10 méter, kerti (rétháti) dohány termesztésénél pedig 16—18 méter hosszúságu melegágyra van szükség, s ezen felül mintegy $\frac{1}{5}$ -nyi hosszúságu hidegágyat is kell készíteni az utánfoltozásra. A legczélszerűbb sortáv volna kettős sorok közt 60—65 centiméter a s két kettős sor között 70—80 centiméter, míg a sorokban legczélszerűbb a palántákat 35—40 centiméterre ültetni, amikor is egy kat. holdra mintegy 40.000 palánta kerül. A magvetést a melegágyba a magnak 10-szer annyi finom darával való keverése mellett, mindig sorbavetéssel kell végezni, mert az utóbb szükséges palánta-kiritkítást csak így lehet jól és könnyebben végezni. A dohány magot a dohánykertészek rendszeresen csiráztatni szokták, de ha rendszeres melegágyba lesz az vetve, melyben a föld kellő módon előkészített és felmelegedett, akkor a dohánymagnak csiráztatására nincs szükség. A palánták locsolására azután nagy gondot kell fordítani és arra mindig állott vizet használni. Ha a palánták sűrűn állanak, azt ki kell ritkítani, s mikor már a kiszedett palánták első ritkítás után, úgy 4—5 hét múlva eléggé erősek, az újbóli ritkításnál a kiszedett palántákat át kell dugdosni. Az így átdugdosott palántákat azután a foltozásnál igen jól fel lehet használni, mivel ez által igen fejlett, erős palántákat nyerünk.

A réten.

E hónapban már nem kell szekerekkel járni a réten, mert sok kárt tesznek.

Meg kell kezdeni vagy folytatni a rétgyalulást, a gyepekbe a fűz-, nyár-, s kőrisfák ültetését szintén folytatattatni kell, valamint a rétek tisztogatását is.

A vízvezető-árkokat ki kell tisztogatni.

A mohás réteket hintessük be hamuval és jó erősen fogasoltassuk meg keresztben.

A kihordott földkeveréktrágyát hintessük széjjel.

A rétöntözést még folytatni kell.

A rétvetések is megkezdetnek.

A rétlegeltetést tavasszal a lehetőségig kerülni kell mert ez felette nagy veszteséggel jár, miután ha a legelő marha folytonosan lerágja a friss hajtást, ez által éppen azon időszakban hátráltatik a fű növekedése, midőn az leggyorsabb, minek azután az a következése, hogy ott, hol három-négy szekérrel nyerhetet volna, alig kap egy szekérre való szénát a gazda.

A gyümölcsös kertben.

A sövényeknek a mezei munkák beállta előtt ki kell javítva lenni.

A fák ültetése e hónapban az egyik főteendő, mi gyakran meg lehet ugyan már februárban is kezdeni, de mégis e munka legnagyobb része e hónapra esik. Főfigyelemnek kell lenni arra, hogy a csemete a földbe mélyebben semmi szín alatt ne kerüljön, mint azelőtt állott, a mit az által lehet legbiztosabban elérni, ha az ősszel a gödrökből kiásott földnek $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ részét legalább is két héttel az ültetés előtt már behányjuk a gödörbe, hogy az ott leülepedjék, mikor azután a fácskák gyökereit szépen egyenletesen elterítve, ki lesz kerülve az is, hogy amint az a jelenlegi ültetésnél általában történik, a fácskának az ültetésnél folytonos fel-felhúzása mellett, hogy mélyre ne jusson, azoknak gyökerei mind lefelé irányulnak, mivel ha megülepedett földbe helyezük a gyökereket, azok éppen azon helyzetben maradnak, melyben el lettek helyezve.

A facsemeték legbiztosabb megeredésének a föltétele az ültetett csemeték beiszapolása, ami ugyan sok vesződéssel jár, de kifizeti magát, mert teljesen biztosítja a megeredést. Az iszapolással való ültetéshez ugyanis

3 emberre van szükség; egy, aki tartja a csemetét, egy, aki gyökerére húzza a földet s egy, aki eközben locsoló kannából önti reá a vizet, oly mennyiségben, hogy a fa gyökere teljesen iszapba kerüljön. Sok bajjal jár tehát ez, de többet is ér a fácska gyökerére húzott föld megtaposása és a száraz ültetés után szintén el nem hagyható megöntözésénél a már beültetett csemetének.

Hol nedves a talaj, ott a facsemetéket nem gödörbe, hanem a föld színére kell ültetni, megásva előbb azt a helyet, a hova a csemete jó, egy jó ásónyomnyira, mire gyökereit szétterítve, a felásott földre lesz a facsemete helyezve, s jó erős karót verve hozzá, ó porhanyó földdel oly magasan feltöltve, amint az azelőtt a földben állott, mire azután megöntöztetik, hogy a föld jól a gyökereihez ülepedjék. Az öntözést a felhalmozás alatt is több ízben kell ismételni.

Az edényben nevelt gyümölcsfácskák szabadba kiállíthatók, földjük megújítandó, vagy ha szükséges, nagyobb cserepekbe kell őket átültetni.

A télen át letakart fügefák felszabadítandók és megnyesendők.

A faiskolában folytatni kell a kapálást.

A még el nem vetett magvakat el kell vetni.

A pinczében csiráztatott dió-, gesztenye-, mandola-, őszibarackmagvakat, a számukra még őszzsel elkészített ágyakban nagy gonddal kell elültetni.

A mult-évi facsemetéket kiszedjük, megkurtítjuk, s egymástól egy lábnyi távolra elültetjük.

A kétéveseket idomítani kell a szerint, a mint törpegúla-, vagy redélyfát, vagy magas törzsűt akarunk belőle nevelni.

A barackfák visszametszését meg lehet kezdeni, szabályul tekintve, hogy azokhoz mindig csakis tavasszal s nyáron szabad kertészollóval hozzányulni és soha őszzsel vagy télen, mikor már a sebek többé be nem hegedhetnek, mert az mézgafolyást idéz elő.

Ribiszke, köszméte, füge bujthatók és dugványozhatók.

A málnák azon hajtásait, melyek mult évben termettek, ki kell tördelni. A málnabokrokknak mult évi hajtásait $1/4$ — $1/2$ -re vissza kell metszeni, aszerint, amint gyengébbek vagy erősebbek. Ha pedig egy részét 3 — 4 szemre metszszük, miután ennél fogva ezek később virágoznak, ez által a málna érés-idejét hosszabb időre ki lehet nyújtani. A ribizke- és köszméte-bokrokat is ki kell takarítani, megritkítani s mindeniket trágyalével megöntözni, töveik körül pedig a földet felporhanyítani és ha a köszmételeveleket lisztharmat lepi meg, egy liter vízben egy gramm kénmájat oldva fel s ezzel kell meglocsolni.

A hernyófészkek szedésével sietni kell, mert ha egyszer kikeltek, sokkal nehezebbé válik az elpusztításuk, mely célra igen jó sikerrel lehet az arzénsavas réz. (Schweinfurti zöld) $1/20/0$ -os oldatát használni permetezésre, ami a leggyengébb leveleket sem támadja meg, de mérgező hatása elég erős, hogy a megpermetezett leveleken pusztító hernyókat megölje.

A konyhakertben.

A melegágyakra nagy gond legyen, különösen ügyelni kell a kellő szellőztetésre és beárnyékolásra, nehogy az egymást gyorsan váltogató időjárás megsemmisítse eddigi fáradozásunk gyümölcsét.

Az uborka- és dinye-melegágykeretek körül meg kell gyakrabban újítani a trágyát. A káposztafélékkel és egyéb, már eddig magasbra nőtt növényekkel telt ágyaknak kereteit kevéssé fel kell emeltetni és szép meleg napokon pár órára az ablakokat is le lehet rólok venni, hogy a szabad levegőhöz szokjanak és ne nőjenek annyira a magasba.

Vetni kell a melegágyba mindenféle káposztafajt, kalarábét, olaszkel, káposztát, karfiolt, melyek majd a

szabadba lesznek átültetendők, továbbá hagymát, melyek ha korán kiültetnek és a fagy éri őket, magba mennek át, azért is a szabadban való korai vetést csak ott hehet ajánlani, hol az éjjeli fagyok ellen takarók által oltalmazhatók. Vetni kell palántának zellert, paradicsomalmát, salátát és bazsilikomot is.

A szabadban is meg kell kezdeni a veteményezést. Vetni kell: petrezselymet, murkot, pásztinákat, labodát, sóskát, scorzonérát, salátát, pórért és más hagymafajokat, továbbá borsót és retket minden 14 nap mulva újra, hogy folytonosan el legyen vele látva a konyha.

Kiültetnek: A foghagyma, és a jókori burgonya-fajok is, melyeknél azonban ügyelet legyen arra, hogy a fagyok beálltával szalmatakaróval betakartassanak, nehogy gyenge hajtásaik elfagyjanak.

E hónap vége felé a salátát is ki lehet ültetni, úgy a magrépát és káposztát is óvott helyre, ha jó idő jár, de éjjelre tanácsos azokat betakarni, nehogy a fagy megcsipje.

Északi szelektől ment menhelyen jó porhanyós földbe készítsünk nevelő-ágyakat és ezekbe vessünk kalarábét, kelt, korai káposztát, vörös céklát stb.

Méhfű, levendula, izsop, zsálya, üröm, sóska, tárkony és más egyéb konyhai fűszeres évelő növények gyökerei szétszedésének és átütetésének is most van ideje.

A spárga-ágyakról az ősszel trágyázásukra használt szalmás trágyát e hó elején már le kell gereblyézni, az apró trágyát alákapálni.

Minden, a télen át takaró alatt volt növényről végkép el lehet távolítani a takarót.

Az ősszel elkésett szamócza-ültetést végeztessük be, a meglevő szamóczaágyakat pedig hintsük be jó trágyás földdel.

A compost- (földvegytrágya-) halmot át kell forgatni.

A díszkertben.

A földmunkálatok s az új utak készítése folytattatik s a régiék javítása kezdetét veszi. A virágok ágyakba osztását, berendezését s a virágágyak szegélyezését is meg kell kezdeni.

Az őszzsel trágyázott gyepekről le kell a trágyát gereblyéltetni s a foltos és rossz gyepeket kijavíttatni. A rózsák a takarókból vagy a földből kiszedetnek s egyúttal azok visszametszetnek és kiköttetnek.

A szabadon telet hagymás és gumósnövényekről a téli takarót óvatosan el kell távolítani, hogy azok hajtása meg ne sérüljön. S a tavasszal ültetendő gumós- és hagymásvirágokat el kell ültetni. A gladiolust 5—6 cm. mélyre s 15 cm. távolra, a mombretiát 5 cm. mélyre, 5 cm. távolra, a többi hagymás és gumósnövények mily mélységre s mily távolra való ültetése az októberi teendőknél vannak felsorolva.

A georgiának szaporítás végett az üvegházba tétetnek.

A nyári virágok magvai: viola, őszirózsa, szegfű stb. a melegágyba elvetendőek.

A szőnyegnövények szaporítását még mindig folytatni lehet.

A szőlőben.

Az idő minőségéhez képest folytattatik a trágyázás s e hó közepe táján a nyitás és a metszés is kezdetét veszi. Lehet bujtani, dönteni is, valamint a kimaradt tőkék foltozását is végeztethetjük gyökeres vesszőkkel.

A korai és kései metszésre vonatkozólag tájékoztatásul szolgálhatnak a következők: *Korán metszendők* 1. a fiatal, még nem termő ültetések, melyeknek erőteljes kifejlődése kívánatos; 2. éppen így az elaggott vén szőlők is, melyek már nem képesek annyi tápanyagot felvenni, mint a fiatalok; 3. a hosszú művelésű szőlők, ha már őszzsel nem történt volna, mivel ezeknek több tápanyagra van szükségük, hogy termésüket kifejthesék és a nagyobb termés daczára ki ne merüljenek;

4. a magas, védett fekvésű szőlők, hol azután fagyoktól nincs mit félni, a nedvkeringés korábban megindul s a tenyészlet nem oly erős, mint az aljban, s a korai szőlőfajok is korábban metszhetők.

Ellenben 1. a fiatal, fejmetszésre mívelt tőkájú szőlőknél a *kései metszés* előnyösebb. 2. az alszőlőkben is a kései metszés van indikálva, mivel ott a tenyészlet bujább és a kései fagyok gyakoriak.

A metszés főszabályai pedig a következők:

1. A metszés alkalmával — amit is mindenkor jó, éles kaczorral vagy ollóval s lehetőleg sima lappal kell végezni — a korhadt részeket és megrepedezett kéregrétegeket baltával vagy fűrészszel le kell tisztogatni.

2. A tőkének olyformán kell megfelelő alakot adni, hogy a kihajtott tőke lehetőleg kehelyalakkal bírjon, vagyis mindig a kifelé vagy legalább is oldalt álló rügyre történjék a metszés.

3. Metszésnél a venyigét mindig az íz közepe táján kell átmetszeni.

A letakart lugasvesszők felbontását most már bátran megkezdhetjük, a megsikkadás után azonnal a léczekhez kötöztetvén azokat. Legjobb kötelék a fűzfagúzs.

Meg lehet kezdeni a karóverést, hol az ősszel ki lett szedve.

Új szőlőtelepek készítését is meg kell kezdeni.

Öreg vagy silányabb fajú tőkék átoltásának is, ha szelid az idő, itt az ideje.

A szőlőgyepük megmetszését vagy ha már elvénültek volna, megifjítását — többé lemetszve a régi gyepűt és felporhanyítván körülötte jól a földet — most kell elővenni.

A kötözéshez szükséges fűzvesszőket is meg kell szedni.

A komposztot (földvegytrágyahalmot) át kell forgatni.

A pinczében.

Márcziusban a borok lefejtése már mint többé semmi szín alatt el nem odázható főmunka jelentkezik.

A fehér újbor vagy megtisztult már eddig végkép és azért azt meg kell szabadítani a seprőtől, mire már többé szüksége nincs vagy ha pedig kissé még homályos, zavaros, azért, hogy a seprőélesztő befolyásától megszabadítva, megtisztulását mielőbb bevégezhesse.

A vörös újbort is múlhatlanul meg kell már szabadítani seprőjétől, mivel abban ránézve már csak a megcsetesedés, az úgynevezett „stich“ magva lappang.

Mindkét nemű kétéves bor szintén lefejtendő.

A fehér ó-borokat is le kell márcziusban húzni és pedig kaucsukcsövek segélyével, hogy az minél kevesebbet érintkezzék a levegővel, nehogy fölötte szállékony illatjuk a levegővel erős érintkezés által fogyatkozást szenvedjen.

Az el nem adott vörös ó-borokat is le kell fejteni, mert habár csak festanyag s csersav csapódik is azokból már ilyenkor le, — ezek is megronthatják a bort. Legjobb, ha csak alkalom van reá, a vörös borokat annak idején eladni, mert állás által a vörös bor, ha egyszer megérett, folyvást veszít a színéből.

Az erdőben.

A vágások és gyéritések befejezendők. A nedvkeringés megindulta után sem épület- sem szerszámfát nem kell többé vágni s tűzifát is csak legfeljebb e hó közepéig.

A sarjerdők vágását is szorgalmazni kell, hogy a nedvkeringés beálltaig az is be legyen végezve, kivéven azon tölgysarjerdőket, melyekről cserkérget akarunk nyerni, mert ezeknél a könnyű hántás végett ezt éppen be kell várni.

A fűz-, nyár- és topolyfák botolása bevégeztetik s a lekerült galyakból dugványokat kell készíteni.

Festők és kalaposok számára az égertönkök hán-
tatnak.

A tuskóírtást folytatni kell.

A szénégetés kezdetét veszi, a zsindelekészítés meg-
folytattatik.

Abronskaró-, fonó- és gúzsvevők vágatnak. A teknő-
csinálók is dolgozhatnak.

A fenyvesekben a gyantakaparás is megkezdődik.

A vörösfenyő és erdei fenyőtobozok szedése még
egy ideig, amíg azok a magot nem hullatják, valamint
a mag pirkálása is folytatottatik.

A veteményezésre a talajt felkarczolás és kapálás
által kell elkészíteni.

A tölgy- és bükkmakkot, valamint a gyertyán-, kőris-,
nyír- és égerfamagot a tavasz nyiltával sietni kell el-
vetni.

A faiskolában és vetett vágásokban a fagy által ki-
emelt plántákat le kell nyomkodni s a kiültetésre szánt
lomblevelű fácskákat a faiskolából ki lehet ültetni.

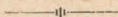
Kedvező időjárás mellett e hó végén a tűlevelű plán-
ták ültetését is meg lehet kezdeni. S általában minden
ültetési és veteményezési munkákat szorgalmasan foly-
tatni s e hónapban törekedni kell bevégezni.

A futóhomok megkötése körüli munka, valamint a
homokbuczkák beültetése javában folyik.

Az erdőégések most leggyakoribbak lévén, ügyelni
kell, hogy a favágók vagy pásztorok az erdőben tüzet
ne rakjanak.

A juhok és marhák legeltetését a vágásokban be kell
tiltani.

E hónapban virágzanak a rezgőnyár-, a fekete- és
és fehérnyárfá, a kecske-, a csörge- s a kötőfűz, a
gyalogfenyőboróka, a fürtösbodza, a mogyorófa, a
farkasboroszlány, a hamvas és mézgas éger, végre a
közönséges szilfa.

ÁPRILISBAN.

„Ifju lánya a vén télnek,
Kedves kikelet

— — — — —
— — — — —

Jöszte, jöszte, várnak régi jó barátaid!
Vond föl a kék ég alatt a
Fák zöld sátrait.“

Petőfi.

Az íróasztalnál s a majorbán.

A vetőmag rostáltatása még e hó folytán is napi-
renden van.

A meglevő gabonakészletekre e hónap folytán két-
szeres gondot kell fordítani, hogy a zsizsik tanyát ne
üssön a garmadában, ami most igen könnyen meg-
esik, ha a magtár tisztogatásán és szellőztetésén kívül
még arra is nem gondolunk, hogy a magtárban levő
gabonakészletek e hó folytán ne csak megforgattassa-
nak, hanem okvetlenül át is rostáltassanak.

A pinczében burgonyát kell válogatni az ültetés-
hez, ha tudniillik az őszi szél meg nem történt, mit
azonban mindenesetre jobban lehet ajánlani, mintsem
a tavaszi válogatást.

A szalmatetőök javítását s igazítását, hol még ilyenek
találtnak, munkába kell vétetni.

E hó második felében az új építéseket meg lehet
kezdeni, valamint fogassunk hozzá az épületek körüli
javításokhoz is.

A mezei utak javítását és kiigazítását is meg lehet
kezdeni.

A gátak, sövények és sánczok javítása pedig folytatatik.

Tisztogattassuk ki a kutakat is.

Esős időben a cselédeket szénaporcziózással, szalma-kötelek készítésével kell foglalkoztatni. Az ily előre készítésével a szalmaköteleknek sok időt megnyerünk az aratásban, a mikor pedig tudjuk, hogy legdrágább az idő, legdrágább a munka.

S ha még meg nem történt, jó lesz gondoskodni kaszásokról s ha aratóink és cséplőmunkásaink sincsenek még ezideig fogadva, nézessünk utána, hogy összeszerezzük a szükséges számot, mivel hova-tovább annál nehezebb lesz jóra való aratókat kapni, mert a java munkás jó idején elszegődik.

A jövő hónapban beálló nyíréshez a szükséges eszközök és zsákok beszerzéséről is jó eleve gondoskodjunk, nehogy akkor kellessék kapkodni, mikor már nyakunkon a nyírés.

A szőlőpermetezéshez szükséges rézgáliczot jó lesz megrendelni s a hozzá szükséges mészről is gondoskodni, valamint a szőlőkötözéshez szükséges raffiáról is idejében gondoskodjunk.

Meg lehet rendelni a gyümölcs- és szőlőszállításhoz való kosarakat is, aki gyümölcs- és szőlőeladással is foglalkozik s a hozzá való fagyapot- és a göngyeléshez szükséges selyempapirosról sem szabad megfeledkezni.

Az istállóban.

A lóistállóban. Igás lovaink folytonosan hámban, munkában lévén, gondunk legyen reá, hogy sem a takarmányban rövidségök ne legyen, se gondozásukat el ne hanyagolják a cselédek.

Az eddig még fel nem hágatott anyakanczákat ménló alá kell venni.

A csikókat, ha csak az idő engedi, a déli órákban mindennap ki kell a szabad levegőre bocsátani.

S az anyák és csikók távollétében az istállók ajtait és ablakait nyitva kell hagyni.

Az anyakanczák takarmányozása az egész szoptatási idő alatt egyenlő jó és elégséges legyen.

A kétéves mén-csikók, ha még eddig nem történt, e hó folytán okvetlen kiherélendők.

Ha a csikók nincsenek megkötve, hanem szabadon vannak az istállóban vagy akolban, mihelyt az egy évet betöltötték, el kell a kanczacsikókat a méncsikóktól választani, különben a nemi ösztön hamar felébred bennök.

A 2—3-éves csikók, hol erre alkalom van, e hónap végén vagy a jövő hó elején már a legelőre bocsátatnak. Az átmenetnek lassan kell történni s eleinte csak nappal kell kibocsátani, míg melegebb nem kezd lenni az idő s míg a legelő füve eléggé fel nem vette magát, este s reggel száraz takarmányt kell nekik adni.

A tehen- és ököristállóban. A folytató teheneket bika alá kell bocsátani. A tehenek legnagyobb része e hónapban és májusban folytat meg. A folytatás napját pontosan fel kell jegyezni, hogy biztosan tudjuk, hogy melyik mikor fog elleni.

E hónapban a legtöbb gazdaságban szűken van már a takarmány, pedig a tehenekkel, ha legelőre járnak is, miután még a legelőn kevés harapni való verődött fel eddig, még mindig az istállóban is takarmányozni kell. Ezért kell tehát még ősszel megkészíteni a takarmánykiszámítást s azért kell télen folyvást takarékosan bánni a takarmánnyal, hogy azután legyen mit adni még ilyenkor is a marhának, annál is inkább, mivel mind a jármos ökröket, mind a teheneket, mivel amazok másképp nem bírják a munkát, ezeknek meg a sovány koszt mellett megcsappan a tejük, e hónapban még folyvást jól kell tartani.

Az erdei legelőre kibocsátott szarvasmarhánál a vérvizelés gyakran előáll, e baj ellen a legbiztosabb szer $\frac{1}{4}$ liter bármiféle olajat önteni beléjük.

A júliusban folytatott előhasú üszők most borjaznak, ugyanis a tapasztalat azt bizonyította, miszerint a tejelési képesség fejlesztése céljából a fiatal üszöket legcélszerűbb oly időben bocsátani legelőszőr bika alá, hogy első borjazásuk április végére és így legbővebb tejelésük a zöld takarmányzás fő idejére, május és júniusra essék, továbbá igen előmozdítja a tejelési képességet, ha az első két borjut legalább 4 hétig alattuk hagyjuk s végre lehetőleg oda törekszünk, hogy azok fejetésével a borjazás előtt legfeljebb csak 5—6 héttel kellessék felhagyni.

A tenyésztésre szánt üsző- és bikaborjukat még a csecs mellett abrakolni kell kezdeni, amit zuzott árpadara s lenpogácsakeverékkel kell kezdeni, lassanként átmenve a zabolásra.

Az egyéves bikaborjukat, ha még eddig nem történt, most kell kiheréltetni.

A juh-akolban. A juhok legeltetése kezdetét veszi. E hónapban már a szabadban is megélhetnek, ha jó száraz gyeplegelővel rendelkezhetünk, szükséges azonban nekik reggel a legelőre bocsátás előtt száraz takarmányt adni, ha mindjárt csak szalmát is; ezáltal sok betegségtől megóvjuk őket.

A tenyész-merinójuhok osztályozása szintén e hónapban viendő végbe.

Rossz időben a bárányokat az istállóban kell tartani. A kosocskák kiheréltetnek s a farkkurtítást szintén e hónapban kell véghezvinni.

Rendes juhászatban már e hónapban a tavaszi bárányozásnak be kell fejeződnie.

A merinó-kosok vásárlásának is most a főideje.

Ha a vidéken himlő mutatkozik, a védoltást meg kell tenni.

A sertésólban. A 8—10-hetes februári malaczkokat el kell választani. Az elválasztás közeledte felé a malaczkoknál a szemes eleséget mindinkább emelni, 100 darabra naponta egész 90—100 literig, ez adagot azután

egész tarlószabadulásig meg kell tartani, hogy a malacok az elválasztást minél kevésbé érezzék meg, a koczák adagját ellenben mindinkább kevesbíteni kell, hogy a tej meggyűlése bajt ne okozzon nekik.

A novemberi malacok e hó vége felé kiheréltetnek. A herélés előtt legalább 12 órával semmi eleséget sem kell nekik adni, főleg a kimiskárolandó nőtény malacoknak.

Amint aztán a legelő gyarapodik, a szemes, gumós és gyökönvényből álló takarmányt a koczáknál aszerint kell apasztani s mire jobb legelőt kapnak, egészen beszüntetni.

A baromfiudvarban. A kotlóstyúkokat, pulykákat s ludakat még folyvást meg lehet ültetni.

A tojásból egyenkint kibúvó libákat, réczéket, pulykákat s csirkéket csepü közé meleg helyre kell tenni s csak ha mind kikelt, kell adni a kotló alá.

Az apró baromfit, amint kissé felcseperedtek, legcélszerűbb vagy főtt, vagy csak tejbe áztatott kukoriczadarával tartani, de kukoriczadarát naponta frissen kell főzni s főzés után belőle a lisztes, pépes részt hideg vízzel kimosni, hogy az állatok gyomrában meg ne savanyodjék. A főtt kukoriczadarán lehet legjobban a kis pulykákat is felnevelni. 100 darabra naponta mintegy 3—4 liter kell, de első eleségük ezeknek is a főtt, apróra vágott tojás legyen, valamint azon időtájban is kell nekik tojást és tejet is adni, ebből 20 darabra fél litert számítva, mikor mintegy két hónappal kikelésük után a fejük veresedésével kapcsolatos betegség veszi elő őket. Az aludtejjel kevert, összevágott csalán is igen jó tápszere a kis pulykáknak.

A kis libáknak, amint 24 órásak, tengeri-, zab- vagy árpalisztet kell adni főve, vagy legalább leforrázva, amihez már 3—4-napos korukban valami zöltséget lehet összevágva keverni. 4—5-hetes korukban aztán már lassankint el lehet tőlük vonni a szemes eleséget s csak forrázott korpával kevert zöld eleségre fogni.

őket. Teljesen hasonló táplálásban részesítendőök a kis réczék is.

A méhek körül. Ha a zord időjárás miatt méheink a szabadban még keveset gyűjthetnének, az etetést nem kell elmulasztani.

Az aldeszkákat minden héten tisztogassuk meg s a röplyukakat, amint a virág szaporodik, rendre meg kell nagyobbítani, hogy a méhek szabadabban járhassanak.

Most van többnyire ideje, e hó vége felé, a műraj-készítésnek is, mihelyt a kedvező időjárás beköszönt.

Kedvező időjárás mellett, ha a méhek sebesen építenek, a fonott kasok alá pótygyűrűket kell tenni, hogy a túlságos korai rajzást megakadályozzuk.

A méhszint — méhest — tisztán kell tartani.

A mezőn.

A kalászosok vetésével már a legtöbb gazda készen van, ami még hátra van, azzal sietni kell.

Az őszi vetésekbe és tavasziakba is még folyvást lehet lóheremagot vetni.

A kukoricza- és répavetés s a burgonyaültetés is, ha kedvező az idő, e hó vége felé veszi kezdetét.

Legkorábban kell elvetni a répát, ezt követi a kukoricza s végül marad a burgonyaültetés. Azonban itt sem lehet szabályt állítani, mivel egyszer a korábbi, máskor a későbbi vetés, ültetés ad nagyobb termést s amint hiba túlnedves talajba korán vetni, éppen oly kevéssé szabad szárazabb talajba későn fogni az ültetéshez s vetéshez. Tulajdonképpen a dolog úgy áll, hogy a későbbi vagy korábbi vetésnek egymás fölötti előnye mindig attól függ, hogy mily nedvességi fokkal bír a vetéskor a talaj. A répát azonban és pedig úgy, a cukor, mint takarmányrépát is, de főleg az elsőt, minden gazda minél előbb igyekszik a földbe tenni, még kifagyás esetében a kétszeri vetéstől sem riadva vissza, mivel a legkorábban vetett répa szokott legjobb-

ban sikerülni; ez gyarapszik leggyorsabban és ez képes legjobban ellentállani a kártékony rovarok támadásainak. A cukorrépa vetést (miből egy holdra 15—16 kilót kell számítani 37 és 20 vagy 40 és 25 cm. sor- és növénytávolság mellett) a vetés után a cukorrépa azonnal meg kell hengerezni, mivel így több nedvességhez jut s ennél fogva gyorsabban csirázik. Éppen ezért jó lesz meghengerezni a takarmányrépa vetést is.

Búza, lóhere, luczernaföldek boronálását folytatni kell, kilesvén az időt, mikor esőre áll, ha pedig hamarjában esőt nem lehet remélni, úgy a megboronált földet könnyű fahengerrel meg kell járatni, hogy a földet a nap heve ki ne száríthassa.

A vetések gyomlálásával és aczatolásával sietni kell, mert ha szárba megy a vetés, sok kárt tesznek abban a gyomlálók.

Minden földet, melybe takarmánynövényt vetünk, a vetés után meg kell hengerezni, hogy a föld simán kerüljön a kasza alá, mert rögös földön a fele takarmánytarlónak marad. Zöldtakarmányból minden jármos marhára egész évre körülbelül 400—450 □-ölet kell számítani, mely területbe a tavasztól egész őszig felteendő mindennemű zöldtakarmány beleértendő.

A repcztöltögetést sietve be kell végezni.

E hó második felében a kukoriczát, takarmánynak, kétheti időközökben kell vetni. Ennek egy gazdaságból sem kellene hiányozni; mert az ökrök jó erőben maradnak az ugarlaskor, a tehenek meg jól tejelnek tőle.

E hónapban az őszi vetések azon részét, mely nagyon buja, már igen vigyázva kell lesásozni.

A zabvetést, midőn egy ujnyira nőtt, meg kell hengerezni, hogy a vetés kikelése által felporhanyult talajt a henger a gyökerekhez nyomja, ez által mintegy mesterségesen kötöttebbé tegyük számára a talajt, miután, amint minden gazda tudja, a zab a kötöttebb talajokat szereti.

A takarmányrozsot már kaszálni lehet.

A len- és kendervetést e hónap vége felé meg lehet kezdeni.

A komlósokban a fészektrágyázás s a karózás és a drótos művelésnél a zsinegek felkötése követi a metszést. Es a metszés után úgy 8—10 nap mulva, körülbelül e hó elején a mutatkozó 10—15 hajtás közül 3—4-et kiválasztva, mihelyt ezek a karót elérik, azoknak a karóhoz kötözése foglalja el a komlómukásokat.

Egy-két mellékajtást is hagyva biztosítékul, ha a főhajtásokat baj érné, mihelyt azonban a főhajtások a 2 métert elérték, ezen biztosítékul hagyott hajtások lemetszetnek. Ezen munkákat azután a kapálás követi annyiszor, amennyiszer a gyom erősben felferődött a komlósban.

A kötözés után a kártékony rovarok és gombabetegségek ellen igen jó szolgálatot tesz a komlónak 1%-os rézgáliczoldattal való permetezése.

És e hónap vége felé az ugarláshoz is hozzá kell fogni, a repczeföldön kezdve, melyet már ősszel célszerű legelőszőr felugarolni, s melyre a tavaszi ugarlásig lehetőleg ki kellett már a trágyát is hordani.

Az ugarművelés mind kisebb térre szorul, de túlságosan kötött földnek a megfelelő művelést a vetés alá megadni s elgyomosodott földet teljesen kitisztítani, mégis ma is csak ugarműveléssel vagyunk képesek; mivel tehát az ugarműveléssel mindkét esetben fontos munkát kell végeznünk, az ugarművelésre a lehető legnagyobb gondot kell fordítanunk, ha azt akarjuk, hogy munkánk valóban teljes sikerre vezessen; éppen azért kell az ugarlást már e hó vége felé megkezdeni, midőn még t. i. az ugarszántás szabályos keresztülvitelére elég nedvességgel, nyirkossággal bír a föld s nem akkor fogni ahhoz, midőn már a kővé száradt talaj csak nagy göröngyökben, hantokban szakad fel. Ugyanis az ugarszántás főkélléke, hogy ekkor lehető keskeny szeletet fogassunk, de e mellett teljes mélységre ereszsük az

ekét, mennyire t. i. csak az ugarlás alá fogott talajnak előbbi művelése, trágyaereje megengedi, hogy lehetőleg fel legyen aprózva a talaj. Éppen ezért ha valami igen kötött agyagfölddel van dolgunk, legjobb ez esetben még őszszel tenni meg az ugarművelés legelső szántását, hogy télen át a fagy a göröngyöket szétmálasztva, tavasszal a föld aprózását illetőleg, teljesen czélt érzünk. Az ugarszántás után a földet a szerint, a mint az többé vagy kevésbé nyirkos, s ennél fogva jobban vagy kevésbé omlik a borona után, később vagy azonnal el kell fogasoltatni, elboronálni, hogy a szél a barázdákat ki ne száríthassa s a földnek elég nyirkossága legyen a megkelésre (Gahre) ami a talajban a levegő és melegség behatása és az ezek behatása által az abban található szerves anyagok korhadása és ásványi alkatrészek elmá-lása által idéztetik elő. Éppen azért, hogy a levegő a melegséggel kapcsolatban folytonosan gyakorolhassa a talajra jótékony befolyását, az ugarlástól a forgatásig mindannyiszor meg kell azt fogasolni, valahányszor csak annak felülete akár a megfekvés, akár az esőzések következtében megkérgesedik, megcserepesedik, hogy a borona a levegő s a melegség behatásának megnyissa a földet, s a talaj felső rétegének ezen porhanyítása által minél inkább visszatartsuk annak nyirkosságát, mert a legujabb vizsgálatokból az is kitűnt, miszerint, habár az ily módon porhanyított talajnak felszine, felülete jobban kiszárad is, az ez alatt fekvő rétegekben több nyirkosság marad, mivel a porhanyítás által a talaj-részecskék közötti szorosabb összefüggés, összetapadás megszűnik, s az így felporhanyított földrétegbe több levegő tolulván be, ez mint rossz melegvezető nyáron át az altalajt a nagyobb mérvű felmelegedéstől, s így kiszáradástól is óvja, de más részről meg a felső rétegnek ily porhanyítása által megszűnván annak az altalajjali szorosabb összefüggése is, a felső réteg nedvtartalma elpárolog ugyan, de a szorosabb összefüggés megszakadása folytán az altalajból a nedvesség a föld-

rétegbe csak igen kis mérvben szállhat fel, s így ez által az altalaj kipárolgása, kiszáradása ily módon is meg van akadályozva a talaj felső rétegének boronálás által való porhanyón tartása által.

Igen kézzelfogható bizonyítékot szolgáltat erre a kerti művelés, hol is azt látjuk, hogy amint a kertész egy táblát felásott, azt mindannyiszor azonnal el is gereblyézi, mert tudja, tapasztalta, hogy csak úgy tarthatja meg a talajnak porhanyósságát és nyirkosságát, ha a felásott földet azonnal el is gereblyézi.

De kihat az ugarszántásnak ezen kezelése az ugar-művelés további kezelésére is, ugyanis ha az ugarszántást jól, vagyis az előirt módon kezeltük, a talaj még a legszárazabb időben is annyira megtartja nedvességét, hogy annak forgatását is teljes szabályossággal végezhetjük és ha a forgatás után is hasonlóképpen járunk el, vagyis a talajt a forgatás után is elboronáljuk, mindannyiszor a hányszor csak a talaj megzöldül, a vetőszántással oly állapotban adhatjuk át a vetőgépnak a talajt, amely állapota a talajnak a legszebb termés kilátásra jogosítja a gazdát.

A réten.

E hónap végéig ritkább időközökben a rétöntözést még folytatni lehet.

Ugyszintén a rétvetéseket is.

A rétekre, kaszálókra e hónapban már semmiféle marhát nem kell reábocsátani, kivéven azon mesterséges kaszálókat, melyeket sem kaszálni, sem magnak hagyni nem akarunk, hanem feltörésig legelőnek hagyunk.

Elvénült, elkócosodott réteknél kitünő szolgálatot tesz a réteknek csoroszlókéekkel (scarificator) való felhasogatása, oly mélyen, hogy a fű gyökereit az ekekések átszeldeljék. Ezáltal a gyökerek új hajszálgyökök képzésére ingereltetvén, a rét megifjodását idézik elő. A felhasogatás után azonban, hogy annak teljes sikere

legyen, composttal (földrágyával) kell meghordani a rétet és meghengerelni.

A gyümölcsöskertben.

Ha bármi oknál fogva a fák ültetésével elmaradtunk volna, azokat még e hónap elején pótlólag elvégezhetjük; hanem ezen elkésett ültetéseknel az ágakat, — a vezérágakat kivéve, melyeket minden átültetésnél teljesen épségben kell hagyni, — jobban nyessük vissza és gyökereiket erősebben iszapoljuk be.

Fagy által szenvedett ágakat erősen vissza kell nyesni. szintugy a terméketlen, buja növési sudárhajtásokat is.

Ha szerfölött sok virágbimbó mutatkozik, ezek egy részét csipdessük le, nehogy a fát kimerítsék. Az amerikai nagy barackültvények tulajdonosai, hogy nagy gyümölcsöket kapjanak, a gyümölcsritkítás helyett a termő hajtásoknak $\frac{1}{3}$ -ig való visszavágását alkalmazzák igen jó sikerrel.

Tartós szárazságban az újonnan ültetett fákat és csemetéket jól meg kell öntözni.

Meg kell tartós szárazság idején öntözni a virágzó gyümölcsfákat is, mert csak ezáltal lehet azok gyümölcs-termését biztosítani. Az öntözés vagy karók leverése által történik, melyeket a fa törzsétől különféle távolságú körökben beverve, az így keletkezett lyukakat megtöltjük több ízben vízzel, vagy egy méter kerületben felásatva a fa körül a földet, azt 5—6 öntözőkanna vízzel megöntözzük s a megöntözött területet újból vagy gyepvel, vagy rothadt polyvával terítjük be.

A túlevelű fákat akkor kell átültetni, mikor már hajtani kezdenek. Ekkor van ideje a luczfenyőfát megtámadó s annak ágain apró fenyőtobozszerű kinövéseket előidéző fenyőtetű elleni védekezésnek is, szappanoldattal való permetezés által, amit október második felében ismételni kell.

Tartós esőzés alatt a virágzó gyümölcsfákat rázzuk

meg, nehogy túlságos nedvesség miatt a virágok elrot-
hadjanak és lehulljanak.

Oltás, pározás folytattatik.

A hernyók elleni harcz folyvást tart.

Oly fácskák, melyeken a szemzés nem fogant, oltás
által kell megneemesíteni.

A redélyfák kötözése is a napi teendők közé tartozik.

Esős időben a gyökérbe való oltást mérsékelt meleg-
ségű szobában végezhetjük, minden elültetendő alma-
körte-, szilva-gyökszelvények e célra alkalmas alanyokat
szolgáltathatnak.

Nemesítő és magiskolák egyaránt megkapálandók és
a gyomtól tisztán tartandók.

Száraz időjárásban a veteménymag-ágyakat és újonan
ültetett csemetéket öntöztetni el ne feledjük.

A múlt évben vetett magról kelt csemetéket átülte-
téskor három szemre vissza kell metszeni s szívgyöke-
reiket visszavágni és be is iszapolni.

Elevenkerítéshez a csemeték kiszedetnek és elül-
tetetnek.

A gyenge fácskák területét felületesen fel kell kapálni.

A konyhakertben.

Mindenféle borsó, bab, paszuly, articsóka veteménye-
zésének most a főideje, nemkülönben az olasz kel, ká-
poszta, kalarábé és karfiol veteményezésének is.

Szent-György táján vetünk uborkát, dinnyét, tököt
a szabad földbe.

A nyári saláta és káposztafélék a melegágyakból
kiültethetők.

A napok hosszabbodtával és a meleg növekedtével
az öntözés is, kivált szárazabb időjárásban szükségessé
váltván, legcélszerűbb azt reggel tétetni meg; estefelé a
beállható derek és utófagyok miatt nem tanácsos.

Melegágyak gondosan szellőzendők, és az azokban
zsendülő fiatal palánták az első napokon az átültetés után

a forró nap égető sugarai ellen az ablakokra illesztett olajos papiros által, vagy az ablakok bemeszelésével oltalmazandók.

Kihűlt melegágyakba bazsilikomot, borsikát, méhfüvet és paprikát kell vetni, meg dinnyét, uborkát ésbabot.

Új spárgaágyakat is most április elején kell telepíteni és pedig legcélszerűbb a spárgatövek ültetésére szánt árkokat 35 cm. szélesre hagyni, a sorokat pedig egymástól 90 centiméternyire kijelelni, spárgatöveket meg egymástól 40 centiméternyire kell ültetni, a már előre megrigolirozott talajba, hol is a spárgaültetésre szánt 35 centiméteres árkokat az ültetés előtt komposzttal töltsük ki, melybe úgy lesznek a spárgatövek elültetve, hogy a föld színénél azok gyöktörzse 30 centiméterrel álljon alantabb. Amikor azután 20—22 centiméteres spárgahajtások vágására számíthatunk a szokásos feltöltés mellett. Ültetésre mindig csak egy éves spárgatöveket használjunk, mivel ezek legerősebben hajtanak, legtöbb életerővel bírnak s mert ezeket legkevesebb gyökérsérüléssel lehet kiszedni, emellett gyöktörzsük is még sértetlen.

Április elején fel kell tölteni az Argenteuilli-mód szerint kezelt régebbi spárgatöveket is, mivel e hónapban már erősen megindul azok tenyészése. A feltöltést a gyökérkorona fölött 30—32 centiméter magasan végezve. A feltöltés oldalait a munka végeztével kapával simára kell verni. A feltöltést legcélszerűbb úgy végezni, hogy a töltés teteje oly szélesen, amily szélességben a gyökerek hajtani szoktak, lapos legyen és éppen ezen okból a töltésnek alul mintegy 50 centiméter szélesnek kell lenni.

E hónap második felében meg lehet kezdeni a spárgavágást, melyet a 3 éves ültetéseknél mintegy június 10-ikéig lehet folytatni, a korosabb telepeken ellenben június 20—24-ig. De ez ideig minden szálát ki kell vágni, még a leggyöngébbeket is, hogy a spárgalegyek a meghagyott szálakba be ne fészkelhessék magukat.

Burgonyát és kukoriczát ültetessünk a konyhaszükségre. A burgonyafészkekbe csicsriborsót lehet vetni, így két termésünk lesz egy földről. A csicsriborsónak azon jó tulajdonsága van, hogy zsizsik sosem esik belé és áttörve csak oly jó íze van, mint a legjobb szepesi borsónak.

Igen ajánlom a bagóczaborsót is az alvidékre, hol a másfajta borsó mind elzsizsikesedik, mivel ebbe se esik a zsizsik bele s e mellett jó földben gazdagon is terem.

Aki pedig mákot termeszt kertjében, ültessen a mákföldbe, a sorokba burgundi- vagy czukorrépát is, ez is igen előnyös eljárás, mert a répának még elég ideje van megnőni akkor is, mikor a mákot már letakarítottuk s amely ily módon két kapálást ingyen nyer.

Melegágyban nevelt uborka- és dinnyepalánták a harmadik levél fölött lecsípetnek és más ágyba átültetnek.

A melegágyak mindig tovább és tovább szellőztetnek, míglen a déli órákban egészen kitakartatnak.

A legszebb laboda- (spinát-) szál magnak hagyandó. Ablaknélküli melegágyakat készítettünk a szabadba kültetendő palánták számára.

Retket is ismét kell vetni.

És paszulyt (babot) vettetni a félmeleg ágyakba.

A vereshagymamagot nem kell sűrűn vetni, mert a sűrű vetés után nagyon gyenge dughagymákat kapunk.

A veteményeket a földibolha ellen legjobb koromvizzel locsolni meg gyakrabban.

A vetemény gyomlálására gondot fordítsunk.

A szamócza, (eper) ágyakat szintén most kell trágyalével megöntöztetni, ha trágyával nem voltak télen át borítva.

Ha még meg nem történhetett, a magrépát, petrezselymet, káposztát s más efféle növényeket ki kell ültetni, éjjelre azonban, ha fagytól lehet tartani, be kell takarni.

A díszkertben.

A díszfák és cserjék ültetését be kell végezni. A túllevelű fákat akkor ültetve át, midőn már hajtani kezdenek, amikor a luczfenyőfákat a fenyőtetű kipusztítása céljából szappanos vízzel kell jól megpermetezni.

A melegágyban kelesztett évelő (egy-két éves) virág-csemeték ültetését e hó vége felé meg lehet kezdeni.

A szegélyezésre használt növények átültetendők.

Azon nyári virágoknak, melyek az átültetést nem kedvelik, a szabad földbe való vetését most már szintén meg lehet kezdeni, ilyenek a nemophilla, rezeda, collinsia, convolvulus, delphinium-ajacis, ipomea, latirus, lavatera, lupinus.

A gyepterek szélei szép egyenletesen körülmetsetnek.

Az utak javítása folytatatik. A szőnyegnövények kiültetése is kezdetét veszi, de fagyok ellen védeni kell őket. Az oltott cserjéket, díszfákat és rózsákat szoktatni kell a szabad levegőhöz.

A georginahajtások levágandók s szaporítás végett melegágyba dugványozandók.

A szőlőben.

A mult hóban megkezdett s be nem végzett munkák most folytattnak. A kevésbé kedvező égélj és fekvés mellett a márcziushavi teendőket rendszeren csak most lehet végezni.

A nyitással, homlításal, lugosvesszők felkötözésével s a sima vesszők lerakásával és a tőkék átojtásával sietni kell.

Április közepe táján meg lehet az előgyökereztetett vagy sima vesszők ültetését is kezdeni. A dugványok elrakásának az iskolába, valamint az előgyökereztetésnek most az ideje.

A karózást meg kell kezdeni vagy folytatni, 8—10 cm. távolra szúrván le minden karót a tőkétől és pedig

mindig a tőke északi oldalára. A karózás leggyorsabban megy karózóvassal.

A karózást azonnal követi a kötözés, erre vagy fűz-vesszőt, vagy szalmát, vagy kukoriczahántást, vagy raffiat; most főleg a legutóbbít szokás használni, noha a többi kötözőanyag mind olcsóbbra jön, haelőre, idejében gondoskodunk azok összegyűjtéséről, előkészítéséről.

E hónapban az első kapálást is meg kell kezdeni s lehetőleg be is végezni, még pedig jó mélyen eresztve a kapát a földbe, ha azt akarjuk, hogy céljt érijünk vele, vagyis legjobb azt a rajnai kétágú kapával végezni. Ez alkalommal kell a tőkék gyökeréről a fattyúhajtásokat és harmatgyökereket is eltávolítani, ha az a nyitáskor nem történt volna meg.

A kapálás alkalmával kihányt gyomot, a földvegy-vagy a trágyahalomra kell hordani s ha a mult hónapban reá nem értünk, a földvegy (Composz) halmot is át kell forgattatni.

Ha vannak a szőlőben terjedelmes üres helyek, azok beültethetők káposzta- és répafélékkel, hogy legalább valami hasznot adjanak ezek is.

A fiatal ültetvényekben meg: takarmány- és sárga-répát s babot lehet ültetni, melyek a gazdaságban jól felhasználhatók, sőt gyakran szép hasznot is adnak.

A pinczében.

Gondoskodjunk a pincze kiszellőztetéséről és tisztántartásáról.

Az üres hordókat el kell látni kénnel.

A hordók rendesen feltöltögetendők.

Az új hordók beszerzéséről meg legjobb most gondoskodni, mert a kádármunka most a legolcsóbb.

A lehúzott újborok első lehúzás után 6—8 hétre másodszor huzandók le. E második lehúzásnál míg az első lehúzásnál adott kénezésnél is gyengébb kénezést kell a hordóknak adni.

Az erdőben.

E hó folytán mindennemű fát ki kell hordatni az erdőből, mert a szekerek a vágásokban most már sok kárt tesznek s csakis a tuskóirtást lehet még tovább is folytatni. A ritkítások is bevégeztetnek.

A tölgyсарjerdőkben, melyek cserkéregüzemre vannak berendezve, továbbá azon erdőrészekben is, hol a vágott fakaró vagy vessző bármi célra meghántatik, a vágás e hónap vége felé megkezdődik.

Míg a hárs- és szilfák hántását háncsnak még korábban, már e hó elején meg lehet kezdeni.

A zsendely- és dongafakészítést folytatni lehet s a szénégetés is szakadatlanul folyik.

Nyírvevesszőt is lehet seprűnek vágni.

A lomblevelű facsemeték ültetését e hónap közepéig, a tűlevelűeket pedig e hónap végéig be kell végezni.

Tűlevelű fák magvait még mindig lehet vetni, azon magvakat pedig, melyek csak a jövő tavasszal kelnek ki, mint a kőris-, gyertyán- s a czirbolyafenyőmagot tapasztalás szerint legjobb most vetni.

A dugványozást a lankaerdőben be kell végezni.

A faiskolákban gyomláltassunk és kapáltassunk.

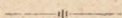
A háncsnak való fák még mindig ki lévén téve a lopásnak, erre éber felvigyázat szükséges.

A vízmosásokat el kell sövényezni s a folyók partjainak védeése s kiigazítása is folytattatik.

A juhok és marhák legeltetését figyelemmel kell kísérni.

A tűzre, valamint most, úgy egész nyáron és őszön át a legnagyobb szorgalommal kell felügyelni s a háta- rokat gyakran be kell járni, nincs-e valahol kár.

Áprilisban virágzanak: A kérges szilfa, a jókori jávor, a nyírfa, a bengehipofa, a ternyőtiszafa, a vörösfenyő és a fűzek.

MÁJUSBAN.

„A virágnak megtiltani nem lehet.
Hogy ne nyiljék, ha jön a szép kikelet.“

Petőfi.

Az iróasztalnál s a majorban.

A szénakaszáláshoz, készítéshez szükséges eszközöket be kell szerezni s a szénahordáshoz használandó szekérfelszerelést rendbe kell hozatni. S ha kaszáló-géppel végeztetjük a szénakaszálást, jó lesz összeállítani ezt is jó előre, hogyha netán valami baj volna még rajta, idejében meg lehessen készíttetni.

Az aratógépeket is hozassuk rendbe, hogyha netán egyik-másik része hibás, az ezek pótlására szükséges részeket, valamint a folyton tartalékban tartandó részeket is utánrendelve, azokat idejében meg is kapjuk a gyárostól.

A magtárt, a pinczéket, a szénapajtákat, padlásokat tisztogattassuk s szellőztessük.

S a gabonakészleteket e hónapban is meg kell forgattatni.

A mezei utakat, hídakat a táblák között igazíttassuk ki, hogy majd hordáskor ez is fel ne tartóztasson.

A télen át összehordott földkészletből minden héten legalább egy réteget, 5—8 centiméter, a trágyahalomra kell hordatni s azt hetenként legalább egyszer trágyalével vagy vízzel meg kell öntöztetni.

Ha még meg nem kezdtük, fogassunk hozzá az épületek javításához is, valamint az új építkezések megkezdését se halasszuk továbbra. A zsindeletetők tartóssá

tétele végett be kell azokat kétszer egymásután forró kátránnyal kenni s a másodszori kenést átszitált tégla-porral vagy finomra őrölt pipaagyaggal behinteni. E bekenést és behintést 3—4 nap mulva még egyszer ismételni kell. Ez nemcsak a nedvesség ellen, de még a tűz ellen is oltalmat szolgáltat.

A kútakat mind a legelőn, mind az udvarokban ki kell tisztogatni.

Nyírókról, a nyíréshez szükséges eszközök- és zsákokról gondoskodni, ha még nem történt, most már sürgős dolog.

Ha nincs elég gabonás zsákunk, a csépléshez szükséges gabonás zsákok beszerzésére, megrendelésére is gondolni kell.

A csillagfürtöt közvetlen vetés előtt lévén legtanácsosabb kicsépelteni, miután a vetés május hava elejére esik, azt most már ki kell csépelteni.

Ha aratókat nem bírtunk még eddig se fogadni, minden fűt-fát mozdítsunk meg érette, mert már most is késtünk, mivel a jó arató idejében beáll s aki későn fogad, biz az már csak a selejtesét kapja.

A hordásnál szükséges ponyvákat, rudalóköteleket, nyomórudakat és vendégoldalakat szedessük jó idején rendbe, hogy ami hiányzik még, kellő időre meg lehessen venni.

A repcehordáshoz szükséges készülékeket is jó lesz rendbehozatni.

S amely gazdaságban az aratók vagy bennkosztot kapnak, vagy pedig az élelmiszereket természetben kapják, ezeknek beszerzéséről is gondoskodjunk.

Né feledkezzünk meg a termésnek jég elleni biztosításáról sem.

S ha még mindaddig nem történt volna meg, most már a legfőbb ideje a csépléshez szükséges szén és olaj, beszerzésének s az aratógépekhez a manillakötél megrendelésének, valamint sürgössé vált a gyümölcs- és

szőlőszállításhoz szükséges kosaraknak, fagyapotnak és selyempapirosnak megrendelése is.

Az adó második negyedévi részlete e hó 15-ig befizetendő.

Az istállókban.

A lóistállókban. A háगतások e hónap végeig befejezendők. A felhगतatott kanczákat újra meg kell próbálni, vajjon nem veszik újra fel a mént?

A február elején ellett csikók e hó végén vagy a jövő hó elején elválasztandók.

A csikók elválasztására nézve még igen különböznek a vélemények; némelyek 3, mások 5 hónapig akarják, hogy szopják a csikó; legezészerűbb a 4 hónap multáni elválasztás, mivel igaz, hogy minél tovább szopik a csikó, annál gyorsabban s szebben fejlődik, de a túl hosszú szoptatásnál meg a kancza szenved sokat. A 4 hónapi szoptatást mind a két szempontból el lehet fogadni s ezen időn túl csakis a beteg csikókat hagyjuk szopni, melyek azután szopjanak addig, míg csak fel nem gyógyulnak. A munkás-lovaknál a csikók elválasztása könnyen megesik, mivel mihelyt a kanczák ismét a munkába állítatnak, már megkezdődik úgyszólván a választás, mivel napközben csakis délben látják anyjukat, ha azután a gazda a csikókat mielőbb reákapatja a zabra s szénára és azok zabadagjukat mindig anyjuk távolléte alatt kapják ki, a csikók néhány hét múlva fel se veszik az elválasztást.

Az elválasztásnál, s pár napig utána is, a csikóknak egy kis buzakorpa-ivóst kell lágymelegen adni. A kanczákat meg pár napra koplalásra fogjuk, szénát és szalmát adván neki csupán és vizet.

Habár azután a csikók legelőre hajtának is, folyvást abrakolni is kell azokat s abrakolni kell azokat akkor is, ha zöldtakarmányon neveltetnek fel, még pedig erősen, legalább is az első év befejeztéig. A csikóknál ugyanis az élet első szakában kell a növést, a kifejlő-

dést elősegíteni. Ki kevesebb zabbal akarja csikait felnevelni, jobban, előnyösebben tesz, ha az első évben ad nekik elegendőt és később elhagyja a zabetetést, mintsem ha folytonosan ad nekik egy-egy keveset.

Mivel pedig a csikók gyomra igen kicsiny s egyszerre sokat elemészteni nem bírnak, épp úgy mint a gyermekeknek, azoknak is gyakran kell, de egyszerre csak keveset adni enni, azért is az elválasztás után minden 2—3 órában felváltva szénát és zabot, később napjában 5-ször s csakis az egy év betöltésével kell a napontai 3-szori etetésre átmenni.

Úgyszintén gondoskodni kell a csikónevelésnél arról is, hogy ha legelőre nem hajtathatjuk őket, oly helyen, jó tágas karámokban töltsék a napnak legnagyobb részét, hol a mozgásra, futkározásra elegendő tér van, de magukat meg nem sérthetik.

Igen czélszerű a csikókat már azonnal, mihelyt etetni kezdjük, reászoktatni, hogy lábaikat könnyen feladják s megkopogtatni is engedjék patájukat s a kötőféket, természetesen szár nélkül, mielőbb fejükre kell tenni. S amint a tisztaság követeli, néha meg is kell őket valami kopott vakaróval vakarni s meg is kefélni, hogy minél inkább kezesedjenek, szelidüljenek.

A tehén- és ököristállóban. E hónapban kezdetik meg rendesen a legeltetés a szarvasmarhával; ha vékony a legelő vagy nedves idő jár, még e hónapban is száraztakarmányt kell nekik adni a kihajtás előtt.

A zöldtakarmány etetése nagyobb mennyiségben a hónap folytán kezdetik meg, mit legalább tizennégy nap folytán hosszúra vágott szalmaszecszkával össze-
rázva kell etetni, ezt kell tenni az esetben is, ha a zöldtakarmány nedves az esőtől, főképen ha az esőzés hosszabb ideig tart.

A zöldtakarmány, melyet etetésre használunk, mindig frissen kaszált legyen és legfeljebb egy napra valót szabad a takarmánykamrába hordani, amit oly helyre kell építeni, hol a nap nem éri, emellett

legyen elég téres és szellős. A takarmányt benne vastagon felhalmozni nem szabad, nehogy megpáljék, mi ha megtörténnék minden figyelem daczára is, vékonyan szét kell teregetni s hideg vízzel meglocsolni, hogy frissességét visszanyerje.

Az adagokat apró részletekben kell az állatok eleibe rakni s amit a jászolban hagynak, nem kell a trágya közé dobni, hanem valami fedett helyen széjjelteríteni és apródonkint megszáritgatni. A szorgalmas gazda így is gyűjthet egy pár szekér szénát, mert szárítva megeszi ám a marha a zöldtakarmány-ízéket is jóízűen.

Az itatásnak pedig a zöldtakarmány etetésekor vagy etetés előtt kell történi, vagy etetés után akkor, midőn már a kérődzés végbement.

Almozni zöldtakarmány-etetésnél sokkal bővebben kell, semmint egyébkor.

Meleg napok kezdetével az itatásnak gyakran utána kell nézni a legelő marhánál, hogy rendesen történjék.

A tenyésztésre szánt borjuk abrakolásáról meg ne felejtkezzünk.

A juhakolban. A kétnyiretű juhok mosása, nyirása e hó folytán szokott történni; ha igen hűvös idők járnak, nem kell vele igen sietni. Nyirás után legalább 10—12 napig lehetőleg óvni kell a forró napsugaraktól s a záporosótól. A falkákat nyirás után fel kell olvasni, s ez alkalommal a kimustrálandókat azonnal kimustrálni s valami jó légelőn feljavítva, mielőbb el kell adni.

A legeltetésre ügyeljünk, hogy a juhász minden nap az egész legelőt be ne barlangolja, hanem csapásokra kell azt felosztani, hogy míg 3—4 csapást végiglegelnek, a negyediken azalatt a fű felvehesse magát.

Ha a merinók osztályozása nem történt volna meg a mult hónapban, nem kell továbbra halasztani, nehogy elkéssünk majd a nyiratással.

Ügyelni kell, hogy a juhász a friss ugaron kelt fűre, melynek levelei tele vannak porral ragadva, ne hajtsa a juhokat, mert ez felette ártalmas.

riol kosarazni szoktak a juhokkal, nyírás után meg kell azt kezdeni.

A január s februárban ellett bárányok elválasztatnak.

A sertésólban. Mihelyt a melegebb napok beállanak, oly legelőre kell a sertéseket hajtani, hol elegendő vizök van. Ez egyik legfőbb feltétele annak, hogy azok nyáron át egészségben maradjanak. A sertéseknek nyáron át vízben hiányt szenvedni nem szabad.

E hó folytán a februári malaczkokat, melyeket tenyésztésre megtartani nem akarunk, ki lehet heréltetni.

A baromfiólban. Az apró baromfit jól kell tartani, ha azt akarjuk, hogy a faj javuljon.

Magnak a legjobb tojótyúkók tojásaiból kelt tavaszi csirkékből kell hagyni, miért is amint említve is volt, ezek tojásait meg kell jegyezni s külön költetni ki.

A gyorsfejlődésű magyar fajta csirke 2 hónapos koráig rendesen annyira kifejlett, hogy szükségből a konyhára kerülhet, de leölésük ily korban veszteséggel jár s eladni is csak akkor érdemes, ha igen jó árt adnak érte és csak 3—4 hónapos korukban válnak teljesen alkalmasakká pecsenyének. A legjobb fajkaka-sokat és jérczékét magnak már 8 hetes korukban kiszemeljük, és pedig fölös számban, hogy utóbb még válogathassunk belőlök.

A kotlóstyúkokat még most is el lehet ültetni.

A kis libák és réczék számára gondoskodjunk fürdőhelyről, ha folyóvíz nincs közelben. Ugy szintén gondoskodni kell jó gyeplegelőről is. A fürdővízbe naponta friss vizet kell eresztetni vagy hordatni s azt mindannyiszor kitakarítani.

Az öreg lúdat e hónapban már meglehet melleszteni.

A méhek körül. A rajzásra szánt kasokat ki kell választani s a meddősítendőkre — a mükaptároknál — mézraktárt kell rakni, hogy így gazdagabb mézszüretünk legyen, s mivel ezt csak a mükaptároknál lehet

tenni, igyekezni kell ilyenekkel úzni a méhészetet. A herefiasítást az ily kasokból folyvást pusztítani kell.

E hó elején a rajzáshoz megkívántató tiszta méhkaptárokat s egyéb segédeszközöket készen kell tartani, minthogy a korai rajok már május hó második felében gyakran kirepülnek.

A rajzás előjele, ha a népség kifekszik a köpű szájára, vagy ha a herék már délelőtt erősen járnakkelnek.

A rajzás rendszeren e hónapban kezdődik, ami rendszeren derült meleg napokon a déli órákban, 11—3 óra között szokott történni. Az elő- vagyis elsőraj kivonulása után rendszeren 8—9 napra jönnek az utórajok. Ezek rendszeren magasabban repülnek, mint az előrajok s népességük mindig kevesebb s megszökésre igen hajlandók. Ekkor van ideje anyaméh mesterséges költesítésének és nevelésének is, mi rendszer és nagyobb méhészetekben el nem maradhat. Ennek több módja van, de legkönnyebb az, ha erős kasokat — miután meggyőződünk, hogy here- és munkásméhpetek vannak benne — szétosztunk s kisebb kasokba téve a méhestől messzebb távolítunk el, mikor azután a 2—3 napos petékből a munkásméhek anyákat nevelnek, melyeket az egész kis társasággal czélszerűen lehet anyátlan kasok meganyásítására használni.

A mezőn.

Az árpavetést burgonyaültetést be kell végezni.

A kenderet, lent és kölest is el kell vetni s ami kukoricza- és répavetés elmaradt, ezt is végezni kell.

Itt az ideje a dohánypalánták kiültetésének is. Amit okvetlenül meg kell e hónapban, még pedig minél előbb kezdeni.

Takarmánynak pedig vetni kell kukoriczát 8—12 napi időközökben. Ugyanily időközökben vettessünk mohart és czukorczirkot is.

A burgonyát, kukoriczát, mihelyt kibujt, meg kell fogasoltatni, ezáltal a föld felporhanyíttatván, nemcsak könnyebbségünkre leend az az első kapálásnál, hanem egy kapálással a növény kifejlésének elősegítésére nézve is felér.

A répát, mely vetés után rendszeren 10—14 napra kikél, mihelyt annyira fejlődött, hogy a vetés sorai jól láthatók, meg kell kapálni és amint 3—4 levélel bír, ki is ritkítani, illetve kiegyezni. A kiegyezést rövid idő múlva követi az első kapálás, amit az első kapálásnál mélyebben kell végeztetni, s a második kapálást 14—20 nap múlva követi a 3-ik kapálás, amit azután esetleg még egy negyedik kapálásnak is követni kell, ha száraz az időjárás, amely esetben a talajnedvesség visszatartását idézvéen elő, felér egy kisesővel. A hiányosan kelt takarmányrépánál a helyeket a kiszedett felesleges palántákkal be lehet ültetni, de amelyek csak úgy erednek meg, ha mihamar eső jön, ha tehát erre nincs hamar kilátás, be kell azokat öntözni, ha azt akarjuk, hogy megfogamzzanak.

A zabvetést, ha még meg nem hengereztetett eddig, meg kell hengerezni.

A lóher- és luczernakaszálás kezdetét veszi. A lóhert is, meg a luczernát is legelsőbben mindig czélszerűbb mielőbb levágni, hogy az a kaszálás után még a nagyobb melegek beállta előtt felvehesse magát annyira, hogy a földet beárnyékolja. Ekkor azután a második vágás is biztosítva van, míg ha későn teszszük a legelső vágást s hamar beköszöntenek a meleg napok reá, mind a kettő nagyon megsínyli azt. Azért a teljes virágzást az első vágással nem is jó bevárni.

Ha a lóher- és luczernakaszálás idejében erősen esősre fordul az idő, úgy hogy félni lehet attól, miszerint azokat megfelelően felszárítani nem lehet, azon esetben legczélszerűbb úgy a lóhert, mint a luczernát is bezombolyázni. És ezt kell szem előtt tartani a későbbi takarmányok kaszálása, illetve felszárításánál is.

A dohánypalánták kiültetése kezdetét veszi. A melegágyakból ültetésre azon palántákat válogatva ki, melyek már 4—5 levéllel bírnak bokros gyökerűek s egyenes szárúak.

A legmegfelelőbb sortávolság egyenlő távolságú sorokban ültetett a nagylevelű dohányoknál 70 centiméter s a kerti dohányoknál 50 centiméter; a növénytávolság pedig amott 50, emitt 30 centiméter. A korán ültetett dohány mely rendesen finomabb is, már július második felében vagy augusztus elején szedhető. A palántáknak az öntözését mindaddig, míg meg nem fogantak, nagy gonddal kell végezni.

Az ugarlást siettetni kell s ha lehet, be is végezni, ha tudniillik az idő alkalmas rá.

A komlósokban e hónapra esik a karós művelésnél a kötözés, két helyen is megerősítve odakötve az indát a karóhoz, amire a drótos művelésnél nem igen van szükség, azután következik az oldalhajtások kitördelése, amelyek elszívják a vezérindák erejét. Néhol a túl-hosszúra nőtt indák hegyelésére is — 6—7 méter magasságban — szükség van és a virágzás kezdete előtt a komlót okvetlenül még egyszer meg kell kapáltatni, mivel ez a bővebb virágzást mozdítja elő.

A kapásnövények első kapálását e hónapban kell végeztetni.

A lent, amint a gyomok mutatkoznak közte, gyomláltassuk ki.

E hónap elején felszabadulván az őszi keveréktakarmanynyal bevetett területek, azokba csalamádét, mohart s kölest lehet vetni.

Ha egyéb munkával készen vagyunk, hordassunk trágyát.

A réten.

Dúsnövésű réteken e hó utolsó hetében meg lehet kezdeni a kaszálást, úgy az is kezdje meg, kinek igen sok rétje vagy sásas rétje van, mert noha a kaszálás

idejét a füvek virágzása határozza is meg — akkor kell ugyanis kaszálni, mikor a legtöbb fű virágzásba indul — mégis jobb inkább kevésbé előbb kaszáltatni, semmint elkésni és széna helyett szalmát kaszáltatni. A réti széna felszárítása, ha bizonytalanná válik a sok esőzés miatt, azt is csak bezombolyázással menthetjük meg az elpusztulástól. Amely gazdaságban meg sok sásastakarmány terem, ebből legjobb takarmányt a bezombolyázással nyerhetünk.

A réteket e hónapban különösen őrizni kell a kárteelektől, mert most már egy marha is igen sok kárt teszen benne csupán csak a gázolással is.

Oly réteket, melyek vízáradásoknak vannak kitéve, igyekezni kell mielőbb lekaszálni, mert a júniusi napfordulás körül többnyire esőzések és áradások vannak és ezek a halasztás következtében könnyen semmivé tehetik az egész termést.

A gyümölcsök kertben.

A nemes gyümölcsfák, úgy az újonnan átültetettek, valamint az igen virágzók is, ha kissé száraz idő jár, megöntözendők. Töveik körül pozdorját vagy polyvát, töreket vagy kihasznált timárcsert, avagy tőzeget hintünk, hogy azok egykönnyen ki ne száradjanak.

A hernyófészkeket, ha el nem pusztítottuk annak idején, most már kikeltek, tehát korán reggel kell vadászatot tartani reájuk, illetve legczélszerűbb a hernyók által meglepett fákat a márcziusi teendőknél felemlített arzénsavas réznek $\frac{1}{20}$ oldatával megpermetezni.

Ha cserebogarak mutatkoznak, jókor reggel rázzuk meg a fákat és a lehullott cserebogarakat felszedvén s leforráztatván, a baromfiakkal etessük meg.

A csigák ellen meg legjobb, ha a fák alá nedves borsószalma-csomagokat helyezünk, ezekbe éjjelen át beleveszik magukat s így könnyen elpusztíthatók.

Tartós esőzés alatt a virágzó gyümölcsfákat rázzuk

meg, nehogy túlságos nedvesség miatt virágjaik elrot-
hadjanak s lehulljanak.

Igen termékeny fákön a virágot ritkítani kell, hogy
tul ne erőltesse magát a fa.

A fattyúhajtások lemetnzegetéséről se feledkezzünk meg.

A hajtószemre való nemesítés folytattatik.

Ha a nemesített galyakon virág mutatkozik, le kell
csípni.

A gyomirtás és száraz időben az öntözés adja e hó
folyamán a legtöbb munkát, mit is pontosan végez-
tessünk.

A konyhakertben.

A gyomlálásra, kapálásra és a reggeli s estéli öntözésre
ügyeljünk fel.

A hó közepe felé újolag vethetők: fejes-saláta és
endivia, virágos-káposzta, kalarábé és késői burgonya.

Hónapos és nyári fekete retek vetését időszakonkint
ismételhetjük.

Uborka, dinnye, tök, paszuly, cukorborsó még pót-
lólág elvethetők.

A borsót, paszulyt meg kell karózni, kapálni, a bur-
gonyát feltöltögetni.

A karfiol és téli salátából a legszebb fejek magnak
szemeltetnek ki.

A márcziusban elvetett káposztafélék a nevelőágyak-
ból kiültettetnek.

A magnak kitett gyökerek — petrezselyem, murok-
répa, saláta, czékla, hagyma, káposzta — fejlődő szárait
karókhöz kell kötözni, nehogy a szél letörje; ügyelni
kell arra is, hogy valami pusztító rovar hozzájuk ne
férjen.

A melegágyból e hónap vége felé mindenféle palán-
ták a szabadba ültethetők.

A dinnyét is ki kell ültetni.

A szamóczaültetvények között a föld fölporhanyí-
tandó, a kúszó ostorindákat pedig egész a gyümölcs-

beéredésig minden 14 napban le kell vágni és csak az idősb telepeken azon töveknél hagyni meg a legszebb ostorindákat, melyekből új ültetésre való csemetéket akarunk nevelni.

Minél szebb és melegebb az idő, annál gyakrabban és hosszabb ideig szellőztetjük a melegágyakat és annál bővebben öntözzük. És e hónap felén túl már csak éjjelre jönnek azok ablak alá.

A díszkertben.

E hóban már az őszi virágok is kiültetendők.

Az új gyepekről pusztítani (kiszúrkálni) kell a gyomféléket, szárazságban gyakran öntözni minden gyeperet s a régi gyepeket kaszáltatni és hengereztetni.

Az utak tisztántartására gondot kell fordítani.

A georginák, cannák, ricinusok kiültethetők.

A hó végén az üvegházi növényeket az üvegházból félárnyékos helyre, a szabadba lehet kirakni.

A szőnyegnövények kiültetése folytattatik.

Minden virágzó díszbokrot elvirágzás után azonnal vissza kell metszeni, mert csak ezáltal érjük el azt, hogy azok a másodhajtás ideje alatt a jövő évre sok virágrügyet képezzenek, emellett a visszavágás következtében azok alakja is tetszetősebb, de meg ezért is vissza kell metszeni a virágzó díszbokrokat az elvirágzás után, mivel ha azt télen vagy tavasszal végezzük, ez esetben éppen a virágzó hajtásokat metszszük le róluk s azokat a metszés által csak még inkább fába-hajtásra ösztönözzük.

A szőlőben.

E hónap közepéig okvetlenül el kell végezni az első kapálást és karózást, miután amint a hajtások 20—25 cm-t. elérték, az első permetezést (1¹/₂‰ bordói oldattal) kell végezni, hogy azután a válogatás, gyomlálás még a virágzás kezdete előtt is mihamar megtörténhessék,

mivel a virágzás alatt minden munkát be kell szüntetni a szőlőben. A válogatás vagyis a szőlőtő fölösleges hajtásainak eltávolítása a nyári munkák között a legfontosabb, mivel a tőke a jövő termésének sorsára is befolyást gyakorol. A fejre-metszett tőkék erejéhez képest 4—6 vesszőnél többet nem kell hagyni, de kevesebbet sem, még ha meddők is azok, ha azonban elég erősek a tőkék s igen sok a termőhajtás, azon esetben kivételesen egy-egy évben 8—10 termésvesszőt is meg lehet hagyni.

A meghagyott vesszőknek helyesen kell elosztva jenni a tőkén, hogy ezáltal a nedvkeringés annak egész területén egyenlően legyen elosztva.

A hosszú metszés mellett ellenben a szálvessző meddő hajtásai kitörendőek s azokat, amelyeken fürtök vannak, a 4—6-ik levél fölött el kell csipni, mert csak így tartjuk meg a tőkét jókarban s biztosíthatjuk a fürtök tökéletes beéréését. A termőhajtásokból mindazok, melyeken termés van meghagyandók. Az ugarhajtásokból ellenben csak azok, lehetőleg köralakban a tőkék körül, melyekre a jövő évi fa pótlására, illetve a jövő évi termőhajtásokat hozó csapok és szálvessző nevelésére szükség van (2—4), a többi mind tőből lemet-szendő.

Ügyszintén be kell végeznünk, még pedig e hó közepéig, a sima és gyökeres vesszők lerakását és a tőkék átoltását is.

A lugasokat, ha nem történt volna meg, még a virágzás előtt okvetlen fel kell kötöztetni.

E hó második felében meg lehet a zöldoltást is kezdeni.

Kései éjjeli fagyok e hónap derekáig, sőt néha későbbben is, gyakran le szokták perzselni a tőkét s ez által a szőlész minden reményeit tönkre teszik. Füstöléssel segíthetünk némileg e bajon, ha t. i. eléggé figyelmesek vagyunk s gyűjtöttünk anyagot a füstnek előállítására.

Franciaországból újabb időben a szőlő között több helyen kátránnyal megtöltött lapos edényeket ajánlanak felállítani s ezeket hajnal felé meggyújtani, mint olyan szert, mi jó sikerrel alkalmazható, mivel igen erős füstöt lehet az által támasztani.

Egyesek füstölése azonban nem biztosíthatja eléggé az eredményt. Azért is oda kell törekedni, hogy azt az egész hegység foganosítsa.

Szellős idővel a fagytól nincs mit tartani.

A pinczében.

Az első lehuzás után minden újbort 6—8 hétre másodszer kell lefejtteni.

Az óborok feltöltögettetnek.

A pincze és pinczebeli eszközök tisztántartására s az üres hordók havi kénezésére gondunk legyen.

Az erdőben.

A tölgyсарjerdőkben a cserkéreghántás folytatatik s abroncsnak és gúzsaknak való karókat is lehet még vágni.

A szénégetés és tuskóirtás javában foly.

A meredek hegyoldalakon azonban a tuskókat gyökerestől kiirtani nem szabad, mivel az ily irtás által a záporok a termőföldet könnyen lemoshatnák; s hogy a megmaradt tuskó kérgében a férgek tanyát ne üssenek, le kell azokról a kérget egészen be a földbe hántani.

A hegységi erdőkben, különösen a luczfenyvesekben a favágás e hónap elején megkezdődik; ezen vágásokban a főfigyelmet arra kell fordítani, hogy a tönkök a fenyőszú elleni elővigyázatból ott is lehántassanak, ahol a luczfenyőkérget mint cserző anyagot eladni nem lehet.

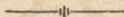
A magasabb zordon fekvésű erdőkben túlevelű fák ültetnek s fenyők magvai vettetnek.

A hol csiraképes szilmagtermést lehet várni, ott ideje van a talajt alája elkészíteni.

Az egész erdő szoros tilalom alá helyezendő; különösen ügyelni kell az új vágásokra.

Száras időben a magvetéseket öntözni s az eldudvászodott magágyakat gyomlálni kell.

E hónapban virágzanak: A csupkás és csupkátlan tölgy (*Quercus pedunculata et robur*), a bükk, a juhar és fodorjávort, a kőris, a gyergyánfa, a vörös berkenye, a vadcseresznye, a zelniczemeggy, a fehérfűz, a vadgesztenye, a diófa, a jegenye, lúcz, erdei és czirbolyafenyő (*P. abies, picea silvestr. et cembra*), a kökény, a kutya-benge, a cseregalagonya, a csíkoskecskerágó s a sóska-borbolya. S megérik: A közönséges szilfa, a rezgőnyár és a repkényborostyán magva.

1851

/1866/

JUNIUSBAN.

„Ki a mezőre ballagok,
Hol fű között virág terem,
Virágok, szép virágaim,
De kedvesek vagytok nekem?“

Petőfi.

Az íróasztalnál s a majorban.

A szénahordást meg kell kezdeni, nehogy összeessék a gabnahordással s azt lehetőleg be is kell végezni, miért is a szénapajtákat, ha még eddig reá nem értünk volna, a hordás előtt okvetlenül ki kell tisztíttatni.

A csűröket tisztogattassuk ki.

Hol a gabnát vermekben tartják, e hó folytán ezeket is ki kell égettetni.

Ha a múlt hónapban még nem történt volna, a repcze- s gabnahordáshoz szükséges eszközöket s szekeret is hozassuk jó karba. Készíttessünk az asztagrakáshoz kecskelábakat is, nehogy felakadjunk, mikor már a hordás legjavában folyik.

Mihelyt készen vagyunk a szénahordással, jó lesz az egész készletet azonnal tűz ellen biztosítani.

A gabnaforgatásról sem szabad e hónapban sem megfeledkezni, de mivel rendesen e hónapban van legkevesebb gabna a magtárban, éppen ezért, annak netán hibás padozatát is most lehet legkönnyebb móddal jó karba hozatni.

Ha nem rendelkezünk elegendő gabnás zsákokkal sietni kell a megrendeléssel.

✓ A mezei utak s hidak javítása folytatatik.

Száraz idő jártával, a trágyahalmot legalább hetenként egyszer trágyalé- vagy vízzel meg kell öntöztetni s amint már említve volt, legalább hetenként egyszer 5—8 czmt. földdel is meg kell azt boríttatni.

Az ősziék alá szükséges műtrágyák megrendelésének is elérkezett az ideje, hogy idejében megkapjuk. Valamint ha újfajta vagy friss vetőmagra van akár búzából akár rozsból szükségünk, erről is jó lesz már most gondoskodni.

Ha még meg nem történt, ne halaszszuk az aratóknak természetben kiadandó élelmiszerek bevásárlását se.

Nagyobb birtokoknál a szénahordás megkezdése előtt, arról, hogy melyik tanyán miféle marhát és hány darabot akarunk teleltetni, egy kimutatást kell készíttetni, hogy mindenüvé oly takarmányt és annyit hordassunk, a melyet az illető állatok kívánnak s a mennyivel azok a télen hihetőleg beérik.

E hó vége felé a repczehordás is beköszönt.

Az aratógépeket, ha még meg nem történt volna, hozassuk rendbe, hogy az aratás beköszöntével minden gépet teljesen rendbehozva állíthassunk munkába.

Az istállóban.

A lóistállóban. A napok már melegek lévén, jobb a munkát reggel egy órával hamarabb kezdeni és déltájban a lovakat egy órával előbb kifogatni.

A lovakat e hónapban már luczernára lehet fogni, mely takarmányzás mellett, ha egyedül csendes, t. i. gazdasági munkákra használtatnak, abrak nélkül is jó erőben maradnak. A lóher kevésbé jó a lovaknak takarmányzására, mert hevíti őket s könnyen izzadnak tőle, Az adagokat kis részletekben kell eléjük rakni, mert ha sokat teperünk a jászolba, megfujják, megmelegszik és ízéknek marad.

Etetés után szükséges az igáslovaknak, főkép ha nehéz munkába állíttatnak, $1\frac{1}{2}$ órai pihenést engedni az

emésztésre, mi azonban, ha csak közönséges munkát és lassu lépésben végeznek, elmaradhat s etetés után, ha sürgős a munka, azonnal be lehet azokat fogatni.

Az ígáslovakat semmi szín alatt se engedjük sebesen hajtatni, mert a nehezebb munkához és csendes lépéshez szokot ígásló a sebeshajítás által romlik el leghamarább.

A február eleji csikók, ha még el nem választattak, e hó elején választatnak el, a február másodfelében ellettek pedig e hó vége felé.

A tehén- és ökröstállóban. A nagyobb mennyiségben etetett zöldtakarmány miatt, melyet az állatok most fogyasztanak gyakran és bőven kell almozni.

Sokat a zöldtakarmányból ne rakjunk állataink elé, mert megfujják és megpállik, mi ha megtörténnék, nem kell azt ganéjba dobni, hanem fedett helyen vékonyan széttergetni s megszáritani, megszáritva télen meg fogja enni a marha.

A kijáró marhát kihajtás előtt meg kell kínálni vízzel, hogy künn a legelőn holmi mocsárból ne iganak. S ha a legelőn messze vannak az itatóhelyek egymástól, sokkal jobb, ha reggel és este itattatjuk meg az állatokat, de jól és a déli órákban pihenni hagyjuk őket, semmint ha gyakran órajárásnyiról engedjük kergetni őket a kútra, hol ez esetben ugy sem isznak, vagy ha iszik is egy kettő, nem válik egészségére.

Az ígásökröknek nyárban, delezésre, okvetlen kell 3 órát engedni, mert 2 órát igényelnek az evésre, egy órai időköz pedig a kérődzésre szükségeltetik, mi ugyan könnyebb munkánál a munka folyama alatt is rendesen végbe megyen, azonban erősebb munkatétel mellett akadályozva van, ekkor tehát erre is időt kell engedni nekik.

Igyekeznii kell továbbá azon is, hogy munkaidőben a legelős ökrök is legalább délre luczernát, lóhert, vagy egyéb kaszált takarmányt kapjanak, mivel a déli nap tikkasztó hevében sem a pihenés, sem pedig az

evés kellő módon meg nem eshetik, holott a testnek a munka által elvesztett erő helyreépítésére, mindkettőre nagy szüksége van.

Ha szárazság uralkodik e hónapban, gyakran utána kell nézni az itatásnak, mert a rendes itatás elhanyagolása sok bajnak s betegségnek szülőoka szokott lenni.

Az idei borjúk e hó második felében már legelőre hajtathatnak. A tenyésztésre szántak azonban ekkor is tovább abrakolandók.

A juhakolban. Az egynyíretű juhok most nyíretnek.

A márcziusban ellett bárányok e hó végén választatnak el.

Ahol a nyári elletés van szokásban, ott a legtöbb juh e hónapban ellik, ily juhászatokban azután az anyákkal természetesen, főleg az úsztatás és nyírésnél, igen kíméletesen kell bánni.

A juhokat nem kell vizenyős helyekre hajtani engedni, mert ott szedik fel a szórférget, mételyt stb. betegségeket.

A legeltetést legjobb estefelé s korán reggel végeztetni s ügyeltetni, hogy a nap legmelegebb részét árnyékos fák alatt vagy más árnyas helyeken pihenjék át a falkák.

A sertésóiban. A sertéseket szintén csak reggel és este kell a legelőre bocsátani, a déli órákban pedig hűvös, mocsáros helyekre vagy folyóvízhez kell hajtani. A nyári hónapokban tanácsos nekik sózásnál a sóba kevés hamut és keserűsót vegyíteni, ez sok bajtól megóvja őket.

A baromfiudvarban. A kis pulykákat jó száraz mezőre kell járatni. A kis réczék és libák részére pedig ha folyóvíz nincs közelben, folytonosan gondoskodni kell, fürdőhelyről és jó gyeplegelőről. A fürdővizet, amint már említve volt, naponta meg kell újítani s a fürdőt naponta kitakarítani.

A tollasodó kis libákat és réczéket jól kell tartani.

A kotlóstyúkokat még e hónapban meg lehet ugyan ültetni, a júniusi csirkék azonban tenyésztésre nem valók.

A kakasok herélését s a jérczék pulardirozását meg lehet kezdeni; mindkét nemnél akkor kell végeztetni, midőn teljes kifejlődésüket még nem érték el és így ivarszerveik még érintetlenek.

Hogy azután baromfitenyésztésünk a megfelelő számú hímállat hagyása tekintetében is megfeleljen a követelményeknek. Minden 10—15 drb tyúkhöz egy javakorában levő kakast, pulykánál minden 8—12 darabhoz egy kakast s minden 10—12 drb lúd és réczéhez 1—1 gunárt kell meghagyni.

A méhek körül. Rendszerint a legtöbb rajzás ebben a hónapban történik, azért is reggel 7 órától este 6 óráig valakinek folyvást a méhes közelében kell lenni, különösen 11—3 óra között, mikor a rajzás szokott végbemenni.

Igyekeznünk kell azt keresztülvinni, hogy egy anyakas csak egyet rajozzon. Ezt az anyaházak eltávolítása és a szükségfeletti herefiasítások lenyakazása által érhetjük el. E célból a rajzás utáni 6-od napra egy anyaházat az anyakasban, mely már be van fedve, kiválasztunk s a többit kivágjuk, a herefiasításokat pedig a lép oldaláig lenyakazzuk.

A rajzás alkalmával vigyázni kell, mert a kirepülésnél nagy tolongásban az anyaméh gyakran a földre esik s ott elmászik s elpusztul. Ha megtaláljuk, a rajhoz kell adni.

A rajbefogásnak több módjai vannak. Ha földre száll, a kast fölébe kell tenni s behúzódnak. Ha fatörzsre gyűl, a kast fölébe tartva s füsttel be kell kergetni. Ha magas fára ül, hosszú rúdra alkalmazzuk a kast s fölébe tartjuk s ha törpe fára száll, alája tartjuk a kast s belerázzuk.

Ha két vagy több raj száll egyszerre ki s összeegyednek, legjobb együtt hagyni őket.

A kicsiny rajokat legczélszerűbb egyesíteni, szabályul tartva, hogy első rajokat csak első, utórajokat csak utórajokkal egyesítsünk. A gyenge rajokat igen jól fel lehet használni anyátlan kasok anyásítására is.

A rajok is gyakran anyát veszítenek, azért figyelemmel kell kísérni munkájukat s ha lépüket rendetlenül rakják s munkás méhfiasítás helyett csak herefiasítást találunk a kasban, azonnal mint anyavesztettekhez más rajt kell adni.

Az utórajokat vissza lehet az anyakasnak is adni. Ezt mindig este kell tenni s az anyakasból egy nappal előre minden anya házát ki kell vágni.

A Dzirzon-, Berlepsch- s más műkasokat legcélszerűbb friss rajokkal népesíteni be.

A friss rajokat, melyek egy nap szálltak ki, egymás mellé vagy az anyakas közelébe nem kell tenni, mert könnyen egyesülnek.

A rajokat elhelyezés után mozgatni, nyugtalanítani nem kell s emellett óvni a nap hevétől, mert gyenge lépük könnyen leszakad és éppen ez okból az aldeszkák időnkénti tisztogatásakor is a kasokat csak függőleges állásukban kell felemelni.

A befogott rajoknak, ha a rossz időjárás a hordást gátolná, egy kevés mézet kell adni.

Nyáron át gondoskodni kell a méhek itatásáról is, mert ha közelben levő vályúkból, tóból vagy patak-ból hordhatnak is vizet, igen célszerű a méhes közelében is egy lapos edényben mesterséges itatóról gondoskodni, mert enélkül igen sok méh pusztul el, az ily itatóra azután szalmaszálakat kell fektetni s gondoskodni a víz felfrissítéséről is.

A mezőn.

A dohánypalánták kiültetését siettetni kell. És ahol káposztatermelés folyik, a káposztapalánta kiültetését is most kell végezni. S a dohánynak az első kapálást azonnal meg kell adni, mihelyt új helyükön néhány levelet hajtottak. De legkésőbb az ültetés után 2 hét múlva, a második kapálást pedig akkor kell végeztetni, mikor a dohány már jobban kifejlődött, szárba indult.

A töltögetés ideje pedig akkor érkezett el, midőn a dohány félmagasságánál valamivel már nagyobb s a levelek annyira megnőttek, hogy a sorok között többé már nemsokára nem fog lehetni kár nélkül járni.

Vethetünk tatárkát rozszal zöld takarmánynak.

Gabona alá az ugarlást haladéktalanul be kell végezni.

Ha a repcze alá a föld az ugarlás előtt a télen meg nem volt trágyázva, legjobb a trágyázást a forgatás utánra hagyni — minek e hónap közepéig be kell végezve lenni — s a kihordott trágyát, legczélszerűbb azonnal szétterítette, csak a vetőszántással alászántani.

Most van a lóherkaszálás és szárítás ideje.

Megkezdetik a repczearatás is. Erre különös gondja legyen a gazdának. Mindennap meg kell a repczeföldet már ekkor nézni, nehogy elérjék s a fele mag a földön peregjen ki. Egy nap az érés idejében már igen nagy különbséget szülhet. Mihelyt a legtöbb hüvely átlátszó sárgás színbe kezd átmenni s benne egy-két szem magnak a féldoldala barnulni kezd, haladék nélkül meg kell kezdeni az aratást. Lehetőleg csak hajnalonkint s éjszaka vágatva ekkor is azt.

A kapásnövények kapálása folytattatik, sőt a kukoricza-s burgonyatöltögetést is meg kell kezdeni.

A korai komló már e hó második felében virágzik a melegebb részén az országnak, a középmelegségű részeken úgy július 1—20. között s a hidegebb tájakon július 20., augusztus 10. s ezzel arányban köszönt be azután a tobozok fejlődése és beérése is. A virágzás kezdetétől a szedés megkezdéséig 25—35 nap szokott eltelni. A toboz akkor érett, ha lehetőleg tele van komlóliszttel, amikor is a tobozlevelek színe sárgászöld vagy aranysárga színbe megy át, amivel egyidejűleg a komló alsó levelei is sárgulni kezdenek. A szedés kezdetének helyes időpontját tehát nem nehéz megállapítani. Amit azonban pontosan be kell tartani, mert ha korábban kezdjük a szedést, kisebb értéke van a

komlónak, mert kevés benne a lupulin, s ha későn kezdjük, akkor meg a komlólisztból (a lupulin) sok kihull, ami szintén az értéket csökkenti. Azért is, mivel nem egyszerre szokott érni a komló, a szedést válogatva kell kezdeni az érett tőkéken s csak 4—5 nap mulva kezdve szélteben a szedést.

Amint a rozs a búza között kihányta kalászát, azonnal le kell azt fejezni, hogy a búza minél tisztább legyen.

A lengyomlálás, ha be nem végeztetett, szintén folytatandó.

Péter-Pál napjával rendszeren elérkezik az aratás ideje is, hogy azonban mikor kezdjünk hozzá, afölött a gabona-szemek kifejelettsége s éredési állapota lévén a döntő, természetes, hogy az aratás idejének elközeledtével folytonosan figyelemmel kell kísérni a gabonák éredésének előhaladását, aminél négy időszakot lehet megkülönböztetni :

Az első időszak az, midőn a szemek, amint mondani szoktuk, még *tejben vannak*. *A második időszak a zsendülés*, vagyis a gabona *zsengejében* létének szaka. *A harmadik időszak a teljes éredés, a negyedik a túl-érettség szaka.*

A gabonaféléket *tejben levőnek* akkor mondjuk, midőn a szemnek ujjaink között kinyomott tartalma még tejszerű, emellett úgy a növény minden része, valamint a szem színe is még teljesen zöld, ilyenkor még érelyesen folyik a nedváramlás és folyton új anyagok vándorolnak a szembe, mely ilyenkor telik. A gabonát már ezen időszakban is le lehet ugyan aratni, de az ily módon nyert szem könnyű és aszott lesz, bár már ilyenkor is csiraképes. Rendes viszonyok között a gabonát *tejben* aratni tehát nem szabad, ellenben ha gabonánk egy része vagy nagyon dőlt, vagy nagyon rozsdás, czélszerű az ilyen gabonát már *tejben* léte alatt kezdeni arattatni, mivel ez esetben a szem teljes kifejlődését hiába várjuk.

Zsengejében levőnek pedig akkor mondjuk a gabonát,

midőn a szemet még ujjaink között könnyen szétnyomhatjuk ugyan, de az tejességét már elveszítette s legfeljebb ha egy szemet körmeinkkel szétszakítunk, az még egy kevés víznemű folyadékot tartalmaz. Emellett a szem színe kissé már barnulni kezd s a szalma a kalász alatt 6—8 ccentiméterre már szép sárga színt vett fel; ezen időszakban a szem már majdnem tökéletesen ki van fejlődve, csak kevés anyag vándorol a levelekből és a szárból ilyenkor a szembe és az ezen időszakban aratott gabona nem aszott szemű, hanem telt és szép színű; úgy a búza, mint a rozs is ilyenkor aratva, legszebb. Ez azon időszak, melyben különösen ott, hol a gabonatermelést nagyban úzik, az aratást egész erővel kell megindítani.

A zsendülésből a szemek száraz időben néhány nap alatt már a teljes érédsbe mehetnek át, de rendes időjárással ez mégis el szokott tartani 10—14 napig. A teljes beéréds beálltával a szalma és szem egészen sárga, de ez utóbbi még puha, hajlékony, a körmön hajlítva, nem törik és tartalma nyúlós, viaszszerű, a nedváramlás ezidőtájt már majdnem tökéletesen szünetel, csak a felesleges víz párolog el. Ezen időpont a legalkalmasabb az aratásra és ily állapotban kell iparkodnunk gabonánk legnagyobb részét learattatni.

A teljes beérédsét néhány nap mulva már a túléréds követi, melyben a szem kemény, törékeny, törése lisztes és a kalászból már peregni kezd. A túlértett gabona aratása vesztességgel járván, ezen időszakot bevárni nem szabad.

Rendes körülmények között, eltekintve a dült és rozsdás gabonától, az aratást akkor kell megindítani, mikor valamely területen a gabona — ideértve a búzát, rozsot, árpát és zabot — legnagyobb része zsendülésnek indult, hogy ekkor kezdve azt meg, a túléréds beállta előtt befejezhessük, amikor is az aratásra, az összes gabonafajokat tekintetbe véve, vagyis a rozs mint legkorábban érő gabonanem zsendülésétől a zab

beéredéseig 3—4 héttel rendelkezvén, az aratóerőt oly számban kell igyekeznünk beszerezni, hogy az aratást e 3—4 hét alatt be is végezhessek. Az így zsengejében levágott gabonának kereszttekben való minél tökéletesebb beérlesztéséről, kiszárításáról azonban szintén nem szabad azután megfeledkezni.

A réten.

A kaszálási és szénakészítési munkálatok egész erélylyel folynak.

Oly rétek kaszálásával, melyek vízáradásnak vannak kitéve, ha még nem történt meg, sietni kell.

Ha pedig rétünket beiszapolja az áradás, várjuk be, míg valami csendes eső lemossa és csak akkor kaszál-tassunk.

Hogy a kaszálást akkor kell tenni, midőn a legtöbb fű virágzásban áll, talán alig szükséges felemlíteni is, mert hiszen rétvéről minden gazda szénát s nem szalmát akar takarítani, már pedig ha túlérnek a füvek, bizony csak szalmát s nem szénát takarítunk róluk.

A gyümölcsökertben.

A szemzést — hajtószemre — még e hónap elején folytathatjuk; a megeredettek köteléke, amint fakadni kezdenek, megtágítandó.

Cseresznye-, meggy-, kajszibaraczkmagvak gyűjtendőek. Legjobb azokat mindjárt elvetni, mert ha sokáig a levegőn állanak, kiszáradnak és nehezen kelnek ki.

Száraz időben az idei ültetvényeket és különösen a fügefákat, de egyéb gyümölcsfákat is öntöztessük meg, különben elrúgják a gyümölcsöt.

A faiskolát gyomlálni, kapálni és az oltványokról a fattyúhajtást le kell metszeni.

A redélyfák ághegyei lecsipkedtetnek.

A június és július hóban főleg a baraczkfáknál veszedelmes levélfodrosodásnak csakis a fodrozott leve-

leknek a hajtással együtt való lemetszése és annak elégetése az egyetlen orvosszere, de igen czélszerű az ily fodrosodással meglepett barackfákat 2⁰/₀ rézgáliczoldattal is a fodrosodás továbbterjedésének megakadályozása végett megpermetezni. Vagy bekénporozni rézgáliczsal elegyes kénporral.

Hogy pedig e bajnak lehetőleg elejét vegyük, levélhullás után télen, vagy igen kora tavasszal a fák 2⁰/₀ rézgáliczoldattal való permetezését ne hagyjuk feledésbe menni.

Június hó vége felé, midőn már a barackok növésnek indulnak, Amerikában műtrágyaoldattal való megöntözése által a fáknek igen szép eredményeket érnek el, 5—10 grammot adva egy fára egy oly műtrágyakeverékből egy öntözőkanna (mint egy 15—16 liter) vízre, mely 6⁰/₀ légenyt, 26⁰/₀ foszforsavat és 65⁰/₀ kálit tartalmaz. Ami körülbelül a nálunk forgalomban levő ammoniak- káli- szuperfoszfát név alatt ismert műtrágyának felel meg.

A magágyak és fiatal fácskák meglocsoltatásáról sem kell megfeledkezni.

Most érik a cseresznye, meggy, kajszibarack, köszméte, ribizke, amit tehát befőzésre és aszalásra kell szedni.

A cseresznye- és meggyfák alját a korona kerületnagyságában, amint a gyümölcsöt leszedtük róluk, fel kell ásatni, de a gyökerek megsértése nélkül és azután ledöngöltetni. Ezáltal lehet ugyanis a cseresznyelegyet, ami annyi kárt tesz, leghathatósbabban pusztítani, ugyanis a földbe húzódtott bábokból kibúvó gyenge legyecské a keményre döngölt földből nem bírván előbujni, elpusztul. A fák kerületét ugyane célból virágzás után is czélszerű felásni és ledöngölni.

Ha valamely diófának a koronáján egyáltalában valami igazítani való van — mert ezek koronáját legjobb szabad növésére hagyni — azt e hónap második vagy a

jövő hó első felében végezzük. Ekkor legkevesebb veszélylyel lehet a diófát megmetszeni. Tavasszal metszeni azt soha sem szabad.

A konyhakertben.

Őszi és téli szükségletre szánt káposztafaj-palánták kiültetendők, szintúgy a paradicsom és paprika is.

Téli retket kell vetni. Vettetnek még kései borsó, kalarábé, saláta, uborka és dinnye is, ha az utófagyok a korábbi vetésben kárt tettek volna.

A spárgametszést e hó 10-ig, illetve 20—24-ig lehet végezni és amint áprilisban említve volt, addig minden szálat le kell vágni, hogy a spárgalégy a meghagyott gyenge szálakban meg ne telepedjék. És a vágás abbahagyásával kell a spárgaágyakat trágyázni is, ami sokkal előnyösebb az őszi és téli trágyázásnál, mivel ezt a trágyát a növény azonnal felhasználhatja a hajtásra és megerősödésére s e trágya a jövő évi spárgavágásig teljesen elrothadván, nem akadékoskodik a vágásnál, emellett az ekkor elterített trágya védi a növényt a nyári szárazság ellen is és porhanyón tartja a talajt s a gyöktörzsek nem lévén beborítva trágyával, azok hajtásaira a nap, levegő és meleg teljes erővel hathatnak. Ha azután még híg trágyát is adunk a növényeknek a kihajtás után június végén vagy július elején, 1 liter trágyalevet egy kanna vizre, megtettünk mindent, amit azok sikeres tenyésztésére meg lehet tenni. Csupán a gyomból való tisztántartásával a spárgatelepeknek és a talajnak kapálás általi porhanyóntartásával kell még a gondozást pótolni. Ha trágyalé nem áll rendelkezésre, lehet műtrágyát is hígtrágyaként használni, 10 grammot oldva fel egy kanna vízben oly műtrágyakeverékből, mely 30% chilisalétrom, 34% kainitból és 8% szuperfoszfatból van összetéve.

A kora törpe- s májusi czukorborsót, mihelyt érett, le kell szedni és hüvelyestől elrakni.

Az érett káposzta- és répamagvakat le kell szedni.

A karfiolt gyakran locsolni kell és leveleinek összehozása által óvni virágját a nap heve ellen.

A dinnyét szárazságban szintén meg kell öntözni; elv: erősen öntözni, de ritkán. Most van ideje a dinnyekapálásnak is, mely alkalommal a sűrűn kelt palánták megritkítandók, hogy egy fészekben csak két szál maradjon. Mihelyt pedig 4 levelet hajtott a dinnye, meg lehet herélni.

A foghagyma szárait le kell tiporni, hogy magba ne menjen.

A fűszer és orvosi növényeket reggel szedessük a harmat felszikkadása után és árnyékos helyen száríttassuk meg.

A szamóczát (epret) szintén korán reggel legjobb szedni, mert akkor zamatját megtartja.

A szamócza- (eper) sorok közeit, hogy a gyümölcs tiszta maradjon, szalmával vagy a díszkertben kaszált apró fűvel vagy korhadt timárccserrel vagy fűrészporral kell beborítani. Új szamóczaágyak készítését is meg kell kezdeni, t. i. megtrágyáztatva és mélyen megásatva a leendő szamóczaágyakat, amelyeket azután még augusztusig, mikor az ültetés bekövetkezik, még kétszer kell felásni, hogy jó porhanyó és gazdagon trágyázott földbe jussanak a szamóczacsemeték. Időközben trágyalével is megöntöztetve a talajt egy párszor.

Az öntözésre főleg száraz időben nagy gondunk legyen, mit is legjobb estefelé végeztetni, hogy éjjelen át a növények felüdüljenek. Igen jó, ha a veteménysorok közeit meghintetjük érett trágyával vagy korhadt timárccserrel és úgy öntöztetünk, mert a trágya és cserpor alatt tovább nedvesen marad a föld és így kevesebbet kell öntöztetni.

Az ablakok a melegágyakról egészen levétnetnek és eltétnetnek.

A gyomot, parajt irtassuk ki, mielőtt magzásba ment volna. A megcserepedett veteményágyakat pedig kapál-tassuk meg.

Az elhasznált karfiol — virágos kel — és murok után üresen maradt melegágyakat fel kell porhanyítani és dinnyepalántákkal beülteteni és ha az ágyak széle körül mintegy 2 hüvelyknyi mélyen csiperkegombaerjet — champignonbrut — rakatunk, ez a nyár utolján igen szép termést fog adni.

A díszkertben.

A tavaszi gumós és hagymás virágokkal beültetve volt virágágyakat fel kell ásni s a gumókat és hagymákat kiszedve, árnyékos, szeles helyre rakni.

A szőnyegnövények kiültetése bevégezendő.

A georgina megkarózkodó s felkötözendő. A virágágyakat, gyeptereket szárazságban szorgalmasan öntözni kell.

A gyepterek kaszálása folytattatik s a gyepek szélei az utak tisztogatásakor mindig élesen lemetszendők.

A rózsák szemzését hajtószemre meg lehet kezdeni.

A szegfűhomlításnak is most az ideje.

Az üvegházi kirakott virágok átültetendők s cserepestől félig nedves porondba állítandók.

A virágzó díszbokrokat az elvirágzás után azonnal vissza kell metszeni. Ez eljárás okát a múlt hóban említettük.

A szőlőben.

A zöldojtást folytatni lehet egészen a hó közepéig, de ekkor be kell szüntetni, mert későbbben is megered ugyan az ojtás, de nagyon magasra kerülván, nem alkalmas többé a ledöntésre s jobbára fája sem érik meg.

Elvirágzás után következik a termőhajtásoknak a fürt fölött a 4-ik levél fölötti visszakurtítása, a hónaljzás és a második kötözés, mely munkákat sietve kell végezni hogy azonnal a második permetezéshez (2% oldattal) és ez után mielőbb a második kapáláshoz foghassunk. A kötözésnél ügyelni kell arra, hogy a levelek a vessző-

vel együtt ne köttessenek a karóhoz, mivel a leveleknek a táplálkozásnál való közreműködése mellett feladatát képezi a fürtöknek oltalmazása az esőtől, jégtől s a nap forróságától is.

A pinczében.

Ügyelni kell a pincze s a hordók tisztántartására, kikénezésére.

A teli hordók meg legalább havonként egyszer feltöltögetendők.

A pinczék ablakait nappal a nagyobb hőség miatt zárva kell tartani s a pinczeszellőztetést éjjel eszközölni.

Új hordókról is jó lesz gondoskodni, míg olcsóbb a kádármunka.

Az erdőben.

Donga, zsendely, szitakávakészítés folytattatik, nemkülönben a tuskóírtás, szénégetés, gyantakaparás és kátrányfőzés is.

A szilmag érését figyelemmel kell kísérni s ha bekövetkezett, az elkészített magágyakba azonnal el kell azt vetni. Ezen mag érése különös figyelmet kíván, mert ha nagyon megérik, elröppen, ha pedig jól meg nem érett, ki nem kél.

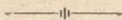
A faiskolában kapáltatni s gyomláltatni kell s ha száraz az időjárás, öntöztetni is.

A tilos legeltetés s mindennemű határháborítás ellen szigorú felügyeletet kell gyakorolni.

E hónapban virágzanak: a nagy és kislevelű hársfa, a közönséges akác, veresgyűrű, gyepübodza, vesszősfagyal s a kányabangita.

S megérik: A kérgesszil, a fehér- kecske- és csörgefűz, a fekete, fehér és rezgőnyár magva.

E hónap vége felé meg kell kezdeni, ha a szükség kívánja, a lombtakarmány gyűjtését is.

JÚLIUSBAN.

„Érik a gabona,
Melegek a napok,
Hétfőn virradóra
Aratásba kapok.“

Petőfi.

Az íróasztalnál s a majorban.

Július a repcze- és gabonahordás főideje, annak tehát egész erővel neki kell feküdni. A legszálasabb rozsból annyit, amennyit a netán még meglevő, szalmával fedett épületek fedelének javítására, zsupkészítésre elégnek gondolunk s a mennyit ezenfelül még szalmaköteleknek és a facsemeték bekötésére s a melegágyakhoz takarók készítésére szükségesnek hiszünk: külön asztagba kell rakatni.

A rakodó szekerek alját ponyvával vagy gyékénnyel be kell teríteni, hogy a rakodásnál kipergett szemek kárba ne menjenek.

S ha azt akarjuk elérni, hogy szép tiszta buzánk legyen, ne köttessük azt rozs-zsupból készült kötelekbe — a csűrbe pedig, ha csűrbe rakodunk külön helyre és külön szérűről rakassuk a búzát, hogy a hordás és rakodásnál a csűrben kipergett szemeknek a vetésre használt vehessük; ezek lévén a legszebb és legérettebb szemek.

Az asztagok s kazalok aljára szalmát bőven kell hinteni, hogy a kéve se fel ne áztassék, se meg rothadjon, ha pedig lejtős helyre rakatjuk az asztagokat vagy kazalokat, körül kell azokat árkoltatni, hogy a víz alájuk ne fusson, sőt még jobb s kisebb gazdaságban cél-

szerű is $1\frac{1}{2}$ —2 láb magas vesszőfonást készíttetni oly nagyságban, amint az asztagokat szoktuk készíttetni s azt szinig meghordatva földdel, az ily asztaghelyekre rakatni az asztagokat, mert így azután az asztagok soha fel nem áznak s e mellett a baromfiak se tehetnek azok aljában semmi kárt.

Nagy asztagokat, ha nem áll elég kézi erő rendelkezésünkre, vagy ha az idő nem látszik eléggé állandónak, ne engedjünk kezdeni s mivel a nagy asztagokat általában nehéz befedni, sokkal czélszerűbb csak közepeszerű (200—300-keresztés) asztagokat rakatni. Ily asztagoknak $2\frac{1}{2}$ —3-öles átmérőjű fenekeket kell készíteni.

Az asztagokat okvetlenül jól be kell fedni s a fedést keresztpóznákkal lefoglalni, nehogy a szél lehordva a felrakott szalmát, az asztagok beázzanak.

Az asztagok rakását úgy kell elrendezni, hogy a cséplőgéppel minél könnyebben s minél jobban hozzájuk lehessen férni. S miután a cséplés a legtöbb gazdaságban azonnal meg lesz kezdve, amint csak megkezdhető, a cséplésnél nagy ügyeletet kell fordítani arra, hogy a szemet a szalmából a gép teljesen kivegye. Ott pedig, ahol részben történik a cséplés, a kicséplelt gabona mázsálására s ennek pontos feljegyzésére különös gondot kell fordítani, nemkülönben pontos jegyzéket kell vinni minden cséplésnél, hogy az egyes gabonának hozamát pontosan elkönnyelhessük. A szalmahozam feljegyzése céljából pedig bizonyos számú keresztnek a szalmáját fel kell mázsálni minden gabonából azonnal a cséplésnél, ha külön próbacséplést nem fogatosítottunk e célra.

Ha még az ősziék alá szükséges műtrágyákat meg nem rendeltük, jó lesz ezt továbbra nem halasztani, valamint ha valami újfajta őszi gabonával akarnak próbát tenni, vagy friss vetőmagra van szükségünk, ezek megrendelésével sem jó tovább késni.

És ha birtokunkon gőzekezántást óhajtunk az ősze

végeztetni, jó lesz már most jó előre szerződni a gőzekevállalkozóval, hogy a célba vett mélyítő gőzeke-szántást az ősszel a maga kellő idejében végezze a vállalkozó. Természetesen e munkát illetőleg is pontos szerződést kell kötni a vállalkozóval, hogy holdanként 1200 vagy 1600 □-ölével mily összegért, mily mélyen köteles végezteni, lehetőleg grubber-munkával, mivel ezzel végezve azt, csupán a termőréteg lesz felszántva, megforgatva s az altalaj csupán felporhanyítva helyén marad, — és mit kell nekünk a munka ideje alatt ingyen szolgáltatni a géphez (olaj, szén stb.), valamint ki kell kötni az időpontot is, mikor köteles a munkát megkezdeni a vállalkozó.

A behordott termést tűz ellen azonnal biztosítani kell.

A repczecsépléssel sietni kell.

A kicsépelte repczét minden nap meg kell forgattatni, főleg pedig igyekezni mielőbb elárúsítani.

Korai lenmagfejtés és lenáztatás most van napi-renden.

A behordott baltaczimet azonnal ki kell csépeltetni.

A trágyahalom gyakoribb megöntözéséről s megfeldeléséről se felejtkezzünk meg.

Az istállóban.

A lóistállóban. A hordás ideje alatt rendszeren erősebben kénytelenítettvén a gazda lovait is igénybe venni a sürgős munka miatt, habár különben csak luczernán tartja is azokat, a hordás ideje alatt okvetlen zabolni kell őket, hogy meg ne csappanjanak. Valamint igen jótékonyan hat rájuk az is, ha este munka után, midőn már kihültek, megúsztatjuk, vagy ha erre alkalom nincs, legalább lemosatjuk őket.

Friss szénát a lovakkal legalább szeptember végeig nem kell etetni, káros hatással van egészségükre, izgató s hevítő sajátságánál fogva könnyen gyomor-bajokat okoz.

A legelőre járó csikókat a nagy melegben déltájt

fedél alá vagy árnyékba kell hajtani, amelyek pedig csupán az udvar melletti karámokba hajtának ki futkározás végett, szintén csak reggel 9—10 óráig és délután 4—5 óra után eresztendők oda.

Hol a csikók legelőre nem járnak, hanem csupán karámokban tesznek mozgást, igen czélszerű a karám egyik oldalán egy sánczot vettetni ki s a másik oldalon egy korlátot készíttetni oly módon, hogy a sáncz és korlát közötti hézagot el lehessen zárni s ekkor arra kényszeríteni a csikókat, hogy mind a két akadályt keresztül ugorják; eleintén csak egy-kettő megy neki, de később az adott jelre szépen körülfutnak s átugrálják az akadályokat. Ezen berendezés igen előnyösen hat a csikók ügyességének kifejlesztésére.

A tehen- és ököristállóban. Az istállón tartott tehenek takarmányozásánál a május—június-havi teendőkben elmondott figyelmeztetéseket tartsuk szem előtt.

A legelőre járó teheneket pedig, ha a major közel esik, a déli órákban haza kell az istállóba vagy fél-szerekbe hajtani, ha pedig távol van a legelő s nem lehet haza hajtani, árnyékos helyről gondoskodjunk részökre delelőül s gyakori itatásukat szoros kötelességévé kell tenni a pásztoroknak.

Ha alkalom van rá, a teheneket is jó napközben legalább egyszer valami folyóvízbe vagy tóba hajtani.

Az először folytatandó üszöket legczélszerűbb e hónapban bocsátani első ízben a bika alá, hogy első borjázásuk ápril—május hónapokra essék, mikor javában áll a zöldtakarmányzás és bőviben van legelő mindenütt, mivel, amint már az áprilisi teendők között említve volt az, ha az előhasu üszők borjázása a nevezett időre esik, igen nagy mérvben előmozdítja a tejelési képesség kifejlődését.

A tenyésztésre szánt bika- és üszőborjukat folyvást abrakolni kell.

A hordás ideje alatt, ha túlságosan igénybe vétetnek

a jármos ökrök, jó lesz a déli etetésnél szintén ezeknek is egy kis abrakot adni.

A juhakolban. A korai bárányokat e hónap végén már meg lehet nyíratni.

A márcziusi bárányokat, ha még nem történt volna, el kell választani.

A nyári elletést figyelemmel kell kísérni. S a fiatal bárányokat meleg napokon a déli órákban s nedves, esős időben egyáltalán ne engedjük kihajtani.

A korai, december—januári ellés végett a kosok már e hó végén az anyák közé bocsáttatnak, miért is e kosokat legalább 3—4 héttel a hágatás előtt abrakolni kell kezdeni.

Ha még eddig nem történt volna a juhok kimustrálása, most már meg kell tenni, hogy azután a mustrajuhoknak a javítását a gabonatarlókon meg lehessen kezdeni.

Szép, derült éjeken a birkákat is szabadban kell hálalni.

A sertésólban. Hol a novemberi malacozás van szokásban, ami a legtöbb esetben sokkal előnyösebb a februáriusi malacoztatásnál, a kanokat a koczák közé kell bocsátani, minden 5—6 koczára 1 kant számítva. A kanoknak a bugás alatt $1\frac{1}{4}$ liter zab adandó.

A sertésnyáj számára gondoskodni kell fürdőhelyről, vagy legalább elegendő ivóvízről s főleg forró napokon a déli órákban vagy valami vízbe kell őket hajtani, vagy legalább jó árnyas helyekre. Ez egészségük fenntartására elkerülhetetlenül szükséges.

Most már a tarlók jó legelőt szolgáltatnak a sertéseknek is.

A baromfiudarban. A kotlóstyúkokat most már nincs miért megültetni, minthogy a kései csirkék nagyon elsatnyulnak. Inkább tojást kell gyűjteni.

A kakasok herélését folytatni kell.

A pulykákat pedig hajtassuk szintén a tarlókra, ezáltal igen sok eleséget meg lehet kímélni.

Az öreg ludakat most kell másodszor mellestzeni.

A rézcéket korpával kevert saláta s más egyéb zöldség-hulladékkal jól kell tartani.

A méhek körül. E hónap kezdetével a rajzást teljesen meg kell szüntetni, az anyaházak eltávolítása s a mézraktárak és pótgyűrűk alkalmazása által.

A júliusi rajok rendszeren azon veszélynek vannak kitéve, hogy a nagy szárazság miatt elegendő télirevalót nem gyűjthetnek és vagy éhen vesznek, vagy lakjaikat odahagyják, azért az ily kései, valamint a szűzrajokat is tanácsosabb, ha mégis létrejönnek, anyakasaikba visszaverni, ezt a közönséges kaptáraknál át-dobolással szokás végezni, valamint, ha valamely gyengébb vagy anyátlan kast egy másikkal óhajtunk egyesíteni. Két kas egyesítésénél azonban az egyiknél az anyát mindig el kell távolítani. A múkaptáraknál ezen egyesítés sűrű sodronyszövetes rámak segélyével történik.

A mezőn.

Addig, míg az aratás tart és a hordás beáll, siettetni kell a repcze alá a trágya kihordását, úgyszintén a legelőször ugarolt földeken, ha szükségessé vált, az elgyomosodás miatt meg lehet kezdeni a keverést (forogatást) is.

Ügyeljünk, hogy az aratók a kévéket jó erősen bekössék és a keresztet jól összerakják, hogy azok könnyen be ne ázzanak, szeles időben pedig utána kell nézni, hogy az eldöntött kereszt s ledöntött kévék minden este helyreigazíttassanak, mert egy éjjeli eső ily eseteknél tömérdek kárt tehet.

Nagy kévéket nem kell köttetni, mert nehéz feladogatni s főleg nem szabad azt tenni füves gabonánál, mert felette nehezen szárad s ha esős idő jár, igen hamar megromlik, éppen azért, ha füves a gabona, legjobb azt, ha csak az idő engedi, markokban szárítani ki.

Ha a repczéből aratás közben sok kipergett, el kell boronálni s ha kikel, leetetni vagy alászántani.

A gabonatarlót, ha abba tarlórépát vagy tatárkát akarunk vetni, azonnal fel kell törtetni.

A gyomok legsikeresebb kiirtási módja alkalmazásának szintén most közvetlen az aratás bevégzése, illetve a gabonabehordás után van ideje. Ugyanis a gabona között tenyésző gyomokból rendszeren még a gabonák megérése előtt kipereg a mag, mivel azok legtöbbje korábban érik a gabonáknál. Ha tehát aratás után a tarló fel lesz szántva, a gyommagvakból csupán azok kelnek ki, amelyek nem igen mélyre kerültek, a mélyebben föld alá kerültek pedig a talajban maradnak s miután azok csiraképességüket több éven keresztül megtartják, egy második, harmadik vagy későbbi szántás után kelnek ki s gyomosítják el folyvást évről-évre a földet. Ennek csak egy módja van biztosan elejét venni: Aratás után azonnal erősen fel kell fogasolni a tarlót hosszában, keresztben, vagy a Mc. Cormik-féle tárcsás hengerrel kell azt megjáratni, ami által elég földtakarót s levegőt kapnak a gyommagvak arra, hogy kikeljenek, mire, ha csak egy kevéssé több harmat jár is, a föld csak mihamar kizöldül, amikor azután bevárva azt, hogy minél teljesebben kifejlődjenek a kikelt gyomfélék, pár napi legeltetés után, azokat teljes mélységre alá kell szántani. Ezáltal néhány napra jó legelőt kap a marha s a föld egy kevés zöld trágyát s a gyommagvak kipusztulnak és földünk tiszta lesz.

A répa kapálása s a burgonya és kukoricza töltögetése folytattatik. Mindezen munkát gondosan kell végezni, mert a termés minősége főrészen a jó műveléstől függ.

A korai len és virágoskender nyüvése is e hónapban van napirenden, de megkezdődik a magvaskender nyüvése is, valamint a kendervágás is napirendre kerül.

A komlószedés zöme is július második felére s augusztus elejére esik, amit megkezdve, 8—10 nap alatt igyekezni kell bevégezni. Legnehezebb munka ennél a karók kiemelése, (ami természetesen a drótos művelésnél elmarad), az indák feldarabolása és a karóról

való lehúzása, amit ha csűrbe hordva toboztatunk le, ez esetben csak annyi indát szabad egy nap lemetszeni, amennyit le is tudunk szedetni. A szedésnél folyik a tobozválogatás is háromfelé. A válogatott komlóért mindig nagyobb árt lehet kapni. Azután következik a szárítás, vagy szárító cserényeken, padlásokon és színekben, vagy mesterséges szárítóokban. Aminek tökéletes véghezvitele hogy mily fontos, arról legfényesebben a komlóért fizetett árkülönbözetek tanuskodnak. A magyarországi komló legnagyobb része szeptember-októberben kerül piacra.

A kerti dohány lebugázását akkor legcélszerűbb megtenni, midőn már a dohány virágjának szirmai lehullottak, a nagylevelű dohányoknál ellenben a virágbimbókat megjelenésük után azonnal letördeljük. A bugázással egyidejűleg a dohánylevelek számát is szabályozni kell, egy kifejlett tővön 12—14 levelet lehet rendes körülmények között meghagyni. E felett különben a tővek milyen fejlettsége határoz. A virágbuga letörése után a hónaljrügyek kezdenek fejlődni vagyis kacsot hajtani. Ezeket a kacsokat is ki kell törni, mert azok fejlődése a levelek rovására történik. Magtermesztésre pedig a legszebb, egyenes fejlődésű s elegendő levelekkel bíró tőveket szemeljük ki, vagyis melyek a termesztett dohányfajnak legjellegzetesebb egyedei. Magszedésre pedig a virágkoronának csupán 3—4 legfelső hajtását és ezeken csak a legelső, legkifejlettebb magtokokból 15—20-at hagyunk meg. A mellékfattyúhajtásokat óvatosan el kell távolítani.

A repcze számára e hónap végére késznek kell lenni földnek a vetés alá, hogy augusztus elejétől kezdve a repcze 20-áig okvetlenül a földbe kerüljön. És pedig ott, hol a repcze szóróvetése szokásos, ha annyi nedvességet kap a föld, hogy az bizony elegendő a repcze kikelésére, akkor azt elvetve, azonnal alá is kell borenálni, mivel ez esetben annak gyors és egyenletes kikélese biztosítva van.

Ellenben ha a föld augusztus elejétől augusztus 20-áig olyan esőt nem kap, hogy a repczét belevetve a földbe, ez a magvak kicsirázására elegendő nedvességet volna képes szolgáltatni, akkor is el kell a repczét a repczevetés ideje táján, már teljesen kész, boronált földbe vetni, de nem kell a magot aláboronálni, hanem a vetés után érintetlenül hagyni a földet, miként a természet is eszközli a kihullt repczével, mire azután a repcze, amint a legelső ízben annyi esőt kap a föld, hogy a mag kicsirázhatik, amikor jóval kevesebb esővel is beéri az, mintha a földben van, szépen, egyenletesen ki fog kelni, míg ellenben, ha kevés nedvességgel bíró földbe vetve a magot, azt aláboronáljuk, akkor a mag, amint szokás mondani, megrökönyödik vagyis felveszi ugyanakkor azt a kis nevésséget is, amit a földben talál és a csirázási folyamat első proceszszusa, a mag alkatrészének átalakulása is megindul, de maga a csirázás a kellő nedvesség hiánya miatt megakad s a mag elkorhad. Vagy pedig egy-két folton, ahol a földnek több nevéssége van, ki fog kelni a repcze, de egyenletes kelése a vetésnek nem lesz.

El kell tehát a repczét, a repczevetés szokott idejében, augusztus elejétől 20-áig okvetlenül vetni, ha van eső, ha nincs, csakhogy ha nincs eső, nem kell a vetést aláboronálni.

A réten.

A szénát be kell hordani. És ott, hol a gazda teheti, öntöztesse meg rétyét minden 3—4-ik nap, éjjelre bocsáttatván rá ki a vizet.

A tavasz óta hányt vakandtúrásokat széjjel kell gerblyéztetni.

A ritkafüvű, mohás réteket meg kell boronáltatni a kaszálás után, még pedig keresztbe s jó erősen és be kell pergetni fűmagvakkal s meghengereztetni.

A gyümölcsöskertben.

A redélyfák fiatal hajtásait szorgalmasan fel kell kötözgetni. A gyümölcsöscsel megterhelt fák ágait pedig jó előre el kell támasztékkal látni.

Alvószemre most kell nemesíteni, mi is mihelyt a kéreg lehámlik, megkezdhető; tartós száraz időben, hogy a kéreg lehámolják, a fácskákat öntözni kell.

Esős időben rosszul fogamzván a szemzés, e műtetre borús, de száraz napot kell választani.

A tavaszi nemesítések kötelékeit mind le kell oldozni.

Második vagyis a nyári hajtás időszakában a csemeték lecsipdesését, illetőleg idomító nyesését ismételni kell.

A levélfodrosodással megtámadott barackfáknál a hajtásoknak a fodrosodott levelekkel együtt való lecsipkedéséről s azoknak 2%-os rézgáliczczal való permekezéséről ne feledkezzünk meg.

Ki ribizke és köszmétéből új válfajokat akar előállítani, az gyűjtson magot azokból és azonnal vesse el.

Száraz időben a csemetéket szorgalmasan öntözni kell. Az öntözésnél a következő eljárást követve: A csemeték körül a földet oly mélyen kell árokszerűen kihánytatni, amennyire agyökerek megsértése és megmozdítása nélkül csak azt tenni lehet s abba annyi vizet tölteni, a mennyit csak a föld bevesz. Mikor azután a föld a vizet beitta, a gödröskét a kihányt száraz földdel be kell tölteni, még pedig úgy, hogy a tetejére jusson a legporhanyósabbja. Ez a száraz porhanyóföld szí ugyan magába alulról vizet, de annak rohamos kipárolgását megakadályozza. Ily öntözés elegendő 7—10 napra is, minélfogva az öntözést rendes forgóra lehet beosztani, úgy, hogy mindennap más és más csemeték kapjanak ily módon vizet. Lyukgató vassal több-kevesebb lyukat verve a földbe, a fák koronája irányában s ezeket időről-időre vízzel megtöltve, szintén el lehet látni a fácskákat vízzel.

A fiatal fák töve környékét meg kell kapáltatni.

Baraczk, éretlen dió, ribizke, meggy befőzendők.

Több faj szilva, nyári körte és alma érni kezd; a darazsakat, melyek ezekben nagy károkat szoktak okozni, czukros vagy mézes vízzel telt üvegekben kell fogdosni. Ha az aztalról lekerülő dinnyehéját a fák alá vagy a szőlő közé rakjuk, ezeket a darazsak százával lepvén el, ezeken is igen sok darazsat lehet elpusztítani.

Minden gyümölcs legizletesebb, ha korán reggel napkelte előtt szedetik le és hűvös helyre rakatik el.

Eperfamagot is jó lesz gyűjteni, s a mit eladásra gyűjtünk, azt szép tisztára kimosni s megszáritani. A saját használatunkra szántakat legjobb gyümölcsöstől vetni el s homokkal betakarni, még őszig gyönyörűen kikel, a mikor azután a téli fagyok ellen lombtakaróval kell befedni.

A konyhakertben.

Lehet fejessalátát, retket, spenátot őszi használatra vettetni.

Retek-, spenát-, hagyma-, répa- és káposztamagot le kell szedni.

Káposzta- és zellerültetés folytattatik.

A fűszeres- és gyógyfűveket le kell metszeni.

Jelöljünk ki uborkát magnak, még pedig azt, mely leghosszabb és legsimább, de nem a legelső, hanem a későbbi kötésből, midőn már párszor meg lettek szedve az ágyak, s olyanokat kell magnak hagyni, melyek az inda közepetáján vannak. S egy indán egy-nél többet nem kell hagyni, mely azután a szár elhervadásáig az indán marad. A savanyítani való uborkát hetenként kétszer le kell szedni.

A szamócza indáit le kell vagdalni, kivéven, ha szaporításra akarjuk felhasználni.

A megüresedett ágyakat fel kell kapáltatni téli vete-mények alá.

Téliretket és salátát kell vetni.

A megürült melegágyakba még lehet törpebabot

vetni, ez jó ápolás mellett, egész őszön át, jó friss főzeléket fog adni a konyhára.

A kiszedett hagymafélék léghúzamos helyen szétteregettetnek, megszáráttatnak és koszoruba fonatztatnak.

A dinnyetáblákat a gyomtól tisztán kell tartani és hébe-hóba híg trágyalével megöntöztetni. A dinnye szétterülő indáit pedig, nehogy a szél összekuszálja, itt-ott gamókkal kell lefoglalni.

A kapálást, gyomlálást és öntözést az egész kertben szorgalmasan folytattassuk.

A díszkertben.

A virágágyak földjét gyomtól tisztán, porhanyón és elég nedvesen kell tartani.

Az elvirágzott rózsákat és a rózsatöveken mutatkozó vízajtásokat le kell metszeni.

A rózsák szemzése hajtószemre e hónapban végét éri.

A nyári virágok közül a legszebb példányokat magának kell hagyni.

A mely virágnak magja már érni kezd, annak leszedésére gondot kell fordítani.

Az évelő növények magját most kell elvetni.

A tavasszal ültetett díszfák és cserjék földjét porhanyón kell tartani.

Az utak folyvást tisztán tartandók s a gyepek széle lenyesendő.

A szőlőben.

A bevégzett válogatással kötözéssel és permetezéssel a szőlőben előforduló nyári munkák legjelentékenyebb része be van végezve, ha azonban júniusban kész nem lettünk vele, mind a kötözést, mind a válogatást folytatni kell, még pedig teljes erővel, hogy mielőbb be legyen végezve. A munkánál szigorúan ügyelni kell arra, hogy sem a levelek egy pamatba, sem pedig a

fürtök a levelek közé ne köttessenek. A levelek lekopasz-
tását pedig semmi szín alatt sem kell megengedni.

A dugványokat és magróli ültetéseket a gyomoktól
tisztán kell tartani.

A kacsozás, hegytördelés megkezdetik, vagyis a karón
felül álló hajtások, a karó magasságával egyenlően levá-
gatnak.

Ez alkalommal még a szükségessé vált kötözést is
végezni kell, valamint a hónaljzást is, de mindig úgy,
hogy egy levél a hónalhajtáson rajta maradjon.

A kinek pedig alkalma volt a szőlőgyűrűzés ered-
ményéről tapasztalást szerezni, az bizonyára el nem
fogja mulasztani azt, legalább az asztali fajoknál alkal-
mazni. A szőlő gyűrűzésére július elején van a leg-
jobb idő, midőn a bogyók a nyúlserényi nagyságot
elérték. A gyűrűzéshez legjobb a gyűrűcsipeszt (Ringel-
Zange) használni.

Július hóban meg kell ejteni a harmadik kapálást is,
mivel a közben eső kötözéssel s a kacsozással és hegy-
tördeléssel a szőlő földje újból össze lett taposva.

A harmadik kapálásnak többféle feladatai vannak:

1. Hogy általa a szőlő a gatzól tisztíttassék.
2. Hogy általa a föld ismét felporhanyíttassék, s
annál fogva abba a levegő és melegség jobban behasson.
3. Hogy ez alkalommal a föld a bakhátról ismét job-
ban a tőkék tövéhez húzassék és így azok a kánikula
tikkasztó hősége ellen megvédessenek.
4. Miután ezentúl a szőlősorok között a munka meg-
szűnt, még az is a harmadik kapálás feladatai közé
tartozik, hogy a kiegyenlített földön minden gyanus
nyomot észre lehessen venni.

A pinczében.

E hónapban a szokott havi teendőkön kívül: tiszto-
gatás, szellőztetés, töltögetés s a hordók kénezei, —
kevés a munka a pinczében. Főfigyelmet kell a pinczék,

hőmérsékletére fordítani, mi ha a küllég betódulása miatt a szokottnál magasabbnak mutatkozik, annak alábbszállítása végett a pincze földjét több ízben hideg vízzel kell fellocsolni.

A borházban vizsgáljuk át a szüretelési edényeket s egyéb eszközöket, hogy azok kijavításáról idejekorán gondoskodhassunk, valamint rendeljük meg, ha nincs elég hordónk, a szükségesnek látszó új hordókat is.

Az erdőben.

A tuskóírtás, szénégetés, gyantakaparás, továbbá a kiszáradt és szétdöntött fák vágása és feldolgozása folytatatik.

A faiskolát és fiatal ültetvényeket gyomlálni és száraz időben szorgalmasan öntözni kell.

Új ültetések alá elő kell készíteni a földet, amely ha irtott vágások után pár évig mezei gazdasági célokra szándékoltatik fordíttatni, annak felszántását, vetés alá való elkészítését meg kell kezdeni.

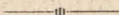
A tűzkárok elhárítása végett az erdőkbeni tüzelést a munkásoknak és pásztoroknak szigoruan meg kell tiltani. A tilos vágásokat is szigoruan ellenőriztessük.

A lombtakarmány gyűjtését, ha arra szükség van, folytatni kell.

A sáncz- és árokásás és az utak igazításának is most van ideje.

E hónapban virágzanak: A szalagbércse s a nyúl-rekettye.

S megérik: A vadcserezsnye s a fürtös bodza magva.

AUGUSZTUSBAN.

„Meleg dél van itt kinn a mezőben,
Rakja a nap a tüzet erősen.
Meleg dél van, meglippen a madár,
A fáradt eb kiöltött nyelvvel jár.“

Petőfi.

Az íróasztalnál s a majorban.

Ami még gabonahordásból hátra volna, azt egész erővel folytatni kell, nehogy a hordással valahogy az őszi vetés összekerüljön.

A vetni való búzát, rozst a legérettebb tábláról és legszebb termésből kell kiszemelni és azt úgy átrostáltatni és trieuröztetni, hogy semmiféle gaz vagy gyommag ne maradjon benne, mert csak tiszta szép magból várhatunk jövőre is éppen olyan termést, miért is, ha termésünk nem jól sikerült vagy nem vagyunk képesek tisztára rostálni a vetni való magot, okosabban teszünk, ha tiszta és szép magot, bár magasabb áron is pénzért szerzünk, vetni, mintsem holmi gazt vetünk el a jól készített földbe.

Miután hidegebb tájakon e hó végén már néha kezdetét veszi a vetés, a buzapáczoláshoz szükséges rézgáliczot meg kell e hó elején rendelni s ha a vetés ideje elérkezik a páczolást legczélszerűbben s legbiztosabban úgy végeztetjük, ha a páczolásra egy hordóban elkészített 20%-os oldatba egy-egy kosárba téve merítjük alá a magot s azt előbb a teljes átázásig jól elkerverve és a felszálló léhamagot a tetejéről leszedve, a hordó szélére állítjuk és ott kéz között dörzsölhetjük mind addig,

amíg minden szem át nem nedvesedett, mire azután, ha többé a kosárból a lé nem szívárog, a buza szikkadás végett szét lesz terítve.

A kicsépelgetett gabonát vékonyan kell elterítettetni a magtárban és gyakran megforgattatni.

A cséplőgépek ma már roppant el lévén terjedve az országban s augusztusban nagy része kilévén csépelve az idei termésnek, rendszeren megindul a gabonaeladás is és igyekszik is a legtöbb gazda gabonáját mielőbb, lehetőleg azonnal a cséplőgéptől eladni, amit, ha megfelelő árt fizetnek érte, helyesen is cselekszik, mert azzal sok apró-cseprő munkától (forgatás, rostálás) s a beszáradás általi veszteségtől is megszabadul.

Azonban a tapasztalat mégis azt mutatja, hogy az egész termésnek egyszerre való eladása csak ritkán sikerül teljes haszonnal. És így a legtöbb gazda ma is a több részletben való eladás mellett van. Ezt tartja előnyösebbnek s ezt is követi.

Az eladásnál jó lesz a következő pontokban foglalt irányelveket szem előtt tartani, melyeket a tapasztalat már annyiszor igazolt.

Adjunk el lehetőleg mindent helyben átvéve, vagy legfeljebb valamely közeli vasút- vagy gőzhajóállomásra szállítva; mert a vásárokra vagy távoli helyekre való fuvarozás sok időt és költséget igényel.

Lehetőleg ne adjunk el hitelbe semmit, hanem csak készpénzért s főleg ne adjunk hitelbe oly kereskedőnek, kit nem ismerünk, vagy rossz fizetőnek ismerünk, habár többet ígérne is a készletért.

Igyekeznünk kell évenként biztos vevőre tenni szert, ki évről-évre helyben veszi át terményeinket.

Túlságos követelésekkel ne álljunk elő, mert abból csak azt következtethetvén a vevő, hogy nem ismerjük az áruk állását, még jobban lenyomni igyekezend az árakat.

Igyekezünk tehát, mielőtt valamit áruba bocsátanánk, az illető áruk árát illetőleg biztos tudomást szerezni.

Kényszereladást csak a legvégső esetben szabad tenni, ha t. i. semmi más úton segíteni nem tudunk magunkon.

Az eladásra bocsátott készlet legyen tisztára rostálva s felmérve, valamint ismerni kell annak mérőnkénti súlyát is, hogy a vevőnek minden kérdésére határozottan tudjunk felelni s az az eladásra szánt árúban semmi hibát ne találjon.

Ha mustra szerint adunk el valamit, a mustrától a készletnek egy hajszálnyira se szabad különbözni, különben elvesztjük hitelünket.

Ha nagyobb mennyiséget, későbbi átvétel mellett alku szerint adunk el, mindig az összeggel arányban kell a felpénzt követelni, nehogy nyakunkon maradvá, veszteségünk legyen, — de viszont a szállítási időt azután mi is pontosan megtartsuk.

Az átvételt mindig a lehető legrövidebb határidő alatt követeljük.

Írásbeli szerződésekben mindig határozottan ki kell téve lenni betűkkel kiírva, mily faj gabonából hány mérőt, mérőnként mily súlyban, — a súlyt 100 kilogramban értve — s hol és mikor átadva adtunk el s a fizetés mikor, mily részletekben s mily pénzben történjék.

E hónapban rendesen a dohánytörés és fűzés is kezdetét veszi.

A dohányszedést csak akkor kell megkezdeni midőn a levelek megérettek, aminek a jele a nagylevelű dohánynál, hogy a levél zöld színe foltonként világoszöld vagy zöldessárga színbe megy át; a másfajta dohányoknál a levél haragoszöld színe egyszerűen elhalványul, de ezeknél a szedéssel az érettség magasabb fokát, vagyis az egész levél elsárgulását kell bevárni. Az alj- és anyalevelek beérése között 8—14 napi időköz szokott eltelni. A dohány leszedését a levelek fonnyasztása követi, amit 34—35° C-ig való felmelegedésnél, 2—3-szori átrakás mellett végezve, a dohánylevelek eléggé fonnyadtak lesznek a felfűzésre. A teljes érettség mellett leszedett kerti dohánylevelek ellenben mivel ezek a leszedéskor is elég

fonnyadtak, füllesztésnek vettetnek alá a felfűzés előtt, ami hőmérővel való szigorú ellenőrzés mellett 25—30° C-ig engedve a felmelegedést s többször átrakva, rendszeren 2—3 nap alatt megy végbe.

A dohánylevelek kezelése a pajtákban sűrű-, szárító- és záraggatásból áll. A szárításnál a sűrű aggatással nemcsak mérsékelni lehet a levelek víztartalmának elpárolgását, hanem ezáltal azok egy enyhemenetű erjedésen is mennek át, ami a levelek megsárgulását idézi elő. A sárgulás eltarthat 6—8 napig, de általában a jól megérett levél előbb sárgul. Amint a levelek megsárgultak, a füzérek szárítóaggatásba lesznek helyezve, vagyis oly távolra egymástól, hogy minden zsinór s a zsinóron minden egyes levél a légáramlat teljes hatásának kitéve szabadon függjön. A szárító aggatás rendes viszonyok között 3—6 hétig tart, amit azután a záraggatás követ, mely elhelyezésben azután a füzérek egész a simítás bekövetkeztéig maradnak, mely idő alatt a főfigyelmet a pajták megfelelő szellőztetése veszi igénybe.

Most van a len- és kenderáztatás ideje is.

A szalmát is osztályoztatni kell mindjárt a cséplésnél s felügyeltetni, hogy a jó minőségűt a cséplők a roszszal össze ne vegyítsék: mert ez által a jóból is temérdek elpocsékolódik és soha sem lehet a szalmának oly hasznát venni, mint ha az minősége szerint osztályozva van.

A trágyahalom öntözésére és megföldelésére gondunk legyen.

Mindenféle elfogyasztott gyümölcs magvát össze kell gyűjteni.

Az áztatóba rakott virágos kender- és lenre ügyel-
tessünk, hogy el ne ázzék.

Száraz időben jó lesz a kutak kitisztításáról is gondoskodni.

Az ősszel ültetendő tavaszi hagymás- és gumós virágokat jó lesz megrendelni, valamint az ősszel elvetendő veteménymagvakat is.

A mult hónap teendői között említett gőzekeszerződ-

tetést se halasztjuk továbbra, ha a munkát a maga kellő idejében óhajtjuk végeztetni.

Az adó harmadik negyedévi részlete e hó 15-ig befizetendő.

Az istállóban.

Az igavonó állatokat kivétel nélkül mind jól kell tartani, mert az őszi munka majd igen igénybe veszi őket.

A lóistállóban. A csikók gondozását s takarmányozását illetőleg a már az előbbi havi teendőkben elmondottakhoz tartsuk magunkat e hó folytán is.

A hámos lovak abrakolása s kellő gondviselésére szintén ügyeljünk.

Ha a lovak a nagy meleg miatt nem esznek, meg kell őket itatni, de vigyázunk, hogy mohón ne iganak, nehogy bajuk essék.

A tehén- és ököristállóban. A zöldtakarmányzás e hónapban is folyamatban lévén, az etetésnél követendő szabályok megtartását most is szigorúan ellenőrizzük.

E hó vége felé jó lesz a nyáron át istállón, zöldtakarmányon tartott teheneket is valami jó, számukra kijelölt legelőre hajtatni, s legalább a jövő hó végeig, sőt ha szép, kedvező az idő, még október elején is folyvást kijáratni. Az ily párheti szabadbani legeltetés igen jó hatással van rájuk.

A legelőn tartott marhák gondozását illetőleg, szintén az előbbi hónapok teendői közt elmondottakhoz tartsuk magunkat.

A juhakolban. Ha még a korai bárányok nem volnának megnyirva, meg kell azokat nyíratni.

A gabnatarlókon kelt füvet csakis a mustrajuhokkal engedjük legeltetni.

A kosok januári ellés végett még folyvást az anyák között vannak vagy közé eresztetnek. A kosokat tehát abrakoljuk.

A legelőn felhízott mustrajuhokat, ha eléggé feljavultak, e hó vége felé el kell adni.

A sertésólban. A sertéseket a még folyvást tartó forróság s hőség miatt e hó folyamán is csak este s reggel kell legeltetni, e mellett gyakran itatni és gyakran a vízbe hajtani.

A tarlók és ugarföldek a sertéseknek még folyvást jó legelőt adnak.

A baromfiudvarban. A korai keltetésű, magnak hagyott jérczék, ha jól lettek tartva, e hó vége felé, vagy szeptember elején el kezdenek tojni, ami azért fontos, mert az idősebb tyúkok vedlése éppen ez időre esik, amikor azok a legjobb tartás mellett sem tojnak. Természetesen a tyúkokat a vedlés alatt, hogy azon gyorsabban s könnyebben átessenek, a mielőbb bekövetkezendő tojástermelés érdekében, a szokottnál jobban kell tartani.

A tyúktojást e hónap végén már kezdeni kell télire gyűjteni. Legjobb szitált hamuba rakni el.

A pulykákat és libákat e hó folytán is a tarlókra kell járatni.

A méhek körül. Ha e hónapban még szűz rajok jönének, vissza kell verni az anyakásra, minthogy a méhlegelők már ilyenkor nagyon megfogynak s így a méhek télirevalót úgy se gyűjtenek.

Különösen vigyázni kell most arra, hogy ha valamely kas anyát veszítene, azt, ha még van, utórajjal vagy termékenyített anyával javítsuk fel. Valamint ily módon javítandók fel azon kasok is, melyekben van ugyan anya, de termékenyítetlen.

A mezőn.

Friss tarlótörésben tatárkát és tarlórépát még lehet vetni.

A még lábon lévő gabnaneműek aratása, úgy a lencse, borsó, köles és tavaszi repczéé is folyamatban van.

A dohánytörés is kezdetét veszi.

Kezdetét szoka venni a czukorrépa kiszedése is, amit rendszeren szakmányban szokás végeztetni, amikor igen

ügyelni kell arra, hogy a répafejek jól legyenek levágva, hogy a gyárosok aziránt kifogást ne tegyenek a lemázsálásnál. Ha a répa még a kiszedés napján elszállítatik, elég azt csak levéllel betakarni, de ha csak másnap, harmadnap lesz szállítva, be kell földelni, hogy a répa meg ne fonnyadjon, mert azt is kifogásolják a gyárosok. A későn ősszel szállítandó cukorrépát pedig prizmákba kell rakni és eleinte csak 30, de a fagyok beálltával egész 70—80 cm. vastagon beföldelni, a birtokon visszamaradt répafejeket és a leveleket pedig legcélszerűbb vermekbe besavanyítani.

Az ősziék alá a forgatást be kell e hónap közepéig végezni.

E hónapban van ideje a takarmányrozs vetésének is, mi közé igen célszerű biborherét is vetni, hogy majd lekasálva tavasszal a rozst, a biborhere egy második vágást adjon s ekként egy munkának kettős hasznal egyen.

E hónap 20-ig a repczevetést igyekezni kell befejezni. A vetést e hónap elején azonnal meg lehet kezdeni, mihelyt annyira megázik a föld, hogy a kikélest biztosítja. Azonban, amint a múlt havi teendők között említettük, azért ha elegendő esőt nem kap is a föld, a maga rendes idejében el kell vetni a repcét, csak hogy nem kell a vetés után a földet elboronálni.

E hónap vége felé hidegebb tájakon meg kell kezdeni az őszi vetést is.

S mivel a sorvetőgépek használata által:

1. legkevesebb 25% vetőmagot lehet megtakarítani ;
2. a sorvetőgép által a mag egyenlő mélyen s azonnal friss földbe kerülván, az elvetett magnak egyenlő kikélest lehet általa elérni ;
3. a sorbavetett növények sorközeit a növények tenyészete alatt meg lehet művelni is ;
4. a sorok között a melegség s a levegő szabad behatást gyakorolhat a növényekre s ennél fogva
5. a sorbavetett gabnafélék keményebb, szilárdabb szalmával bírnak s ritkábban dőlnek meg s

6. kevesebb növényi betegségeknek (üszög, rozsda stb.) vannak alávetve ;

7. a sorbavetett gabona szebb, tökéletesebb kalászt szolgáltat és a szóravetett gabonákkal hasonló, egyenlő szalmatermés mellett több maggal jutalmazza a fáradságot.

Sorvetőgép nélkül ma már egy gazdaságnak sem volna szabad lenni, mivel amely gazda maga nem képes egy vetőgépnek munkát adni, az azt szövetkezés útján több gazdával összeállva is beszerezheti.

E hó közepétől a jövő hó közepéig van ideje az őszi keveréktakarmánynövények vetésének is. Ilyenek: a *rozsos bíborhere* (60 és 20 kg. 1 kat. holdra); a *búzás szöszös bükköny* ($\frac{2}{3}$ rész búza, $\frac{1}{3}$ szöszös bükköny, *rozssal vetve* $\frac{2}{5}$ rész rozs, $\frac{3}{5}$ szöszös bükköny) katasztralis holdanként 150 litert számítva vetőmagul; az *őszi árpás borsókeverék*, melyek alól a föld május elején felszabadulván, abba még vagy csalamádét, vagy kölest, vagy mohart lehet majd másodterménynek vetni és még a *keszthelyi keverék*, mely őszi rozs és repczekeverékből áll (50 kiló és 20 kiló arányban) melynek kaszálását már októberben meg lehet kezdeni, ha kedvező volt az időjárás s esetleg folytatni egész november végéig, de mindig csak 24 órai fonnyasztás után és szecskával keverve kell etetni, mert frissen etetve az állat felfuvódik tőle.

A réten.

Az öntözést a hónap első felében még folytattatni lehet.

E hónap utolsó hetében meg kell kezdeni a sarjukaszálást is minden jobbtermésű réten.

A réten való legeltetést nem kell addig soha megengedni, ameddig a jószágnak egyebütt is van mit ennie és a legeltetést mindig a szarvasmarhával kezdessük meg.

A gyümölcsöskertben.

Az alvó szemre való nemesítést folytatjuk és e hónapban be is végezzük.

A különféle nyári gyümölcsök magvait fel kell gyűjteni.

A nemesített fáknál, mihelyt megfogamzottak, a kötések feloldandók.

A redélyfák ágacskái felköttenek s visszacsipettetnek, vagy letördeltetnek a 4—5-ik szemén túl.

Alakítandó új faiskola földje felásandó és megtrágyázandó.

A túlterhelt fákat fel kell támasztani s hol sűrűn van rajta a gyümölcs, meg kell ritkítani, hogy könnyebben érjék.

Az őszi faültetésekhez a gödrök ásatását meg lehet kezdeni.

A hernyók fészkeit keressük fel és irtsuk ki. Pusztíttassuk a pillangókat is, melyek pocsolyák körül gyakran nagy mennyiségben gyűlnek össze, ekkor ágbogas veszővel tömegesen agyon lehet őket verni.

Az öntözést és gyomirtást még e hónapban is gondosan kell végeztetni.

Aki azt óhajtja, hogy a jövő évi gyümölcssterméshez gyümölcsfái minél több tartalékanyagot gyűjtsenek s hogy minél több és erősebb gyümölcsrügyet hozzanak létre, annak gyümölcsfáit most és a jövő hónapban kell megtrágyázni.

A konyhakertben.

A különböző veteménymagvakat össze kell gyűjteni s további szükségletig száraz, árnyékos és léghuzamos helyen czímmel ellátott tokok vagy zacskókban kell őket eltartani.

Az orvosi és fűszernövények szedése bevégeztetik.

A kiürült ágyakba vettethetünk még téli fejessalátát, kelt, tarlórépát és átültethetünk téli endiviát is. A teltovi répa vetése most legbiztosabb sikerrel történik.

A régi szamóczaültetvények száraz, fonnyadt leveleiktől megtisztogattatnak és megkapáltatnak és ha csak lehet, meg kell azokat trágyaléoldattal többször öntözni.

E hónapban van legjobb ideje új szamóczatelepek ültetésének a már e célra előre elkészített szamóczaágyakba. Kettős sorokban olyformán, hogy a sorok egymástól 50 centiméterre legyenek s a csemeték is legkevesebb 40—50 centiméter távolra egymástól, a kettős sorok mindkét oldalán legkevesebb 35 centiméteres utakat hagyva, mert csak így ültetve lehet a szamóczaágyakat a gyomtól kellőleg tisztán tartani és megfelelő módon megtrágyázni. Minden 4-ik évben új szamóczatelepet kell készíteni. A jelenleg ismeretes legjobb fajszamóczák: a korai Deutsch Evern és Laxton Noble, a középérésű Garteninspector Koch, Royal Souveraigne és Jukunda s a kései König Albert von Saxen.

Kiürült melegágyak fejessalátával beültetendők, — lehet hónaposretket, törpeborsót is beléje veteményezni konyhai szükségletre.

A mag-uborka leszedendő.

Káposztakapálás és töltögetés ideje.

A cukorrépa mag is most érik.

E hónap végével kora tavaszi kiültetésre virágos kelt és üvegkalarábét kell a hidegágyakban veteményeztetni.

Az öntözést és gyomirtást még e hónap folytán gondosan kell végeztetni.

A halmazba hányt melegágyföldet jól át kell dolgozni s időről-időre trágyalével öntöztetni és közéje jól érett tehéntrágyát és levélföldet kevertetni.

A széjjelhányt melegágykereteket pedig klórmészszel vagy kátránnyal kell bekenetni, hogy a benne levő férgek és peték kipusztuljanak.

A díszkertben.

Az elszáradt virágokat a virágágyakból el kell távolítani.

A virágmagvak gyűjtése folytatatik.

A hagymásnövényeket: lilium, tulipán stb., ha 2—3 éven át egy helyen voltak, más helyre kell átültetni.

A meggyökeresedett szegfűk más ágyakba vagy cserepekbe ültetendők.

A primula, paeonia és ibolya elosztását és ültetését most kell végezni.

A gyepterek, ha rajtuk a fű megnőtt, lekaszálandók.

A rózsák és díszcserjék szemzését alvószemre most meg kell kezdeni.

A szőlőben.

Az utolsó, vagyis érés alá való kapálást meg kell kezdeni és bevégeztetni. A koránérő fajok már érni kezdenek s élvezhetők.

Ahol a mezei munkák terjedelménél fogva a szőlőhegyek megmunkáltatása csak mellékes dolognak tekintetik, a negyedik kapálás el szokott maradni, ott legalább a felverődött gatzt minél előbb ki kell gyomlálni.

Gazos szőlőben száraz idővel sem ki nem fejlődhetik, sem meg nem érhet a fürt, kellőleg nedves idővel pedig elrothad az.

Ha a peronoszpóra esős idővel érésben mutatkoznék, meg kell 3-szor is permetezni a szőlőt.

A levelek kitördelését sem most, sem később nem szabad túrni a szőlőben. Levelek árnyékában érik legjobban a gyümölcs.

Kivételkép csak akkor engedhető meg e hó végével a levelek mérsékelt kitördelése, a tőke lelevelése, de csak a tőkék fölött, ha az időjárás felette esős vagy ha a tőkék ültetése igen sűrű, a fürtrothadástól lehetne félni.

A gyökereztetők a gyomtól tisztán tartandók és tartós szárazságban meg is öntözendők.

A magról növesztett hajtások, hogy még ez évben megerősödhessenek, visszametszetnek.

A zöldajtások a vadhajtásoktól megszabadítandók s a nemes hajtásokat, ha a kellő magasságot elérték, vissza kell kurtítani, hogy a szemek rajta a jövő ledöntésig kellő érettségüket elérjék.

E hó vége felé megindul a szőlőszállítás. Ügyeljünk, hogy csak válogatott szép fürtök csomagoltassanak a ko-

sarakba s hogy az épen meg is érkezzék, jó szorosan kell csomagolni s a kosár alját és tetejét el ne mulasztjuk fagyapottal ellátni. Csakis szép és a fogyasztó kezébe épen kerülő fürtökkel tehetünk szert biztos vevőkre.

A pinczében.

E hó folytán csakis a töltögetés s az üres hordók gondozása veszi igénybe a figyelmet.

Itt van azonban az ideje annak, hogy a szüretelő edényeket s gépeket, úgymint a kádakat, hordókat, sajtót s minden egyéb, a borkészítéshez szükséges edényeket és eszközöket mind szemle alá vegyük, a hibásakat kijavíttassuk, a hiányzókat pedig haladéktalanul megrendeljük, beszerezzük.

Az erdőben.

A tuskóirtás, szénégetés, kátrányfőzés, gyantakaparás folytattatik.

A jövő téli vágást ki kell jelölni.

A várandó makkolást meg kell becsültetni. S a makkos erdőkbani marha- s juhlegeltetést be kell tiltani.

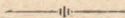
A lombtakarmányszedés folytattatik és pedig a szil- és körisfalevelet a szarvasmarha, a tölgy-, nyír- és égerlevelet a juhok számára most legjobb gyűjteni és szárítani.

A hegységi erdőkbani, hol a fenyők idei hajtásai eléggé megfásultak, e hónap végével a fenyőplánták ültetését meg lehet kezdeni.

Ha jó meleg idő jár, a nyírmag is érni kezd, azért idejekorán hozzá kell a szedéshez látni, nehogy elröppenjen.

A faiskolákat gyomlálni s száraz időben öntözni kell. A tűz- és erdei tilalom éber felvigyázatot igényel.

E hónapban érik : A zelinczemeggy s a fai zanót magva.

SZEPTEMBERBEN.

„Üres már a fecskéfészek
Itt az ereszhéj alatt,
Üres már a gólyafészek,
Tetejében a kéménynek . . .
Vándor népe ott halad.

Petőfi.

Az íróasztalnál s a majorban.

A vetőmag rostálása és trieurózése folytattatik.

A gabnakészleteket gyakran meg kell forgattatni.

Napirenden van a dohányfűzés és szárítás is.

A sarjúhordással, mihelyt megkészült, nem szabad késni, nehogy a beálló őszi esők künn kapják a réten. S ha a sarjú a rossz időjárás miatt tökéletesen ki nem száradt volna, rakjunk rétegenként valami jó szalmát közéje, de emellett még jó lesz a kazlat alagúttal s kürtőkkel is ellátni, hogy annál jobban biztosítsuk azt a megromlás ellen. Ugyanezt kell tenni a későn kaszált vagy rosszul száradt lóherrel és luczernával is.

Amint csak gyérülni kezd a zöldtakarmány, s legalább részben már kénytelenek vagyunk átmenni a száraztakarmányzásra, kisebb gazdaságokban azonnal meg kell kezdeni a szénaporciózást, mert különben igen sok takarmány elpocsékolatik, igen sok vész kárba.

A szüreti edényeket és gépeket ki kell javíttatani s gondoskodni annak idejében, hogy hordók dolgában szüretkor meg ne szoruljunk.

A pinczéket tisztogattassuk s szellőztessük.

Az istállókban a jászlak, rácsok, hidlások s burkolatok rendbehozatalának is most az ideje.

Javíttassuk ki a hiányos ablakokat, ajtókat, valamint ne feledkezzünk meg a kályhák kijavításáról sem.

Jó lesz kitisztíttatni a majorudvarokban levő kutakat is.

A háznál elfogyasztott gyümölcs magvát folyvást össze kell gyűjteni.

A kőszénszükségletet télire most kell megrendelni, hogy még jó úton haza lehessen szállítani.

Meg kell rendelni télire az istállók világítására szükséges petroleumot is. És ha még meg nem történt, az őszi elvetendő veteménymagvak és tavaszi gumós s hagymás virágok megrendelése, ezt se lehalaszszuk továbbra.

Az istállókban.

A lóistállóban. Az igáslovakat, melyek az őszi munka által igen erősen igénybe vannak véve, folyvást erősen kell abrakolni. S e hónapban, már ha öreg szénánk nem volna, az újszénabetétést is minden baj nélkül meg lehet kezdeni.

E hónap elejétől a vemhes kanczáknak fejenként legalább 1 kilóval kell zabdagjokat emelni.

A tehén- és ököristállóban. A tehének folyvást a legelőre hajtandók; igen jó azonban, a mint jobban hűvösödni kezd az idő, reggel kihajtás előtt és estve behajtás után egy kis száraz szénát vetni eléjük.

Az igásmarhára a nehéz vetési munkálatok közben, takarmányozás, ápolás tekintetében gondot kell fordítani, ha kevés vagy rossz a takarmány, egy kevés abrakkal kell erőre segíteni őket.

Ha száraz az időjárás, sarjúkaszálás után reá lehet a rétekre eresztetni legeltetni a rideg marhát, valamint a kimustrált juhokat is.

A juhakolban. A kétnyiretű juhok most nyiratnak másodszer.

A februáriusi elletés végett most bocsáttatnak a kosok az anyákhoz. Minden 25 darabra számítsunk egy kost, különben igen hosszan tart a párzás és ennek folytán

hosszan tartván a bárányzás is, a bárányok igen egyenlőtlenek lesznek.

A kosokat hágatás alatt folyvást zabolni kell. Drágább kosokat gyakori ugratás által nem kell megerőtleníteni. A sarjukaszálás után is a tenyésznyáját csak szárazabb természetű rétre szabad hajtani, nedvesebb helyeken csak a mustrajuhok járatandók.

A sertésóiban. A hizlalandó sertéseket most kell kiszemelni s a hízóba állítani. Legjobbak e célra a két-évesek, mert legjobban híznak.

A hó vége felé, ha makktermés van, a sertéseket már reá lehet a makkra hajtani.

Az áprilisban és májusban ki nem herélt malacok most heréltetnek.

A baromfiudvarban. A tenyésztésre a boromfiakat most kell kiszemelni, ami pedig felesleges, adjuk el, vagy fogyaszszuk el. 4 és fél éven túl egy tyúkot sem szabad tartani, mert ezen túl, tojókéességük a természetnél fogva megszűnik

A baromfihizálás is kezdetét veszi. A réczék 5—6 hónapos korukban már annyira kifejlődtek, hogy hízóba foghatók, de azok hizlalása 2 hétnél ritkán vihető tovább, míg a liba csak 4 hét alatt hízik ki teljesen. A hizálásnál, amit tömással szokás végezni, fő a sok és jó takarmány s a nyugalom és tisztaság. A tömés nálunk rendszeren tenerivel történik, amit a tömésre való használat előtt fél nappal be kell áztatni s a tömést fokozatosan emelkedő és a tömés vége felé ismét fokozatosan leszállított mennyiségű eleséggel végezni.

A tyúktojásokat gyűjtessük szorgalmasan össze s rakassuk szitált hamu közé télire.

Most van a legjobb ideje keresztezés, vagy tiszta tenyésztés szempontjából tenyésztendő baromfiak beszerzésének is. A magyar fajjal való keresztezések közül eddig a Langshan és Plymouth Rocks fajtákkal való keresztezések sikerültek legjobban. Újabban a fehér olaszokat ajánlják, mint kitűnő tojókat e célra és sulmthalia at.

A méhek körül. A műkaptárokkal (Dzierson s más efféle) méhészkedő tavasztól őszig bármikor vehet ki mézet a kasokból, ha van bennük felesleges, érezt méz de a mézszüret ideje mégis csak ősszel van. Mikor azt látjuk, hogy a hordás már szünőfélben van ; akkor van ideje annak is, hogy a jövőre meghagyandó kasokat kiválogassuk, mely célra csak a legjobb, legnépesebb és legegészségesebb, még fiatal lépü kasokat és rajokat kell kiszemelni.

Ha a nyár folytán jól megfigyeltük, hogy mely méhkasaink voltak legélénkebbek és megjegyeztük, hogy melyek bírnak friss királynővel, most már könnyen megválaszthatjuk a megtartandókat, betelelendőket ; ügyelve arra is, hogy a kiválasztottak kellő népesek legyenek és hogy legalább 10—12 kiló mézzel bírjanak, amelylyel áttelelni képesek lesznek. Az ennél szegényebb kasokat, melyek különben elég népesek, most, e hó első felében kell ellátni a kellő mennyiségü mézzel. Túlságosan kövér kasokat nem czélszerű teletetni, ilyeneknek mézét elárúsítjuk, méhét pedig valamely életrevaló, kevésbbé népessel egyesítjük, szem előtt tartva azonban, hogy mindig inkább több mézzel bírjon minden kas, mint kevéssel, mert a méhek, ha bármily sok mézük van is, többet a szükségesnél nem fogyasztanak és tavaszkor azután nagy előnyükre van a sok méz.

A méz tisztaságára erősen ügyeljünk és amennyire csak lehet, nyár elején gyűjtött akác- vagy hársmézzel segítjük méheinket. Az etetést semmi esetre se halaszszuk későbbre, mert ekkor gyakran nem képesek a méhek a sejteket befedelezni, az megsavanyodik és tavasz felé hasmenést okoz ; emiatt méheink azután pusztulni szoktak.

Arra is ügyeljünk, hogy a halálfejü pille ne férközhessék kaptárainkhoz, mert nagy méztolvaj és méhpusztító, ez okból a röplyuk lehet ugyan 3—4 centiméter hosszú, de magasabb 6 miliméternél ne legyen, mint ahol egy méh akadály nélkül ki- és bejárhat, mely eset-

ben a halálfejű pille ha be bír is jutni a kaptárba, de jóllakva mézzel, abból többé kijönni nem bír.

A mezőn.

Az őszi vetést e hónapban már mindenfelé meg kell kezdeni.

A vetőszántásra különösen ügyeljünk, hogy az kellő módon történjék, azért is mindenekelőtt fogassunk hozzá inkább jóval előbb, semmint hogy az elkésés miatt el kellessék hamarkodni a munkát; mivel pedig egyik főfeltétele a vetések sikerülésének az, hogy a vetőszántás jó porhanyó legyen, ha száraz az ősz s nem remélhetjük, hogy rendes művelés mellett jól üssön ki a vetőszántás, elő kell venni a tányéros- vagy tövises rögtörő-hengert is, mert bár nehéz is vele a munka, de bőven megfizeti a fáradságot. S miután a rögtös vetőszántás rendszeren a rossz időben és rosszul végzett előmunkálatoknak következése szokott lenni, ha forgatás (keverés) után rögtös maradt a föld, a tövises vagy tányéros-rögtörőhengert a vetőszántás előtt kell alkalmazni, hogy az szétmorzsolván az eke előtt a rögtöket, hantokat, a vetőszántást utána szabályszerűen lehessen végezni.

A vetőszántásnál, különösen ott, hol a vetés kézzel, szórva történik, széleset fogatni, miáltal igen nagy magházak esnek, semmi esetre sem kell engedni, mivel ennek az a következése, hogy már a vetésnél a vetőmag legnagyobb része a magház közötti mélyedésekbe pereg s a boronálás által még több kerül oda vagyis míg a magházak élén alig marad egy-két szem a magból, addig a magház-mélyedésekbe meg túlságos sok is jut, minek azután az a következése, hogy míg egy része a túlsűrű állásnál fogva elcsenevész s kivész, más része meg mélyen takartatva alá, ki sem kél; nem csoda, ha ily esetben bármily sűrűen vetünk is, mégis ritka lesz vetésünk, miért is a vetőszántásnál, ha szórva magházra vetünk, kétszeres figyelmet kell fordítani az apró fogatásra,

Azért csak ne sajnáljuk a sorvetőgépert a pénzt, mely mellett mind e kellemetlenség elmarad.

Ha kellően porhanyó a föld, a vetés alá azt a Cormick-féle tárcsás hengerrel is el lehet készíteni, ami nagy megtakarítás.

Főleg könnyebb természetű földeken a vetés előtt — s ezt a rozs különösen megkívánja — a földet legalább 4—5 napig hagyjuk megüledni. Homokos talajokon a vetőszántást 8—10 napig se árt üledni hagyni.

Szabály szerint a rozst mindig előbb kell vetni a búzánál, mivel a rozs csak akkor szokott jó termést adni, ha még őszszel elbokrosodott, miután tavasszal hamar szárba hajt, míg a búza elbokrosodása meg jobbra tavasszal történik.

A bevetett földeket körül kell szegni és elegendő s kellő irányba vezetett vízvezető-barázdákkal látni el. Hol pedig el szokták tapostatni a vetés szélét, jó lesz előre már kiásatni a föld szélén a kerékvető sánczokat.

Könnnyü, laza homokföldeken a vetéseket gyűrűs hengerrel kell meghengerezni.

A korai kukoricafajok e hónap végén már törhetőek, de legbiztosabban a legkorábbi székelytengeri és a cinquantino.

E hónap vége felé a burgonyaszedés is kezdetét veszi.

A burgonyát a kiásás után azonnal osztályozni kell s a szerint használni fel vagy rakni el, amint melyik mire való. A vetnivalót meg a végleges elrakás, elvermelés előtt jól ki kell szikkasztani, megfonnyasztani, Ugyanis a vetnivaló burgonyának meghervasztása, megfonnyasztása, kiszikkasztása a tett tapasztalatok szerint igen kitűnő eredményűnek mutatkozott a termés emelésére, azonban vajjon ennek oka abban rejlett-e, hogy az ily megfonnyadt burgonya nem oly könnyen csirázik ki, vagy pedig azért ad az nagyobb terméseket, mivel a fonnyasztás által a gumókban található tápanyag mintegy megtömörítetik, az nincs még eldöntve. Mivel pedig az

ültetés előtt kicsirázott gumókban mindenesetre tetemesen megfogyatkozik a csirázás által azon táptartalom, melyből a jövő növénynek kifejlődése első szakában táplálkoznia kell s ennek következtében a kicsirázott gumók már nemcsak hogy gyengébb hajtásokat képesek létrehozni, hanem legerősebb rügyeiket, melyek rendszeren legelsőben hajtanak ki, elvesztették. A magnak való burgonyát a leggondosabban őrizni kell a kicsirázástól, mit is a burgonyának kiszikkasztása, fonnyasztása vagyis száraz, szellős és világos helyen való tartása által lehetvén legjobban elérni, jó lesz tehát a vetnivaló burgonyát azonnal, a kiásás után valami jó száraz helyen vékonyan elterítve megfonnyasztani s aztán valami száraz világos pinczébe, hol a légmérséklet 0 fokon alul nem száll, vékonyan elterítve tenni el, vagy oly módon elvermelni, hogy ahhoz beföldelés után semmi nedvesség ne jusshasson.

A burgonyatermés osztályozásának szükséges voltáról legjobban meggyőzhetnek azonban mindenkit a vetésre használt gumók nagyságának a termésre való befolyása körül a gyakorlat terén tett s a következőkben röviden összefoglalt tapasztalatok.

A vetnivaló gumók nagyságát illetőleg, a tapasztalat azt mutatta, hogy minél kevésbé kedvező az időjárás s szegényebb a talaj, melybe a burgonya ültetetik, annál nagyobb gumókat kell ültetésre kiválasztani, hogy annál több táp nyújtassék maga a gumó által a kifejlődő növénynek a kifejlődés legelső szakában, vagy ha az első hajtás el talál fagyni, még mindig elég tápot kapjanak abból az ily esetbeni másodhajtások is. Jó földbe s kedvező égélj alatt a közép nagyságúakat kell kiválogatni. Különbén minél kisebb gumókat ültetünk, annál sűrűbben kell azokat rakni, hogy aránylag megfelelő termést kapjunk. Ellenben igen távol a nagy gumókat sem szabad rakni, mert a holdankénti termés ez esetben nem lesz kielégítő; 68 cm. távolságú sorokban 32, 24 és 16 cm. távolságra ültetve, a legutóbbi ültetés mellett volt

legnagyobb a termés. S az ültetésre használt 4—8 és 16 dekagramm súlyú gumókból szintén a legutóbbi adott leggazdagabb termést. A vetésre használt gumók felapritását a tapasztalatok általában károsnak mutatták.

Az idén vetett lóherét s luczernát, főleg ha az védnövényvel volt vetve, legeltetni ez évben még ne engedjük, bármily tömötten álljon is az; ugyanis a védnövény learatásáig e takarmánynövénynek fejlődése, növése, árnyékban történvén, az rendszeren hosszú, nyurga szárat s leveleket hajt, de gyökérzete gyenge marad és ez csakis akkor erősödhetik meg, ha a melegség, világosság és levegőnek jótékony tápláló s éltető hatását tökéletesen élvezheti vagyis midőn a takarónövény árnya alól kiszabadulnak.

De még azon oknál fogva sem tanácsos az ily lóherét, luczernát lekaszáltatni vagy legeltetni, mert ha többé e legeltetés után a tél beálltaig nincs ideje megbokrosodni és kemény, száraz, hó nélküli tél s nagy hideg jön reá, meg lévén a gyöktő a levéltakarótól fosztva, e miatt a növény könnyen kifagyhat. Épp azért tanácsos az első használati évben is az utolsó kaszálást oly korán tenni, hogy a növényeknek még a tél beállta előtt idejük legyen ismét kileveledzeni, hogy ezáltal a téli fagyok ellen a gyöktőknek elég oltalma legyen.

A hó vége felé, ha a vetés be van végezve, meg kell kezdeni a tavasziak alá való tarlótörést is oly módon, hogy előbb csak boronával vagy tárcsáshengerrel járassuk, porhanyítsuk fel a tarlót, hogy így csak csekély földtakaróval fedetve be, a szétszóródva heverő gyommagvak, azok e csekély földtakaró alatt kikeljenek, amikor azután kizöldelt a tarló, meg kell ejteni a tavasziak alá a szántást, a vetőszántáskövetelte gondossággal, hogyha tavasszal a gabona-félék alá újra nem szántunk is, hanem csak tárcsáshenger vagy porhanyítóval lazítjuk fel a talajt, a vetést, teljes megnyugvással végezhessük az így már ősszel előkészített földbe.

A réten.

A sarjúkaszálás, szárítás és a sarjú hazatakarítása a főmunka. A kaszálással nem kell soká késedelmeskedni, mert minél beljebb megyünk az időbe, annál nehezebben szárad a fű, miért is a sarjúszárást különös gondot kell fordítani, nehogy nyirkosan rakódják össze, mert akkor bizton összefűlik, minek, hogy mégis lehetőleg elejét vegyük, ily esetben rétegenként szalmát kell közéje rakni és alagúttal s kürtökkel ellátni.

A letakarított réteken a gyalulás már megkezdhető.

Új árkok és sánczok ásását is elő lehet venni, ha elegendő kézierővel rendelkezhetünk.

Oly réteken pedig, melyeket fel akarunk töretni, a sarjúbetakarítás után a törést meg kell kezdeni.

E hónapban lehet új rétvetések is tenni, ha a földet a vetés alá idáig elkészítettük.

A gyümölcsök kertben.

A magiskolát fel kell ásatni.

A gyümölcsmagvak gyűjtését folytatni.

E hónap végén a magvetést megkezdhetjük, a nehezen csirázó magvakat mindig jobb ősszel elvetni, mert így sokkal hamarább kelnek ki.

A fák töveit körül kell ásatni, még pedig oly mélyen, amennyire csak a fák gyökere engedi, hogy a földfelületről a kártékony hernyók bábjai oly mélyre kerüljenek, hogy elő ne tudjanak bújni.

S az araszoló lepke hernyóinak pusztítása elleni védekezés céljából a fák törzseit hernyóenyvgyűrűkkel kell ellátni, hogy az ilyenkor a fa törzsén felfelé vándorló szárny nélküli nőstény lepék azokon megragadva, elpusztuljanak.

Az enyvgyűrűket azután időről-időre meg kell vizsgálni s ha azokon az enyv felszáradt, felfrissíteni, hogy újra ragadósak legyenek. Ezen enyvgyűrűk 2—3 ujjnyi papírszeletek, melyeket szorosán a fa derekára kötve

Brumata-enyvvel kenünk be, melyek azután deczember vége felé leszedetvén, elégettetnek.

Augusztus hó közepétől szeptember hó közepéig van a legjobb ideje a barackfák erősebb hajtásai megmetésésének, valamint a diófák metszésének is. Simára metszve a sebhelyeket s oltóviaszszal kenve be.

Az őszi és téli gyümölcs legnagyobb része érett lévén, gondosan le kell azt szedetni és száraz helyre elrakni. Elrakás előtt halomra kell rakatni minden gyümölcsöt és betakarni szalmával vagy ponyvával, hogy az kiizzadja magát, ekkor egyenként tisztára kell törölni és úgy tenni el; így minden gyümölcs sokkal jobban és tovább eláll.

Ha nagyban adjuk el az eladni való gyümölcsöt, ez esetben a vevő dolga a csomagolás és szállítás, de ha az eladás kicsiben történik s magunknak kell a gyümölcs-csomagolásról gondoskodni, az esetben először is mindig csak első osztályú gyümölcsöt adjunk el, másodsor annak csomagolását úgy végezzük, hogy a gyümölcs épen, sértetlenül érkezzék rendeltetése helyére, mert csak így tehetünk szert biztos vevőkre. Éppen ezért a gyümölcsöt már szedéskor osztályozni kell s a szállítás akár kosarakban, akár ládáknak történik, a gyümölcsnek minden darabját selyempapírba göngyölve rakjuk a megfelelő mennyiségben alkalmazott fagyapot közé.

A hiányzó támkarókat pótolassuk ki.

A konyhakertben.

A veteményvagvak szedése, tisztogatása és osztályozása körüli munkák képezik egyik főteendőjét a kertészgazdának.

Téli salátát, endiviát még lehet vetni, szintúgy káposztaféléket is.

A zellert meg kell kapáltatni és szorgalmasan megöntöztetni.

A teltovi répát, mihelyt levele sárgulni kezd, fel kell szedetni, mert különben megrothad.

Telelő raktárakba, pinczékbe a zöldség elrakáshoz homokot kell hordatni; mohát és száraz levelet is kell gyűjteni.

Ha erősen hidegre fordul az idő, e hó végén már sárgarépát, petrezselmet és spenátot lehet jövő évi használatra vetni, de semmi esetre sem, ha még meleg idő jár.

A kiürült veteményes ágyakat ásassuk fel.

Trágyát hordassunk szét a táblákra.

Üzdészet alá vehető a murokrépa, melyet valamely megürült melegágyba vetünk, februárban éldelhető lesz.

Virágos káposztát — karfiolt — és üvegkalarábét szállítható ládákba még lehet vettetni, az augusztusban elvetettek pedig a megürült dinnyeágyakba 2—3 hüvelyknyire egymástól ültetessük szét.

A széjjel hányt melegágykereteknek chlór-mészszel vagy kátránynyal való bekenéséről, hogy a benne lévő férgek és petéik kipusztuljanak, nem kell megfelejtkezni.

A díszkertben.

Azon virágágyak, melyekben a nyári virágok elvirítottak, elszáradtak, felásandók.

A tavaszi virágok alá az ágyakat el kell készíteni.

E hó végén már az elvirágzott évelő virágok szárának a levágását, valamint azok ki- vagy átültetését is meg lehet kezdeni.

A magról nevelt évelő növények kiültetése folytattatik.

A hónapos és más nemes rózsafajt homlítás által lehet szaporítani.

Új gyepterek vetését meg lehet kezdeni, de a földet jól fel kell ásni, kitisztítani s megtrágyázni, ha szép gyepet akarunk előállítani.

Az üvegházi növények e hó vége felé az üvegházba rakatnak.

A fagyok elleni védelést követelő növények betakarására száraz harasztot kell gyűjteni.

A szőlőben.

A szőlőszállítás most már teljes erővel folyik miért is gyakran utánna kell nézni, hogy a fürtök válogatását s a csomagolást a munkások rendesen és pontosan végzik-e.

Ha eddig még nem történt volna, be kell végezni az utolsó kapálást.

A rossz, terméketlen tőkét meg kell jegyezni, hogy helyökbe majdan újakat lehessen ültetni.

A szüreti edényeket, eszközöket és gépeket sietni kell rendbe hozatni s a hibásakat kijavíttatni, az újakat pedig beszerezni, ha még mindeddig nem történt volna meg.

A pinczében.

A napok hűvösödésével itt az ideje az új fehérborok harmadszori lefejtésének és az óborok felüdítésének. (Speisen). Az óborok felüdítésére a legalkalmasabb idő most azért van, mivel az újborok már tisztaságuk lehető legnagyobb fokát elérték. A felüdítés akként történik, hogy egy 6 hektós tiszta kikéneztet hordóba mintegy 56—70 liter tiszta, már háromszor lefejtett újbort töltvén, melynek természetesen ugyanazon fajbeli s vidékbelinek kell lenni s erre reá fejtjük a felüdítendő óbort. Az óbornak ily felüdítése már az óbor harmadik évében igen szükséges. Azért kell pedig felüditeni azokat, mert azokban a borsav és szesz egy része átherré változván lassanként, a nyálkás részek természetes oldószerüktől, a borsavtól megfosztva, megsűrűsödnek benne s olajos részeik lassanként az éleny befolyása alatt megavasodnak, ennél fogva a bor megtörik, meghomályosodik, sőt meg is nyúlósodik: Mindennek elejét veszi a felüdítés.

Ha még eddig nem vagy nem egészben történt volna, a szüreti gépeket, edényeket most már sürgösen rendbe kell hozatni, kijavíttatni s a szükségesnek mutatkozó újakat beszerezni.

Az erdőben.

A tuskóirtás s ha a körülmények úgy kívánják, a szénégetés, a kátrányfőzés is folytattathatik. A gyantakaparást be kell végezni.

A vágások kijelölését, ha még nem történt volna, nem kell továbbra halasztani.

A földet az őszi magvetés alá el kell készíteni.

Nyírfamagot kell szedetni,

A lombtakarmánygyűjtést e hónapban be kell végezni.

A makktermés felnézését s megbecslését se halaszszuk e hó első napjain túl, ha még meg nem történt volna. A makkos erdőkből a marhát és juhokat teljesen ki kell tiltani.

Ha a nyáron tartós meleg esők jártak, úgy a jegenyefenyő magva már e hónapban érni kezd, figyelni kell tehát, nehogy a szedés előtt a magvak legnagyobb része elröppenjen.

E hónapban virágzik a repkényborostyán.

S megérik: A juharjávör, jókori jávör, a nyírfa, a vörös berkenye, a vadgesztenye, a jegenyefenyő, a husos-som, a közönséges mogyoró és a gyeprüboda magva.

OKTOBERBEN.

„Búsulnak a virágok,
Szegénykék betegek,
Nincs messze már halálok,
Mert a tél közeleg.“

Petőfi.

Az íróasztalnál s a majorban.

A zsúpnak való rozsot mielőbb ki kell veretni, hogy legyen mivel a fákat bekötni.

A friss gabonakészletek gyakran megforgatandók.

A takarmányszükségleti kimutatás és takarmányzási táblát, mihelyt a sarjú bekerült, el kell készíteni, hogy lássuk jó eleve, vajjon kijövünk-e takarmánykészletünkkel s ha valahol netán hiány mutatkozik, a szükséges pótlásról már most kell gondoskodni s nem mikor már éhezik a marha.

A szénaporciózást, mint már említve volt, mihelyt csak a száraztakarmány etetése kezdetét veszi, azonnal meg kell kezdeni. S az istállóbeli vályúkat s jászlakat is e hónap folytán jó karba helyezni.

Ha nincs elegendő etetőrács s vályú, miből a juhokat s a gulyát etessük, jó lesz készíttetni még mielőtt belekerül a jószág, mert rácsból s vályúból etetve az állatokat, igen sok takarmányt meg lehet kimélni és sok oly takarmánynak hasznát lehet venni, a melynek más módon etetve, nagy része elvesztegetődik.

A ház és egyéb épületek fedélzetét ki kell javíttatni s számítást kell készíttetni a jövő építkezésről, hogy a szükséges épületfát ki lehessen jelölni vagy beszerezni. A tűzifa és szerszámfa beszerzésének is itt van az ideje.

Hol malom nincs helyben, ott, mihelyt a sürgősebb munka engedi, azonnal gondoskodjunk vagy őrletés által, vagy más módon a házi szükségletre megkívántató téli lisztkészletről, még mielőtt az utak járhatatlanná válnak.

A hol kőszénre van szükség, a megrendeléssel nem kell tovább késni, mert ha megromlanak az utak, nem lehet majd hazaszállítani.

A káposztáshordókat is rendbe kell hozatni s káposztát tapostatni téli szükségletre.

A szüreti edényeket szállíttassuk ki a szőlőbe.

A háznál elfogyasztott gyümölcs magvát össze kell folyvást gyűjteni.

Az istállóban.

A száraztakarmányra való átmenetel mindenféle állatfajnál lassan történjék, mert a gyors átmenet itt is éppen oly káros, mint a zöldtakarmányra való gyors átmenetel a száraztakarmányról.

A lóistállóban. Hol a csikók legelőre jártak, most már beszorulnak s száraztakarmányra fogatnak, az átmenetre mindkét tekintetben ügyeljünk, hogy ne egyszerre történjék, hanem eleintén csak éjjelre köttessenek be s később azután már csak a déli órákban bocsáttassanak ki inkább csak sétálásként a legelőre, épp így a takarmánnyal is, eleintén csak reggel s estve kapjanak száraztakarmányt, később azután, amint fogy a fű a mezőn, délben is meg kell őket etetni az istállóban.

Az igáslovakat pedig, mivel folyvást erős munkában vannak, úgy a takarmányzást, mint tisztántartást, gondozást illetőleg is figyelemmel kísérjük. Ha a munkából izzadtan jönnek haza, nehogy meghüljenek, meg kell őket szalmacsutakkal dörzsöltetni s addig, míg lehülnek, pokróczokkal takartatni be s ha sokat járnak sárban, lábaikat is minden estve meg kell a sártól tisztítani, nehogy a tisztátalanság miatt csüd- vagy patabajt kapjanak.

A tehén- és ököristállóban. A tehenek, amint ismét az

istállóba kerülnek, kimustrálándók s a kimustráltak vagy eladatnak vagy hízóba fogatnak.

A rideg marhát mindaddig ki kell járatni a legelőre vagy rétre, a meddig azok csak ott künn találnak valamit, hogy takarmányt kiméljünk. Reggel és estve azonban száraztakarmányt kell nekik adni.

A répalevelet szecsskával kell etetni, mert magában hasmenést okoz.

A kimustrált és hízóba veendő ökröket igyekezni kell a réteken feljavítani, mielőtt beköttetnének.

A juhakolban. A juhokat is ki kell járatni a legelőre a meddig csak lehet, azonban a mint fogy a legelő s hűvösödik az idő, ezeknek is adni kell reggel s estve egy kis száraztakarmányt.

A felhízott mustrajuhokat s ürüket adjuk el.

A hágókosok az anyáktól ismét különválasztatnak.

A rendes sózásról meg ne felejtkezzünk s főleg ha nedves az időjárás.

A sertésólban. A kijáró sertések a felszabadult burgonya-, répa- és kukoriczaföldeken most eleget találnak.

A hízóba fogott sertéseket igen pontosan kell etetni.

A makkon hízlalándókat meg a makkra kell hajtani.

A februáriusi malacozás végett a kanokat most kell a koczák közé bocsátani. Minden 5—6 koczára egy kant számítva, különben nem megy elég gyorsan a bűgás, a malacozás soká tart s nagyon egyenlőtlen lesz majd a malacznáj. A kanoknak bűgás alatt 1¹/₂ liter zabot kell adni.

A baromfiudvarban. A jércéket tartsuk jól, ha azt akarjuk, hogy tavasszal korán elkezdjék a tojást.

Az eladásra kiszemelt baromfiakat, ha még el nem adtuk, igyekezni kell tuladni rajtok, mert téli tartásuk nagyon sokba kerül. Téltre csakis a tenyésztésre s fogyasztásra valót kell megtartani.

A ludak hízlalásának most van főideje.

A méhek körül. Ha a szeptemberi időjárás oly kedvező volt, hogy abban a mézszüretet megtartani s

a méhek egyesítését véghezvinni nem volt tanácsos, az esetben a szeptemberi teendők e hónapra maradnak.

A pótfiókokat és gyűrűket, ha azokban csupán üres lép van, el kell szedni.

A mezőn.

Az eddig elmaradt vetéssel sietni kell.

Az ősziekkel bevetett tábláknál egyik főgondja most a gazdának, hogy azokat elegendő és kellő irányban vezetett vízvezetőbarázdákkal lássa el, mit ha eddig tenni elmulasztott, tétessen meg, nehogy kijöjjön az időből.

E hónap elején érik a tarlóba vetett tatárka. Learatás után kévékbe kötve, utánérés végett csomókba kell állítani.

A burgonyakiszedés, kukoriczatörés és répafelszedés folytatatik és kezdetik ott, hol még nincs megkezdve.

A kukoriczatörésnél ügyelni kell, hogy a törők a csöveket mind letörjék. Fosztásnál meg az érettet a gyengétől külön kell választani. A legszebb csövek magnak hagyandók s legjobb a könnyebb eltevés végett ezeket koszorúba fenni.

Törés után a kukoriczakórót azonnal le kell vágatni és vagy szártépővel tépetve szét, rakatjuk silókba vagy vermekbe vagy éppen úgy, mint a csamaládét szokás bezombolyázni, csupán azon különbséggel, hogy a kukoriczaszárat a berakásnál rózsás öntözőkannával annyira meg kell locsolni, mintha eső verte volna meg, mert száraz lévén, sokszor már ilyenkor a kukoriczaszár, ha bármily jól megtapostatjuk is és bármily jól megterheljük is földdel, nehezen melegedik fel a kazal. Ez minden esetre jobb eljárás, mint kévékbe köttetve asztagokba rakatni, hol gyakran megpenészesedik s csak harmadában eszi meg a marha, míg a bezombolyázással az egészen feltakarmányozható, mert szecskára vágva még ízéket is alig hagy belőle a marha.

A répát legjobb azonnal a földön, ahol termett, rakatni kupaczkba. Földdel azonban csak a megszikk-

adás után kell betakarni. A legszebb, legszabályosabb alakú répát külön kell rakni magnak.

A sorbavetett repcét e hó folytán fel kell tölteni. A kormánydeszkákat azonban igen szélesre ne engedjük vésni, nehogy a szivlevek is föld alá kerüljenek.

A tavasziak alá való szántás, ha már meg lett kezdve, folytatatik vagy kezdetét veszi.

Az őszi tarlótörés is egyike azon munkáknak, melyeket legmulaszthatatlanabb teendői közé kell sorozni a gazdának, mert ha nem tekintenők is azt úgy, mint a föld kellő megmunkáltságának alapfeltételét és sarkpontját s tavaszi vetéseink sikerülésének legfőbb tényezőjét és biztosítását, már csak azért is kiérdemli a gazda főfigyelmét, mert egyedül általa vagyunk képesek az úgy is oly sokszor igen rövidke tavaszi munkaidőre kellőleg beosztani teendőinket, ha tavaszi előlegezésképpen az őszi, úgy is sokszor egyéb gazdai teendőkre alkalmatlan időt, tarlótörésre használjuk fel.

A tavaszi alá való őszi tarlótörés még nálunk egyáltalában nincs fontosságához mért arányban elterjedve a gazdaságokban, holott annyi előnnyel jár, miszerint valóban megérdemli, hogy nem csak az eddiginél nagyobb, de hogy lehető legnagyobb gondot és figyelmet fordítson reá minden gazda. Ugyanis:

A mely gazdaságban csak tavasszal szokás feltörni a tarlót, rendesen elkésnek a tavasziak vetésével, mert a télen át feltöretlenül heverő s erősen összeüledett tarlóföld csak lassan szárad ki és így sokáig lévén kénytelen a gazda annak felszánthatására várni, későre marad a vetés, s a késői vetésnek azután késői aratás is szokott lenni a következése. A tarlótörés elmulasztásának ez oldalról hátrányai azután annál nagyobb mérvben válnak érezhetőkké, minél nedvesebb időjárással köszön be a tavasz.

Ha pedig a nedves telet egyszerre szelekben gazdag száraz idő váltja fel, az esetben az ily megülepedett és megcserepedett földet porhanyóvá tenni csaknem teljes

lehetetlen még a legjobb földművelőeszközökkel is, s hogy rosszul munkált földről mily aratást lehet várni, azt minden gazda tudja.

Más oldalról ellenben:

Az őszszel érdes barázdákba szántott földet oly porhanyóvá teszi télen át a fagy, hogy bármily porhanyító eszközökkel, a legnagyobb erőfeszítéssel és munkával sem volnánk rá képesek. Főleg kötöttebb agyagföldeknél tehát az őszi tarlótörésnek soha sem volna szabad elmaradni, annál kevésbé, mivel legtöbb évben még december hónap is alkalmas e munka folytatása vagy bevezetésére.

Továbbá az eső- és hóvíz nem foly le az ily földekről, hanem beléje hat, mi által az ily földben a gyors csirázás és élénk tenyésztésre szükséges nedvesség hosszabb időre biztosítva van a növények részére.

S végre, ha száraz időjárással köszönt be a tavasz, az ily őszszel feltört tarlóföld felszine gyorsabban kiszárad s miután a fagy porhanyóvá tette, előbb alkalmas a vetésre, mi által elegendő időt nyer a gazda a szorgos tavaszi munkaidény alatt más munkák végbevitelére is.

Legczélszerűbb az őszi tarlótörést előbb a már a múlt hóban jelzett eljárással kikelesztve a földben a gyommagvakat, azonnal oly gonddal végezni, hogy az azonnal a tavasziak alá való vetőszántást képezze és pedig nem csak azért, mert tetemes munkaerőt takarítunk meg általa, hanem azon oknál fogva is, mert ez által a földekben a lehető legnagyobb mérvben visszatartatik a tavaszi növények sikerülésére életkérdésül tekinthető tavaszi nedvesség. Hazánkban, hol a tavasz rendszerint oly rövid és szeles szokott lenni, e munkatétel kétszeres figyelmet érdemel, sőt háromszorosat, ha hozzá-
veszszük azon körülményt, hogy nálunk még igen kevés gazdaságban van annyi vonómarha, mennyit a művelés alatt álló holdak száma követelne, hol tehát a legtöbb gazdaságban még igyekezni kell a vonómarhaerőt a

legtakarékosabban felhasználni s ez legnagyobb mérvben valóban az őszi tarlótörés által eszközölhető.

Törjük fel tehát ősszel tarlóföldünket okvetlenül s ne halaszszuk el a fontos és a gazdaság üzletébe oly messze beható munkatételt holmi csekélyebb s egyébkor is véghezvihető munkák miatt; gyakran kiszámíthatatlanok lévén azon előnyök, melyekben részesül a gazdaság, ha véghez vitetett e munka annak idejében, valamint kiszámíthatatlanok azon károk is, melyek annak elhanyagolását követhetik.

A repcze alá szintén az őszi ugarlással lehet legjobban előkészíteni a földet.

Trágyát is lehet hordatni, továbbá utak javítását és sánczolását megkezdeni.

A táblák szélein árkokat és gödröket kell ásatni az ültetendő eleven sövényfák alá s az ültetést is meg lehet kezdeni.

S a nedves földek alagsövezését munkába kell venni. Most kel a luczernásokat is megfogasolni.

A réten.

Ha száraz az idő, el lehet a rétet vízzel boríttatni. S a műrétéken a vízvezető árkokat kell kitisztíttatni.

Rétvetést, rétgyalulást folytatatni kell, irtásokat véteünk munkába, sánczokat, árkokat készíttetünk.

A mohás réteket meg kell boronáltatni és hamuval meghordatni.

A rétek legeltetése e hónap folytán általában el van fogadva s az teljesen rendén is van, ha az időjárás száraz vagy kevés eső jár; de ha az időjárás túlnedves, akkor a rétek legeltetéséről mondjunk le, mert a nedves talajú réteken a marha tízszerannyi kárt tesz a talaj összetaposása, összegyúrásával, mint amennyi haszon van a legeltetésből, mert nemcsak hogy ott, hol a marhanyomokban azután a víz megáll, a jó füvek kivesznek és azok helyett, csak kissé nedvesebb réteken

is, sás veri fel magát, hanem tessék csak azután az ily összegyúratott réten figyelemmel kíséreni a kaszálást s a gyűjtést, hogy mennyi takarmány megy veszendőbe s látni fogja, hogy bizony az ily nedves réteken való legeltetés igen drága. És ugyanez áll a nedvesebb természetű lapálylegelők legeltetésére nézve is.

A gyümölcsöskertben.

A maggyűjtést, vetést, gödrök ásátását, sövény és faültetést s vén fák irtását folytattatjuk.

Az idei magvetéseket le kell lombos galyakkal takartatni.

Ribizke, köszméte, birsalma gyöksarjait el kell választani és a nemesítő iskolába átültetni.

Most van a legalkalmasabb idő a ribizke és köszmétebokroknak trágyaléoldattal való trágyázására is, amit nem kell elmulasztani, ha sok és nagyszemű köszmét akarunk nyerni.

Mindazon gyümölcsmagvakat, melyeket csak tavasszal veteményezünk el fagymentes helyen, homok közérakva kell kiteleltetni.

A gyümölcsfák trágyázását meg lehet kezdeni, az egész gyümölcsöskertet pedig, ha lehetséges, fel kell ásatni, egyrészt, hogy az aláhulló levelek beletemettesenek, másrészt pedig, hogy az őszi és téli nedvesség jobban beszívódjék a földbe.

Igen czélszerű e hó vége felé vagy a jövő hó elején megkezdeni a gyümölcsfák törzsének és vastagabb ágainak a megrepedezett és lehámló kéregtől, zuzmótól, mohától kéregtisztító vassal és drótkefével való tisztogatását, ami annyi kártékony rovarnak buvóhelyül szolgál és a tisztítás után minden fát körül kell kötni háromszorosan alkalmazott, lazán font szalmakötéllel, hogy a kártékony rovarok más buvóhely hiányában oda vegyék be télire magukat. Ezen köteleket aztán a tél folytán le kell szedni és elégetni. Ezáltal is tömérdek kártékony férget lehet elpusztítani.

A téli gyümölcsszállításnak most lévén a legfőbb ideje, újból emlékebe hozandónak tartom, hogy az eladásra való gyümölcs osztályozására nagy gondot kell fordítani, ha azt akarjuk, hogy vevőinket kielégítsük és meg is tartsuk. Csakis a legszebb gyümölcsnek adják meg jól az árát. A gyümölcs pakolására, csomagolására is kiváló gondot kell fordítani. A finom gyümölcsöt mindig selyempapírba göngyölve kell fagyapot közé csomagolni, hogy sértetlenül érkezzen a rendeltetése helyére.

A konyhakertben.

Kelkáposztát, petrezselymet, télisalátát, angol spinátot, még vethetünk e hónap elején.

Spárgamagot szedünk, az elszáradt szárat pedig lemetszszük és elégetjük, hogyha spárgalégy van bennük, elpusztuljanak.

A káposztavágás szintén e hónapi teendő.

Veteménymagvak gyűjtését és tisztogatását folytatni kell.

A gumós és gyöknövényeket, milyenek a répa, burgonya, czékla, petrezselyem, száraz időben ki kell ásítani, megfonnyasztatni és rétegenként homokba rakatni.

Ásatni, rigoliroztatni és trágyáztatni kell a veteménytáblákat, valamint a szamóczaágyak közeit is meg lehet most már hordatni jó gazdag, de szalmás trágyával, de csak a sorok közeit. A növényeknek szabadon kell állni.

E hónap végével a spárgaüzdeszet megkezdhető, karácsonytól fogva termést fog adni.

A telelő raktárakba és pinczékbe hordatni kell homokot, a gyöknövények berakására, mely célra szintén mohát és száraz levelet is kell gyűjteni.

A díszkertben.

Az évelő virágok szárát, elszáradt hajtásait, ha még nem történt, le kell vágni, valamint azok át- vagy ki-

ültetését is folytatni s a régi tövek körül a földet fel kell porhanyítani.

A nyári virágágyak pedig kitisztítandók s felásandók.

Amely nyári virágról még magot lehet szedni, nem kell róla megfélekedezni az ágyak kitisztításánál.

Ha arra valók, a gyepeket még meg lehet kaszálni.

Most a legfőbb ideje új gyepvetéseknek is, továbbra nem kell halasztani.

Az üvegházi növényeket tovább már künnhagyni, ha még be nem rakattak volna, nem tanácsos.

A georginák szára 10 centiméterre a föld felett lemetszendő, a gumók kiásandók s száraz, szellős, fagymentes helyre kell azokat elrakni.

A tavaszi gumós és hagymás virágok gumóit és hagymáit e hóban a földbe kell rakni. És pedig a tulipánhagymákat 8 centiméter mélyre, 7 centiméter távolra, a jáczinthagymát 10 centiméter mélyre, 10 centiméter távolra, az Iris Germanikát 10 centiméter mélyre, 25 centiméter távolra, a liliomokat 12—15 centiméter mélyre, 10 centiméter távolra, a narcist 12 centiméter mélyre, 8 centiméter távolra, a crocusc 6 centiméter mélyre, 4 centiméter távolra, a ranunkulusokat 5 centiméter mélyre, 15 centiméter távolra, az ananonát 5—8 centiméter mélyre, 15 centiméter távolra, az Iris Anglicát 10 centiméter mélyre, 4 centiméter távolra, a császárkoronát 12 centiméter mélyre, 20—25 centiméter távolra.

A szőlőben.

Midőn a fürtök tökéletes érettségüket elérték, a szüretet meg kell kezdeni, de hogy kelendő, tiszta és jó bort kaphassunk, nagy figyelemmel kell eljárni mind a fürtök kiválogatásában, mind az edények tisztára mosatása körül. Az éretlen és rothadt fürtöket külön kell szedni, az edényeket pedig addig mosatni, miglen tökéletes tiszták nem lesznek. Tartós esőzések előmozdítják a szőlőnek rothadását, minélfogva gyakran meg-

esik, hogy bizony idő előtt is le kell a szőlőt szedni.

Gyakran meg korai erős derek perzselik le a még éretlen szőlőt, mire azok összezsugorodnak. Ilyenkor is sietni kell a szürettel.

Későre csak akkor kell hagyni a szüretet, ha az ősz szelid s mérsékelten meleg marad.

Szüret után a karókat sok vidéken szokásban van kiszedetni és gulába vagy lejtősen bakokra rakatni. Ha azonban a karók hegyeit bekátrányozzuk, valamint ha tölgy, ákác vagy vörösfenyőből készült karókat használunk, az esetben azokat télire nem szükséges kiszedetni. Az új ültetésekhez is most lehet megszedni a vesszőket.

Még a levelek lehullása előtt meg kell jelölni azon fajtákat, melyeket elszaporítani akarunk, ugyancsak ekkor kell kijelölni a bujtásra, döntésre, vagy ojtásra szánt tőkéket is. A kijelölt tőkéket vagy mészszel kell befecskendezni, vagy kukoriczahántást kötni a venyigére.

A szénkénegezéssel való gyéritést is most lehet végezni, ha száraz az időjárás.

A levelek hullása és a venyigék tökéletes érettsége után pedig a bujtást, homlítást és döntést is meg lehet kezdeni, ha száraz az időjárás, de ha nedves a föld, akkor ezt jobb tavaszra hagyni.

Ha a szőlő trágyázásra szorult, ezt is meg lehet kezdeni, de azt azután még a fagyok beállása előtt földdel kell betakarni.

A pinczében.

E hónapban egyik legfőbb teendő a hordóknak a szürethezi előkészítése. És pedig amint vagy új, vagy már használt hordók kerülnek kézbe, aszerint kell azokkal elbánni.

Az új hordókat a felesleges csersav eltávolítása végett tiszta vízzel kell kiforrázní, de az egyszeri kiforrázás nem elegendő, hanem kiforrázás után még ki kell azokat áztatni és pedig több vízzel, mindaddig, míg a

belőle kifolyó viz vasgálicz belécseppentésére többé feketeszint nem ölt. Az így kiázott hordókat azután sósvízzel kell kiforrázní, 70 gram só t véve 60 liter vízre, mire ismét kiöblíttetnek azok és végre egy kevés felmelegített musttal öblítsük ki a hordókat. Ekkor azután már bízvást szürhetünk belé.

Ha ellenben oly hordókba akarunk szürni, mely már használva volt s mely legközelebb üresen állott, azokat nem elég egyszerűen kimosni, hanem meszes vízzel (mésztejjel) kell azokat előbb kimosni s azután forró vízzel kiforrázní s végre hideg vízzel addig öblögetni, mig az tisztán foly ki belőle.

A belül penészfoltokat mutató hordókat legjobb félretenni más célra, mert bárhogy kitisztítjuk, mindig kétséges benne a bornak jövője.

A szüretelésnél egyik főteendő a válogatás, mit főleg ha nemes borokat szürünk, elmulasztani soha sem szabad, t. i. vagy a megszedett fűrtök közül kiválogattatjuk a hibásakat és kevésbbé éretteket, vagy, mi még gyorsabban megy, a szedőket felosztjuk, s az elül járók csak a legérettebb fűrtöket szedik le s a kik utánok jönnek, metszik le a többit.

A válogatás után, a **vörös fajoknál** elkerülhetlenül szükséges a leszemelés, mire legczélszerűbben használható egy 14—15 □ milliméter vastagságu puhafa-pálczikákból oly módon összerovott farosta, hogy a közben maradó négyszögeletes lyukak mintegy $2\frac{1}{2}$ — $2\frac{3}{4}$ □ centiméteresek legyenek, de kapni készen drótból készült lebogyózó rostákat is. A leszemelés után a törkölyös must be lesz rakva a kettős fenekü erjesztő káczikba s csak az első zajos erjedés után jön a vörösbor törkölye a sajtóba.

Az erjedéshez megkívántató melegség 14—15° R. s mivel ily fokkal sem a pincze, sem a borház nem bír természetesen, legczélszerűbb a borházat fűthető erjesztőkamarává átalakítani, ha azt akarjuk, hogy borunk jól kiforrjon. A zajos erjedés ily helyiségben és ily hőfok

mellett a kácziban, a forró tömegnek 18—24° R. felmelegedése mellett, 8—10 nap alatt megyen végbe. Leginkább meg lehet azonban azt itélni, hogy le lehet-e már a kácziból ereszteni a bort, az által, ha abból leeresztve, az már megtisztult s a czukormérő többé abban czukrot nem mutat. Azután a letisztult bort hordókba lehet huzatni, de mivel a bor ezen lehuzás után még szeszes erjedését csendesen folytatja, hogy a szesz és illó részek el ne veszzenek, ellenben a szénsavnak szabad útja legyen, fel kell a hordókra rakni az erjcsöveket, s gondoskodni, hogy az erjkészülékből a víz ki ne fogyjon és hogy az folyvást egy kis mészszel elláttassék, ami a szénsavat lekösse.

A fehér bort adó szőlőt pedig vagy zsákokban tapossák ki kádakban s a kádból kifolyó mustot azonnal hordókba szűrik s a zsákokban visszamaradt törköly a sajtóba kerül, vagy össze lesz a szőlő csomoszolva a kádban és a must a törkölyről azonnal leszűrve, a visszamaradt törköly szintén kisajtolva.

Ha ellenben a fehérbort adó szőlő is le lesz szemelve, akkor az is vagy erjesztőkádban lesz a héján erjesztve, mint a vörös borok, vagy ha erjesztő kádunk nincs, akkor a mustot hordóra szedve, minden hordóba oly mennyiséget teszünk a törkölyből, hogy a bor ezáltal elegendő csersavat és festanyagot s a szőlő héjából a kellő zamatot magába vegye. Ez minden zamatos bornál elkerülhetlen eljárás. A felette nyálkás bort adó szőlőfajokat, hogy elegendő csersavat vegyen fel s ezzel tartósságát biztosítsuk, tovább kell törkölyén hagyni.

Az erjcsöveket, erjkészüléket mind a fehér-, mind a vörösbornál alkalmazni kell.

Ha valaki akár vörös, akár fehér borát héján, de csak nyílt kádban erjeszti, ügyeljen arra, hogy a felverődő törkölyt naponta kétszer-háromszor lecsomoszolják s hogy az minél kevésbé érintkezzék a levegővel, mi által könnyen „stichet“ kap, miért is czélszerű a kádat legalább egy nedves ponyvával beteríteni.

Szüret után minden edényt, gépet, szerszámot tisztára mosva kell eltenni oly helyre, hol azok szem előtt maradjanak s így a kellő időbeni tisztogatásnak feledékenységéből történt mulasztása folytán meg ne romoljanak. Eltevés előtt minden edényt meszes vízzel kell kiöblögetni. Mit azután az év folytán legalább még egyszer ismételni kell.

Az erdőben.

A kijelölt vágásokban a szerszám- és épületfának való fákat ki kell jelölni, hogy azok azután csak január hó folytán vágassanak le. A kádárok részére való fák is kijelölendők.

A gyéritések megkezdhetők.

A tuskóirtást, szénéégetést folytatni lehet.

A faeladás napirenden van.

A makkolást is meg lehet kezdeni.

A tűzifaszállítás a mezei munkák csendesedtével kezdetét veszi.

A vetnivaló jegenyefenyőmagszedéssel sietni kell, nehogy elröppenjen, szedni kell továbbá érett tölgy- és bükkmagot s juhar-, gyertyán- és hamvaségermagot.

Legjobb e magvakat, ha másként a körülmények engedik, azonnal elvetni.

A lombhullás után a lankákon és lápokon, melyekhez tavasszal könnyen félni nem lehet, az égerfaülte-tést most kell megtenni.

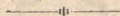
Az erdei alom tilos gereblyélése, a falopás és makkoltatás veszik a kerülők figyelmét most legjobban igénybe.

E hónapban megérik: A csupkás és csupkátlan tölgy, a bükkfa, a fodorjavor, a mezgés és hamvaséger, a gyertyánfa, a nagy- és kislevelű hársfa, a szelid gesztenye, a luczfenyő, erdei- és vörösfenyő, cseregalagonya, csíkos kecskerágó, kanyabangita, mogyorós hólyagfa, sóskaborbolya.

Hol vadalma és körtefák vannak az erdőben, ezek gyümölcsét is gyűjtsük össze, mert jó eczetet lehet belőle készíteni s magja a legkitűnőbb vetőmagot adja gyümölcsfaalanyok előállítására.

A falevélalom gyűjtése is, ahol a szükség reákenyszeríti a gazdát, kezdetét veszi.

A makkoláshoz a tanyákat s itatóhelyeket el kell készíteni s a kondásoknak gyakran utánna nézni, hogy nincs-e baj a nyájban. Az erdőben található tisztásokra s az erdő melletti szántóföldekre csak délután kell túrás végett kibocsátani a sertéseket, midőn már jólaktak.

NOVEMBERBEN.

„Borús, hűvös őszi idő,
A nap nem is pillant elő
Hívesen süt a nap,
Sötét felhők megett,
A kandalló tüze
Ad egy kis meleget.“

Petőfi.

Az íróasztalnál és a majorban.

A még eddig el nem adott s egyéb gabnakészleteket gyakran meg kell forgattatni, sőt az eladásra szánt gabonát többször át kell rostáltatni is, hogy az tökéletes piaczi árú legyen és hogyha vevő akad, ne akkor kellessék annak rostálásával foglalkozni, mikor már szállítani kellene s a vevő is csak akkor ítélné meg az árút, ha az teljesen tisztán, az eladásra elkészítve fekszik a magtárban.

A takarmányozási kiszámítást, ha még meg nem készítettük volna, most már ne halaszszuk tovább, hogy minél előbb a takarmánykészlethez mérve kezdhessek meg a takarmányozást s azonnal, amint csak bekerült a jószág, a takarmányozás rendes kezelésére szoríthatjuk a cselédeket.

A takarmányozást illetőleg pedig általában véve bánjunk a takarmánnyal a lehető legtakarékosabban, aminek első feltétele, hogy a boglyák s kazlak szétszedésére szénavágóként használjunk és mindig csak annyit metszessünk le azokból egyszerre, amennyit valamely fedett helyen, csűrben vagy padláson el tudunk helyezni. A megkezdett szakaszt félben hagyni, hónap,

esőnek kitenni nem szabad, mert bármi kevés, még ha befedjük is, mégis elromlik belőle s ez tiszta veszteség. A második feltétele a takarmánynyal való takarékos bánásnak a behordott takarmánynak, ahol csak keresztül lehet vinni, felporcziózása, felkötözése, ami munkával jár ugyan, de amely munka bőven kifizeti magát, mert ily módon minden cseléd a meghatározott súly szerint kapván kézhez a kezére bízott állatok számára megállapított takarmánymennyiséget, az állatok etetése is folyvást egyenlő rendes menetű. Mivel pedig szecska-etetés mellett még takarékosabban lehet a takarmánynyal bánni, még ha elég bőven van is takarmány, jól teszi a gazda, ha legalább egy részét a takarmánynak szecskává vágva eteti fel, takarmányszűk évben pedig az egész marhaállományát szecskázásra fogja.

Egy rendszerető gazdára alig lehet valami kellemetlenebb, mintha egy oly szérüskertbe, rakodóba vetődik, hol a széna- s szalmakazalok szétzilálva állanak s minden széna- s szalmakazal, boglya tövében egy-egy rakás elromlott takarmány, egy-egy rakás rothadt széna s szalma hever, pedig ez éppen nem ritka dolog nálunk, s ha valakit okolni lehet érte, az bizonyára elsősorban maga a gazda, aki cselédjeit rendre nem szoktatja. Hány gazdaságot találunk, hol a szénavágókést nem is ismerik, hanem csak villával tépik szét nemcsak a szalmakazalt, hanem a szénaboglyát is s mert ez rendesen nehezen megy, hogy könnyebben essék, egy jókora darabot kezdenek ki a cselédek a boglyából, amely azután rendesen fedetlen marad s ha beázik, már másnap egy jó sort le kell hányni róla, mert az átázott takarmányt a marha meg nem eszi. És így mindennap egy-egy jó csomó kerül a takarmányból a boglya vagy kazal tövébe trágyának s a gazda csak akkor veszi magát észre, midőn már a boglyafenék mellett éhen bög a jószág.

A dohánysimítás rendesen e hónapban indul meg aminek legelső és leglényegesebb része a dohányleve-

lek helyes válogatása, aminek főszabálya, hogy minden egyes levél oda soroztassék, ahová a beváltási ár hirdetmény szabályainál fogva minőségi tulajdonai szerint tartozik. Irányadó tehát a szín, a finomság, a nagyság és a levelek épsége; további irányelvek, hogy egy-egy csomóba az anyadohányból 25—30, az alj- és csekély minőségűekből 40—50 levelet kell venni. A csomózott levelek a szárítópajtában egy méternél magasabban ne legyenek beasztagozva s a bálozáshoz közvetlenül csak a beváltás előtt néhány nappal fogjunk. A bálókba aljnak és tetőzetnek egy-két sor kihányást vagy csekélyebb értékű csomókat kell alkalmazni, hogy ezáltal a finomabb minőségű levelek megvédessenek. A bál súlya 150 kilónál súlyosabb ne legyen,

A jövő évi építkezésekről készítsünk kimutatást, ha még eddig nem készült volna, hogy annak alapján a szükséges épületfát be lehessen mielőbb szerezni.

A tüzi- és szerszámfáról is gondoskodni kell s a tűzifafuvarzást azonnal meg kell kezdeni, mihelyt csak azt egyéb, inkább s jobban sürgős munka megengedi.

Az istállóbeli etetőrácsokat, vályúkat, ha még nincsenek rendbe hozva, haladék nélkül rendbe kell hozatni.

A lisztkészletről való gondoskodást se szabad tovább halasztani, nehogy a tél lisztkészlet nélkül találja a házat.

A szivattyuskutakat s vízvezetékeket be kell szalmával köttetni.

Azon vas- és aczéleszközöket s szerszámokat pedig, melyek már többé ez évben használva nem lesznek, a rozsdásodás ellen egyenlő mennyiségű viasz- és terpentinolajkeverékkel kell bevonni. A már rozsdás tárgyakról előbb a rozsdát üvegpapírral kell levenni.

Ha az idő engedi, meg kell kezdeni a földkészlet-hordást is a trágyahalom beterítésére.

Gátak, sövények készítését, javítását is elő lehet venni.

A gyümölcskamrát óvjuk a fagytól s az időnként rothadásnak indult gyümölcsöt szemeljük ki.

Az adó utolsó negyedévi részlete e hó 15-ig befizetendő.

Az istállókban.

A lóistállóban. Amint a szorgosabb mezei munkák elvégződtek, az igás lovaknak a nehéz munkaidőszakban adott abrakadagjából egy pár litert le lehet vonni.

A vemhes kanczáknál ellenben a szeptember óta felszaporított zabadagot folyvást adni kell ezután is.

A felesleges, vagy hibás igáslovakat, ha illő áron túl lehet rajtok adni, adjuk el, hogy ne pusztítsák a drága takarmányt.

A vemhes kanczákkal most már kíméletesen bánjunk, azonban naponta be kell fogni őket, de csak könnyebb munkákra használva.

A méneket és hátaslovakat pedig naponta meg kell járatni.

A csikókat a futókarámokba naponta ki kell hajtani és pedig minél szebb az idő, annál hosszabb ideig hagyjuk künn és általában ha csak nem valami felette zivataros az idő, minden nap kihajtassanak.

Az istállók szellőztetésére szigoruan ügyeljünk.

A tehén- és ökröistállóban. E hónapban már a száraztakarmányzás mindenütt megkezdődik, tehát szigoruan ellenőrizni kell, hogy a kiszabott takarmány a kellő időben s a meghatározott mennyiségben szolgáltatassék ki az állatoknak.

A jármos ökrök takarmányozását is szűkebbre lehet venni, mihelyt a nehezebb munkák megszűntek. Hogy pedig a rövid napokon is minél jobban felhasználhasuk az igás erőt, legjobb csak kétszer, reggel és estefelé etetni az ökröket, hogy p. o. 8—9 órától 2—3 óráig dolgozzanak s az etetés reggel 8—9-ig, délután 2—3 óra után történjék.

A hízómarha is istállóra kerülvén, a gazda egész figyelmét igénybe veszi. Jó meleg istállóról, gondos, pontos etetésről s bő almozásról gondoskodva legyen.

A juhakolban. A meddőléket s ürünyáját, sőt a közönséges magyar juh- s parasztbirkanyájaknál az

anyákat is e hó folytán még lehet legeltetni. Igen jó azonban, sőt szükséges is, hogy azok ily időben való legeltetés mellett estve s reggel legalább szalmát kapjanak.

A juhok egészségi állapotára szigorú felügyeletnek kell lenni.

A sertésóiban. E hó folytán már a legelőre járó sertések is mindinkább kevesebb eleséget találván a mezőn, szintén benn-takarmányra szorulnak. A kanoknak, amint a mező elfogy, $\frac{1}{2}$ —1 liter ocsut kell adni s ha többé nem túrhatnak, $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ liter tengerit. A süldőknek pedig, melyek szeptemberben el nem adattak, 100 darabra kell adni $1\frac{1}{2}$ hektoliter kukoriczát vagy 1 hektoliter kukoriczát s 3 métermázsa répát.

A júliusban felbúgott koczáknak azonban már több takarmány kell, miért is ezeknek egész fiadzásig minden 100 darabra $1\frac{1}{4}$ hektoliter kukoriczát, vagy $1\frac{1}{2}$ hektoliter árpát kell naponta adni. A fiadzás után pedig minden 100 koczára 3 — $3\frac{1}{4}$ hektoliter kukoriczát, vagy $2\frac{1}{2}$ hektoliter kukoriczát s $3\frac{1}{2}$ —4 métermázsa répát.

A kanok a márcziusi malacozás végett még e hónap folytán a koczák között maradhatnak.

A hízóba fogott sertések rendes, pontos etetésére fel kell ügyelni.

A baromfiudvarban. A pulykák hizlalását rendszeresen november hónap végefelé szokás megkezdeni és habár a pulykák, mint falánk állatok, sok és jó eleségtől tömés nélkül is szépen felgyarapodnak, mégis teljes hízási eredményt ezeknél is csak tömással lehet elérni, ami nemcsak idő, de takarmánymegtakarítással is jár. A tömésre a pulykáknál is a legszokottabb a tengeri használata, de nem teljes szemekben, hanem forrázott darás állapotban és pedig tejjel forrázva, vagy tengerilisztből készült galacsinokkal.

A baromfiak óljának melegnek s lehetőleg tisztának is kell lenni s emellett adni kell azoknak szemes eleséget is és gondoskodni részökre azoknak elegendő s

tiszta ivóvízről, ha azt akarjuk, hogy mielőbb megkezdjék a tojáást. A kellő melegség előállítása céljából legcélszerűbb a tyúkólat az ököristálló oldalához úgy építeni, hogy oldalt abba két — egy fent és egy alant — jól elrostélyozott nyíláson át az ököristállóból behasson a meleg. A tyúkol alját a tisztaság kedvéért többször be kell friss, tiszta homokkal és hamuval hinteni. A baromfibetegségek ellen pedig a legjobb preservatívumnak bizonyult a kénpor, amit dobozokban oly helyre kell az ólakban elhelyezni, hol a baromfiak hozzá nem férhetnek. A kénpor folytonos elpárolgása meleg ólakban megöli mindenféle betegség csiráját.

A méhek körül. Az őszt véget érve, készítsük el méheinket a teletetésre. Ez abból áll, hogy a kasok aldeszkáját még egyszer letisztogatjuk s gondoskodunk, hogy a kasokban a lépek alján elégséges üreg legyen, hogy méheink télen át meg ne fulladjanak. Szokták némelyek őszzsel a lépeket megmetszeni is, sőt mézet is vágnak ki a túlgazdag kasokból, az úgynevezett veselépeket a fonott kasokból, de a lépek túlságos vagdalásától óvakodni kell, mert ez mindig a jövő év rovására történik.

Most van ideje leginkább a méhek vásárlásának is.

A mezőn.

Habár ritkán marad is el e hónapra a gazda vetéssel, mégis megesik az néha; ily esetekben figyelni kell arra, hogy a vetés sűrűbben tétessék, mintsem rendszeren tétetni szokott, mert az őszi megbokrosodásra már ilyenkor számítani nem lehet. A répafelszedést, ha eddig elmaradt volna, siettetni kell, — a répalevelet csak közvetlen a felszedés előtt szabad leszedetni s fel kell azt azonnal takarmányozni, vagy 5—6% polyva, vagy pedig apró szecskával keverve, gödrökbe tapostatni.

A répakupaczkokat pedig 2 láb vastag földtakaróval kell most már ellátni, mielőtt még a fagy beköszöntene.

A tavasziak alá való ugarlás folytattatik, mire is annál nagyobb figyelmet és annál több időt fordítsunk, mivel e hónapban túl ritka évben engedi az időjárás annak további folytatását.

A lóherések és luczernások gipszszel való behintésének most van legjobb ideje, mivel a feloldásához szükséges nedvességet (1 rész feloldására 400 rész víz kell) főleg nálunk, hol a tavaszok szárazak szoktak lenni, csak így kapja meg.

A trágyahordásnak most ideje lévén, szorgalmazni kell. Utak javítása és sánczolások most tétethetnek.

Hol kövesek a földek, azok tisztogatásának is most van ideje.

A vízmosságok sövényekkel láttatnak el a szakadások megakadályozása végett.

Árkokat kell ásatni az ültetendő eleven sövények alá s azoknak ültetését is azonnal elő lehet venni.

Az alagcsövezési munkálatokat folytatni kell, ugyancsak a táblák körüli faültetéseket is.

A talajmélyítés megkezdése kisebb gazdaságokban túróékékkal e hónap elejére s folytára esvén, nagyobb gazdaságokban a gőzekemivést ugyane célból legmegfelelőbbben szintén e hónapban lehetvén végezni, emlékebe kívánjuk hozni, hogy :

Az által, ha a talajnak termelésre szolgáló felső rétegét mélyítjük, ezáltal nemcsak azt érjük el, hogy a körlég mélyebbre hatván abba be, itt annak, az ásványi alkatrészek elmálására és a szerves anyagok felbomlására gyakorolt jótékony behatása, szebb eredményeket szolgáltat, mintsem egy sekélyebb talajban, hanem hogy míg egyrészt a növénygyökerek ezáltal abban jobban elterjedhetve több tápot is képesek felvenni; minélfogva a belé vetett növények erősebben kifejlődve, jobb aratást is szolgáltatnak, addig másrészt az ily mélyített talajban a növények a növénybetegségeknek s más káros befolyásoknak is, milyen a szárazság, nedvesség és fagy, jobban ellent is képesek állani. És

pedig a fagy azért árthat kevésbé, mert a növények erősebben kifejlődve, annak jobban ellent is képesek állani; a nedvesség, mert az mélyebbre lehúzódnak s így jobban eloszlik a talajban; a szárazság pedig, mert az ilyen mélyített talaj több nedvességet lévén képes felvenni, azzal tovább képes gazdálkodni is, de másrészt meg a mély művelésű talajban a légköri levegőben levő párából is több verődven le, ez úton is elláttatnak a növények nedvességgel. Továbbá a talajmélyítés után a mélyebben gyökerező növények is biztosan fogják abban tenyészni s végre a gabna-félék megdülése sem történik oly könnyen meg, mivel azok erősebben fejlődnek ki és jobban elbokrosodnak. Természetes tehát, hogy aki birtokából a lehető legnagyobb jövedelmet akarja húzni, annak földjeit mélyen kell művelni.

A mélyítést kétféle módon lehet eszközölni: vagy csupán csak a mélyítőekével túrjuk fel a barázdafeneket egy, a rendes mélységre járó eke után oly módon, hogy minden következő fogásnál az előbbi fogás barázdájában feltúrt, de helybenhagyott földet az eke ismét csak a már művelés alatt álló felső talajréteggel borítja be és ezt lehet tulajdonképpen talajmélyítésnek nevezni vagy pedig a rendes mélységre járó eke után egy oly szerkezetű ekét bocsátunk ugyanazon barázdába, melynek kormánylemeze a barázdafenékről felhozott holtföldet az első eke által képezett magház tetejébe borítja, amint ez a rendes gőzekeművelésnél történik. E művelés azonban már talajforgatást képez, amit mi részünkről még a legjobb minőségű talajoknál is mindig kétséges eredményűnek tartunk a legtöbb mezőgazdasági növény alá, mert alig létezik gazdaság, amely annyi trágyával rendelkezék, hogy azután az ily módon felhozott vad talajt kellőleg megtrágyázni is képes volna, éppen ezért újabb időben a gőzekeművelésnél is mindinkább csak a túróékékkel (Gubber) való mélyítést követelik a gazdák, még a répaföldek gőzekeszántásánál is. És véleményem

szerint teljesen helyesen, mert amidőn a tulajdonképeni talajmélyítésnél a növények ismét csak a már művelés alatt álló földrétegekbe kerülnek, addig a talajforgatásnál egészen új réteg föld kerül felszínre, míg tehát a talajmélyítést még a soványabb s vegyületétől eltérő altalajjal bíró talajfajoknál is sikerrel lehet alkalmazni, főleg, ha ügyelünk arra, hogy az mindig őszszel és mindig kapásnövény alá történjék, addig a talajforgatást előnnyel, előleges nagyobb mérvű trágyázás nélkül csakis oly talajoknál lehet biztos sikerrel alkalmazni, melyeknek altalaja nemcsak hogy tökéletesen megegyez vegyületére a felső réteggel, hanem még elég televénnyel is bír. Különben gabna-féléket sem az újonnan mélyített, sem az újonnan forgatott talajba nem való vetni azonnal a mélyítés vagy forgatás után, hanem előbb kapásnövényeket kell az ily talajban termesztetni. Kapásnövény helyett azonban, amint a tapasztalat mutatja, zabot is jó sikerrel lehet az ily mélyített talajban azonnal a mélyítés után következtetni.

A réten.

Miután az ősz a legkedvezőbb, legalkalmasabb időszak az öntözésre s őszszel minden kár nélkül folyvást s az egész rendelkezésre álló vízzel lehet öntözni egész a tél beálltáig, az őszi öntözést ne mulasztja el senki, kinek csak alkalma van rá. Az őszi öntözéssel lehet legbiztosabban megvetni az alapját a jövő évi szénatermésnek. Az öntözést tehát most a fő rétimunkának kell tekinteni.

Gyalulás sánczolás és egyéb javítási munkálatok folytattatnak.

Esős időben hordassunk trágyalevet a rétre.

Az árkolási és lecsapolási munkálatok is folytattatnak.

A rétek trágyázásának trágyalével vagy földvegytrágyával vagy Thomassalak és kainittal való meghintéssel szintén most van legfőbb ideje, mivel így válnak

az abban levő növénytápanyagok a jövő évi fűtermésnek legjobban javára, mert a téli esővíz és hólé így oldja azokat legjobban fel s viszi legbiztosabban a növények gyökereihez. A tett tapasztalatok szerint a trágyázott rétek nemcsak 2—3-szoros termést adnak a nem trágyázottakhoz képest, hanem a trágyázás folytán a jó füvek is mind nagyobb mérvben szaporodnak, tehát a trágyázás a termésnek nemcsak mennyiségét szaporítja, de minőségét is javítja.

A gyümölcsöskertben.

Míg a föld nem fagyos, a mag veteményezést folytatni lehet.

Ásás, rigolirozás, csemeték és vadonczok átültetése képezi most legfőbb teendőjét a kertészgazdának.

Sövények javítása, eleven sövények ültetése, szintén e hónapi munkálatok sorában foglal helyet.

A fiatal fák derekát tövissel körül kell kötözni vagy ha ez nincs, szalma vagy náddal, hogy a nyulak meg ne rághassák. A feltöltögetés is igen jó szolgálatot tesz, de csak a fiatal magoncoknál.

A fák alatt, az azok koronájáig terjedő területet, a levél lehullása után azonnal jó mélyen fel kell ásni s a fáknek trágyázását is folytatni kell.

A levelek lehullása után mindennemű gyümölcsfák átültethetők, mit is, míg a keményebb fagyok be nem állanak, folytatni kell.

Most van ideje megkezdeni a gyümölcsfák termését oly gyakran teljesen tönkretévő gombabetegségek ellen is egész erővel, amit a legújabb tapasztalatok szerint a vízben oldható Carbolineum 8—10⁰/o-os vagy a Margittin 5—6⁰/o-os oldatával a tél folytán 5—6-szor való permetezéssel lehet legbiztosabban elérni, ami a kárékony rovarok petéit is megsemmisíti. A beszerzési forrást a januári teendőknél felemlítettük. Hasonló célra

szolgál a fáknek 20%-os rézgálicz-oldattal való megpermetezése is.

A magvetést lombbal kell betakarni, úgyszintén az idei kelést is.

A redélyfák hideg ellen beköttetnek.

Ribizke és köszmétedugványokat kell metszeni és télen át szabadba, homok közé rakni.

A szabadban telelő füge- és egyéb fákat, melyek nálunk a szabadban a telet ki nem állják, befödni lombbal vagy pedig szalmával bekötözni.

Az öreg fák irtathatnak s a tavaszi faültetések alá most kell a gödrök ásatását végeztetni.

A diófákat most kell tisztogatni, miután nedvük visszahuzódott, a tavaszi metszés a diófáknál ártalmas.

Hernyökötéseket is szedetni kell.

A konyhakertben.

Az őszi ültetmények földdel feltöltendőek s a nagyobb hidegek beálltával száraz lombbal vagy szalmataróval kell őket betakarni, szintúgy a petrezselyem-, téli endivia- és spenótágyakat is.

Az ásatást és egyéb, a múlt hónapban említett földmunkákat, míg lehet, folytatni kell.

E hó végén tanácsos még: Virágoskelt, üvegkalarábét, korai káposztát és fejes salátát melegágyba vetni, hogy el legyünk velük folytonosan látva.

A legközelebbi használatra szánt melegágyföld átrostálendő. A jól védett melegágyba lehet hónaposretket, salátát és sóskát vetni.

Szabadföldbe most kell jövőévre sárgarépát petrezselymet és spenótot veteményezni, hogy azok kora tavasszal kikelhessenek.

A spárgát üzdészet alá kell venni. A szabadba elrakott gyökféléket lombbal betakartatjuk és szép időben szellőztetjük. A spárgaültetvényeket jó korhadtrágyával meghordassuk.

A díszkertben.

A tavaszi gumós és hagymásnövényekkel a múlt hóban beültetett virágágyakat falevelekkel s galyakkal kell betakarni, hogy a leveleket a szél el ne hordja.

A hideg ellen e hó közepén túl a kényesebb fákat és cserjéket be kell kötözni.

Most e hóban van ideje a rózsák bekötése vagy beföldelésének is.

A virágházakban a növények tisztogatása a főteendő.

A gyeptereknek gyom-féle növényektől való tisztogatását, azok kiszurkálását is napirendre lehet venni.

Új utak készítését is elő lehet venni, valamint egyéb nagyobb földmunkát is.

A szőlőben.

Ha az idő kedvező, s a bujtást és döntést meg lehetett kezdeni, s azt még e hónapban is folytatni lehet.

A fődés megkezdetik, ugyszintén a trágyahordást is meg kell kezdeni, ha még eddig nem történt volna.

Az iszapfogógödrök tisztogattnak, a kőgátakat, utakat, s vízfolyásókat pedig ki kell javítani.

Új telepítvények alá, ha az idő engedi, meg kell a forgatást, rigolirozást is kezdeni, valamint a földfelhordást is lehet végeztetni.

Az oltáshoz és dugványozáshoz szükséges vesszők szedésének is a levélhullás után vagy két héttel van az ideje.

Most kell a lugos hajtásait s vesszeit is vigyázva lefektetni és beföldni földdel, vagy bekötözni szalmával.

Enyhébb éghajlatu vidékeken a metszést ősszel is lehet végezni. A karikásmívelésnél ez rendszeren ősszel történik, de a szálvesszőket a metszés után el kell fedni.

A szőlőgarádok készítésének is most az ideje. Franciaországban e célra eleven sövényeket használnak, még pedig akáczfából készítve azt. E célra 2—2 láb

távolra egymástól jó mélyen fölászott földbe 3 sor akácot ültetnek, mely sorokból azután a 3-ik évtől kezdve, minden évben egy-egy sor ki lesz vágva, még pedig egész földszint, sőt lehetőleg egy pár hüvelykkel alább. Ez által eléri azt, hogy az idei friss hajtások sűrűvé teszik a sövény alsó részét, a 3-évesekből meg nem egy-két szép szőlőkaró kerül ki, vagy ha nem volna elég vastag, egy-egy szálat e célra még egy-két évig itt-ott meg lehet tovább is hagyni.

A pinczében.

A kierjedt fehér borokat fel kell tölteni.

Az erjedő készülékek mindaddig a hordókon hagyandók, míg csak erjedés mutatkozik.

A hordókat tisztán kell tartani.

A múlt évi fehér borok ha szükségesnek mutatkozik, e hó folytán huzatnak le 4-szer és a vörös borok másodszeri lehuzásának is most van ideje.

Idegen tárgyakat: burgonyát, zsírt, húst, gyümölcsöt zöldségműveket nem szabad a borospinczébe helyezni, még a dohányfüst se való belé.

E hónapban van ideje a kereskedésre szánt borok kiegyenlítésének is. Értve ezalatt azon eljárást, hogy az érdességre, zamatra s festességre stb. egymástól elütő, de hasonfajú, sőt lehetőleg egy évből vagy csak egy évvel egymástól idősebb kisebb hordókban levő borokat együvé keverjük, hogy nagyobb mennyiségű egyenlő bort adhassunk a kereskedésbe, mivel erre vevőt előbb lehet kapni, semmint többféle kisebb mennyiségű borra. Magától értetődik, hogy az egyesítendő boroknak tisztának kell lenni és egészségeseknek, hogy egyik a másikat meg ne rontsa. A kiegyenlítést előbb kicsibe pcharba töltve teszszük meg, feljegyezve a vegyítésnél használt arányokat, hogy azután eltalálva azt, tudjuk, melyik fajta és évbéli borból mennyit kell venni a kiegyenlítéshez. A kiegyenlítést legczélszerűbb kádakban eszközölni.

A kiegyenlített bor azután kénezett s kiforrázott hordókba fejtetik s két hét múlva következik a derítés s a derítés után 2—3 hétre újra kikénezett s kiforrázott tiszta hordókba fejtetve le, pár hónap múlva bízvást a kereskedésbe lehet azt adni.

Keményebb hidegek beálltával be kell dugni a pincze szelelőit, mert ha az újbor hirtelen megfázik, kénytelen idő előtt letrakni borkövének nagy részét, mi rendes kifejlődését azután felette akadályoztatja s könnyen meg is romlik.

Az erdőben.

A favágás kezdetét veszi.

A sarj- és középerdőkből az épület- és szerszám-fának kijelölt darabokat ki lehet vágni.

A makkoltatás javában folyik s a tűzifaeladás is.

A faszállítás is folytatatik.

Vetésre tölgymakkot még mindig lehet szedni, az utóljára hulló makk a legjobb. Hasonlóul szedni lehet még gyertyán-, kőris- és égerfamagot is.

A lúczfenyőmag szedése megkezdetik.

Az erdei fenyőmag szedésével várni kell, míg egy pár keményfagy beállott. A veresfenyő tobozait pedig legjobb a tavasz kezdetén szedni, a mikor azok könnyebben felnyílnak.

Jegenyefenyő- és nyirfamagot, valamint bükk- és tölgymakkot, ha a talaj nincs befagyva, még lehet vetni.

Ha az idő engedi, az ültetést folytatni kell.

Tavaszi vetés alá a magágyakat fel kell ásatni.

Tavaszi ültetéshez lehet gödröket is ásatni.

Mivel pedig növekedő hideggel a falopás is szaporodik, szigorúan fel kell e részben ügyeltetni.

A faiskolák kerítéseit ki kell javíttatni, nehogy a nyulak kárt tegyenek benne. Meddig az idő engedi, a levélalomgyűjtést is folytatni lehet.

Megérik e hónapban a töviskökény.

DECZEMBERBEN.

„Mint befagyott tenger, olyan sík a határ,
Alant röpül a nap, mint a fáradt madár,
Vagy hogy rövidlátó
Már öreg korától,
S le kell hajolnia, hogy valamit lásson,
Igy sem igen sokat lát a pusztaságon.“
Petőfi.

Az íróasztalnál és a majorban.

Az eladásra szánt gabnakészleteket rostáltassuk meg annyiszor, amennyiszor csak szükséges, hogy az tökéletes tiszta legyen, mert a gazért nem szeret fizetni a vevő, míg a jól kirostált gabnát a folyó árnál magasabban is szívesen megveszi.

A magtáráblakok tábláit éjjelre be kell záratni, hogy szél a havat be ne hordja.

A takarmányzás rendes menetére kiváló gondunk legyen, úgyszintén arra is, hogy folyvást elég széna legyen porciózva s elég szecska vágva.

Hozzá kell kezdeni a gazdasági eszközök és gépek kijavításához s meg kell rendelni a szükséges új gépeket és szerszámokat, hogy azokat annak idején megkaphassuk.

Jó lesz megrendelni már most a tavasziak alá szükséges műtrágyát és a tavaszi vetőmagot is, ha akár magváltoztatás, akár új fajták beszerzése végett szükségét látjuk vetőmagról gondoskodni.

A tüzi- és szerszámfafuvarozást folytatni kell.

Az építkezésekre szükséges anyagokat pedig igyekezni kell beszerezni s azoknak fuvarozását is, amint lehet, megkezdeni.

A jégvermeket is most van ideje megtölteni.

A nádvágást, ha kemény idő jár, e hó végefelé meg kell kezdeni.

Ha az idő engedi, földkészletet is hordassunk a trágya beterítésére.

A ház szükségletére hízlalt sertéseket e hó folytán le kell öletni.

A hosszú téli estéken a nőcselédeket tollfosztással, fonással és zsákok, ponyvák varrásával s javításával foglaljuk el, a férficselédekkel meg fonassunk kosarakat, kasokat és készíttessünk ásó-, kapa-, fejsze- és kaszanyeleket s más apró gazdasági eszközöket, úgyszintén lehet velök köttetni melegágyra való szalmatarókat is.

A cselédektől az év végén, kik a háztól eltávoznak, a reá bízott eszközöket, szerszámokat és állatokat ismét, miként át lettek adva, leltár mellett vegyük számba.

S a megmaradt cselédeknek adjunk ruhaneműekben vagy pénzben némi ajándékot, vagy minél tovább maradnak meg, évről-évre javítsuk meg néhány forinttal fizetésüket, hogy a hűségöknek jutalmát lássák. Az ily jutalmak a gazda részére, a több évig gazdaságában szolgáló cseléd jártassága és szorgalma által bő kamatokkal téríttetnek vissza.

A legfontosabb teendője azonban e hónapban, — amikor arra legjobban is reá ér — a gazdának a »*Budget-készítés*«. Ugyanis minden gazdaságot, úgy kell tekinteni, mint egy-egy kis államot, melynek háztartásáról éppen oly szükséges az évi budgetet évről-évre jó előre megkészíteni, — hogy az új év a remélhető bevételeket s kiadásokat illetőleg tájékozatlanul ne találja a gazdát, — mint azt minden rendezett állam háztartása megköveteli. S miként az állam budgetje több részből áll, úgy minden gazdaság budgetje is több részre oszlik.

Legelőszőr is, hogy ne akkor kapkodjunk, hogy mit hová vessünk, mikor már a vetés ideje megér-

kezett, a megállapított vetésforgás alapján készítsük meg minden évben előre a *jövő évi tavaszi és őszi vetési táblázatot*, hogy ha valami vetőmagra van szükségünk, elég időnk legyen azt idejekorán megrendelni, beszerezni; s hogy a jövedelmi kimutatásnak legfontosabb részét képező *terménybeli bevételek és kiadások* kiszámításánál biztos alappal bírjunk.

Másodsorban, szintén a megállapított vetésforgás alapján, ki kell számítani a *jövő évi igás- és kézimunka szükségletet*, hogy lássuk, vajjon nem szükséges-e, hogy minden munkát jól s annak idejében végezhessünk, az igásrőt szaporítani? vagy nem tartunk-e fölösleges igásrőt? s hogy látva, hogy mikor mennyi kézimunkára van szüksége a gazdaságnak, annak biztosításáról, hogy a munkák rendes folyamata fel ne akadjon, jó eleve gondoskodhassunk. E kiszámítással kapcsolatban, azonnal a kézimunkákra hónapról-hónapra igényelt készpénzkiadás kiszámítását is össze kell állítani, részint, hogy előjegyezve, világlatba tartsuk hónapról-hónapra, mennyi készpénzre van e célra szükség, részint, hogy ha az nagyobb összegeket teszen ki, további számítások által idejekorán gondoskodjunk arról, vajjon nem lehetne-e azt más beosztás vagy a kézimunkák helyett igásfogatok alkalmazása által, legalább részben leszállítani.

Harmadik a gabona- és más piaczi termények reményleti kimutatása, melybe a bevételi tételeket, eddigi számításaink alapján, s a kiadási tételeket a tényleges szükségletnek megfelelőleg, vesszük fel. E kimutatásra nem csak azért van szükség, mert csak így összeállítva a bevételi és kiadási tételeket, tudhatjuk meg mi marad eladásra, hanem azért is, mert ha a netán mutatkozó hiány beszerzéséről idejében gondoskodunk, azt okvetlenül olcsóbban sikerül beszereznie, mint pedig ha annak beszerzését körmére hagyja égni a gazda.

Negyedik a takarmányszerek reményleti kimutatása, melynek bevételi rovatába minden a birtokon remény-

letbe tehető takarmánytermést egyenkint beiktatunk, míg a kiadási rovat tételeit a birtokon tartott állatlétszám évi szükséglete állapítja meg. A takarmányszereknél netán mutatkozó hiányra nézve is áll az, hogy ha erről ily alapos kiszármítás alapján már tudomásunk van, részint igen sok alkalmat felhasználhatunk arra, hogy takarékosabban bánva a takarmánnyal, a hiány egy részét ez által pótoljuk, részint pedig elég időnk marad e hiánynak a lehető legalkalmasabb időben s a legolcsóbb módon fedezéséről gondoskodni.

Mindezen kimutatások befejezését azután a *jövedelmi reményleti kimutatás* megkészítése képezi, melynek bevételi rovatába felsorolva mindazt, amiből csak készpénzbeli bevételre számíthatunk, s szembe állítva ezen bevételekkel mindazt, a mi csak készpénzbeli kiadás a gazdaságban előfordul. Az így előtűnt bevételi- és kiadási összeg különbözete — ha a tételeket hűen, előbbi kiadásaink alapján, vezettük be — megközelítőleg fűia kimutatni azt, hogy birtokunkból mily jövedelmű remélhetünk, mi ha netán nem mutatkoznék. Itt felelőnek, ha e számítást jó előre megkészítetük, még mindig elég időnk lesz gondolkodni és számításokat tenni, részint, hogy miáltal s miként lehetne vagy kiadásainkat apasztani s ezáltal birtokunk jövedelmét gyarapítani, vagy miféle új befektetéssel azt legbiztosabban fokozni, aminek lehetővé tétele, azt hisszük, csak megérdemel egy kis munkát, egy kis fejtörést, egy kis fáradságot minden gazdától.

Ámde még ezzel sincs vége egészen a dolognak, hátra van még a kiadási- és bevételi tételeknek havonkénti szétosztása, hogy hónapról-hónapra tudjuk, mikor mennyi pénzre van szükségünk a folyó kiadásokra, vajjon a folyó bevételekben lel-e az vagy sem fedezetet, mely utóbbi esetben természetesen gondoskodni kell a bevételek által fedezetlenül maradó kiadásoknak más módoni fedezéséről. Hány gazdát megmentett volna egy ily kiszármítás alapján fedezetlennek mutatkozó

kiadás idejekoráni fedezéséről való gondoskodás — az uzsorától! Ne sajnálja tehát senki a fáradságot e munkától, melynél a hosszú téli estéken a gazda magára nézve jutalmazóbb s családjára nézve üdvösebb munkát aligha találhat, amely minél többször foglalkozik véle valaki, annál könnyebbé válik és amely az, előbbi évi tapasztalatokat felhasználva, évről-évre biztosabb alapot nyújt minden gazdának birtoka jövedelmének emelésére.

És ha a gazda egy évben sem mulasztja el, ezenfelül komoly visszapillantást tartani a letelt év eszközlései fölött s szigorúan számon kérni magától, hogy az év e tervbe vett javításokból mi, hogyan s mennyiberejett teljesítve s mi maradt el a jövőre abból, mit elején célul maga elé tűzött, azon esetben biztos az év, hogy birtokának jövedelme évről-évre biztosabb lehet, mert évről-évre biztosabb alapon dolgozhat a vállalkozó, előre, a boldogulás felé! tovább!

Az istállókban.

Legyenek azok melegek, de gyakran s szellőzzenek a levegő tisztántartása végett.

Óvni kell az állatokat az áthűléstől. Legyen kellő és célszerű takarmányoztatásukra is gondunk főképpen pedig ügyeljünk a vemhes állatok takarmányoztatására, hogy az mindig rendes időben, pontosan történjék s folytonosan egyenlő jó minőségű legyen. Kerüljük a nehéz emésztetű és puffasztó szerek takarmányoztatását, penészes, sáros, romlott takarmányt pedig semmi szín alatt ne adjunk nekik. Fagyott, gumós és gyökernövények felette ártalmasak a vemhes állatoknak, úgyszintén a nagyon hideg víz is, mert könnyen gyomor-áthűlést okoz.

Az almozás minden állatfajnál legyen a lehető legbővebb.

Ha csak nem felette zord az idő, minden nap ki kell rövid időre az állatokat az istállóból bocsátani.

A lóistállóban. Az ígás lovaknál különösen arra kell ügyelni, hogy ha síkos az út, meg legyenek élezve a patkók; legczélszerűbbek e célból azon patkók, melyeknek sarka csavarra jár, hogy tetszés szerint sima vagy éles sarkot lehet abba tenni. Ez azért is jó, mert ha a patkó sarka elkopik, nem kell mindannyiszor a patkót is levenni, — a gyakori patkóleszedés s felferés igen rontván a patákat.

Ügyelni kell arra is, hogy a lovak felmelegedve munkaközben vagy a megállásnál, vagy ha az istálló hideg, itt meg ne hüljenek, szigorúan meg kell azért hagyni a kocsisoknak, hogy amint megállanak, vagy hogy istállóba felmelegedve térnek meg a lovak, azonnal hideg takarják azokat pokróczczal s ha hideg az istálló, éjjel bein is rajta lehet a pokrócz a lovakon, de ez eüllandó hevederrel kell azt leszorítani, hogy a talajba ne etben ék.

A tapos^{és} kanccák és csikók takarmányzását, gondozását ^{íve} meg a mult havi teendőket kell e hónapban is szemlletőt tartani.

A csikó^{el}ak hámba való taníttatását meg kell kezdeni.

A tehén- és ököristállóban. A takarmányozást s gondozást illetőleg, itt is a mult havi teendők s az általában elsorolt figyelmeztetések az irányadók.

A hízómarha gondviselésére s rendes, pontos takarmányozására kiváló figyelemmel kell lenni.

A tinók járomba való taníttatását meg kell kezdeni.

Ha síkos az út, meg kell az ökröket is patkoltatni.

A juhakolban. Némely juhászatban a korai ellés kezdetét veszi, mi nagy gondot és figyelmet igényel.

A meddőléket és ürünyáját néhány óráig a fagyott vetéseken lehet legeltetni.

Főfeltétele minden rendes juhászatnak, hogy benne a széna képezze a főtakarmányt. A lombtakarmány és vetéslegeltetés csak ürüknek és meddőléknek való. Szalmát kis mennyiségben az anyáknak is lehet, sőt kell

is adni, de erre a célra a legtisztábbat és legegészségesebbet választjuk.

A sertésóiban. E hónapban a főteendő az állatok rendes etetésére való felügyelet s a gondoskodás arról, hogy éjjelre jó meleg helyök legyen az állatoknak. A mult hóban ellett koczák folyvást az ott említett takarmányban részesítendőök. A malacokat pedig tizennégy napos koruktól szoktassuk árpára. Lehet kukoriczát is adni nekik, de eleintén az árpa jobbnak bizonyult, négy hetes koruktól azonban az árpát egyrészt kukoriczával lehet pótolni s később teljesen kukoriczára térve át. A malacoknak annyi takarmányt kell adni, amennyit elfogyasztanak, ami is a 6 heteseknél már minden 100 darabnál 30—35 literre megy, folyvást emelkedve, úgy hogy azok 12 hetes korukban már 80—85 liter körül fogyasztanak.

A hízók leöletése most már mindinkább közeledvén, a hizálás végefelé kétszeres gondot kell fordítani azok etetésére. Gyakrabban, de mindig csak keveset kell nekik egyszerre enni adni.

A baromfiudvarban. A baromfiakat nagy hidegben az óiban kell etetni, különösen a ludakat, réczéket és pulykákat.

Ügyelni kell arra is, hogy folyvást legyen elég ivóvizük.

Igen czélszerű minden héten legalább egyszer kitisztítani a baromfiólakat is s ilyenkor a ludak és réczék alá friss szalmát kell tenni, a tyúk- és pulykaólat meg megteríteni friss folyamhokkal és hamuval.

A méhek körül. A teletetés felette fontos a méhészetre nézve. A méheket régebben pinczében vagy padláson vagy szobákban teletették, de az újabban a mesterséges kaptárak számára épített méhesekből nincs semmi ok a kaptárakat elmozdítani helyükről teletetés végett, azonban erősen hideg télben a kasokat gyékény- vagy szalmatakaróval kell befedni vagy ha olyan szerkezetű a méhes, sarjával kell megtömni a kasközöket s a vé-

delmül felrakott üres fiókokat. A kasok száját befelé a méhesbe kell fordítani és sodronyrostélylyal vagy lyukgatott bádogdarabbal védve a röplyukakat. Teljesen elzárni nem szabad, mert megfuladnak.

A telelésre elhelyezés alkalmával újból meg kell nézni a mézraktárt és gondoskodni, hogy a kevésmézű kasok mézet kapjanak, hogy ne kellessék azokat télben etetni s ezzel háborgatni, mire annál inkább is ügyelni kell, mert a bőmézű kasok már a tél végén fiasítani kezdenek, míg a gyengék hátramaradnak.

A mezőn.

E hónapban a trágyahordás a főteendő s főleg ha jó szánút van, igyekezni kell minél több trágyát kihordani.

Ha az idő engedi, a tavasziak alá való ugarolást folytatni kell.

Ha a hó vastagon fekszik a vetésen és megkérgeedik, meg kell azt a sertésnyájjal jártni, hogy megnyitassék vagy a gulyával kell áttöretni.

A takarmányföldek fölültrágyázását most lehet legjobban végezni.

Az alagsövezést pedig, ha az idő engedi, folytatni lehet.

Ha oly lágy az idő, hogy dolgozni lehet a mezőn, elevensövények és faültetések alá árkokat és gödröket kell ásatni.

A réten.

Árkokat kell tisztíttatni és irtatni, ha engedi az idő, a fűzbokrokat, melyek a rét jövedelmét csökkentik.

A hóra lehet trágyalevet, úgyszintén trágyát is hordatni, ha nincs kitéve a rét vízáradásoknak.

A gyümölcsöskertben.

Faültetés, bekötözés, száraz fák írtása, hernyókötés szedése folytattatik, ha az időjárás megengedi.

Kertészeti szerszámok, eszközök javíttatnak és újak készíttetnek.

Czímtáblákat nem kell elfeledni készíttetni, valamint támkarókat sem.

A most ősön ültetett fák töveit dudvával vagy szalmás trágyával kell körülrakni, ha száraz fagyok vannak.

Sövénnyjavítási és árkolási munkákat is lehet végeztetni, ha az időjárás engedi.

Tavasza ültetendő oltványok és oltógalyak megrendelésének is most van az ideje.

Nagygyökeres fák átültetését meg lehet kezdeni.

Ha lágý az idő, lehet a tavaszi faültetések alá a gödrök készítését folytatni.

A fák permetezését Carbolin vagy Margittin oldattal szintén folytatni kell.

A konyhakertben.

Az elrakott gyöknövényeket szorgalmasan át kell vizsgálatni s ami megromlott kiszemelteni. Enyhe időjárásnál szellőztetni kell.

A veteménymagvak tisztogatását és rendezését folytatni kell, címés dobozokba vagy üvegbe kell elrakni a készleteket.

Enyhe időben ásassunk, rigoliroztassunk. A zord időt használjuk fel trágyahordatásra.

Az első üzdei melegágyakat már e hónap elején elkészítjük s azokba retket és fejjessalátát veteményezünk.

E hónap közepétől kezdve pedig a virágoskel, korakáposzta és kalarábé számára a melegágyak elkészítendőök.

A hiányzó veteménymagvakat meg kell rendelni, hogy jókor megkapjuk.

Melegágykeretek, takarók, ablakok készíttetnek és kijavíttatnak.

Melegágykeretekbe vagy a szabadba lomb alá elrakott gyöknövényeket meleg napokon szellőztetni kell.

A díszkertben.

Az üvegházban a szellőztetésre és a kellő fokú fűtésre gondot kell fordítani, valamint a növények tisztogatása s öntözésére is.

A virágmagvak tisztítását, rendezését is elég idő van végezni.

A hiányzó virágmagvakat, ha még nem történt, meg kell rendelni.

Ha az idő engedi, ha tudniillik nem fagy, folytatni kell a gyepek tisztogatását.

A gyepterekre trágyát kell hordatni s elteregetni rajta vagy hígított trágyalével öntözni azokat, hogy minél bujább hajtást idézzünk rajtuk elő.

A szőlőben

Ha az idő engedi, a rigolirozást, földforgatást, földhordást folytatni kell.

Trágyahordás, karókészítés, iszapfogógödrök tisztítása, épületek és edények javítása körül kell foglalkozni.

Szaporítás- és oltáshoz szükséges vesszőket is lehet még szedni és fagymentes helyen nyirkos homokba rakni.

Szőlőkarók készítését s kátrányozását is munkába kell venni, hogy tavasszal ne kellessen vele vesződni.

A szőlőszakaszokban lévő árnyékot okozó gyümölcsfák irtását munkába lehet venni.

A pinczében.

Az új borokat most már többnyire mind fel lehet tölteni.

Lehet a múlt évi fehér borok negyedszeri s a vörös borok másodszeri lehúzását is végezni, ha a múlt hónapban nem történt volna, valamint a borok kiegyenlítését is elő lehet venni. A múlt hónapban kiegyenlített borok pedig most derítettnek.

Az új fehérborokat, melyek már bizonyos mérvig megtisztultak, le kell húzni, s lefejtés után többé az erjesztőkészülékre nem lévén szükség, a hordók most már akonákkal látandók el. Az akonák körültekerítésére legjobb a lágyabb fajta írópapír, mi ügyes bánásmód mellett sem el nem szakad, sem pedig tele nem szivja magát annyira borral, mint a rongy. Ily papirból egy félivet 3 rétbé hajtva, s egy ily $\frac{1}{3}$ részének felét borba mártva s összehajtva kell a megnedvesített oldalával a hordó szájára helyezni, mire gyengén benyomva az akonát, ha az jól megáll, bele lehet verni kellő módon, a nélkül, hogy a papír elszakadna. Ily módon igen jól le lehet zárni a hordókat s mivel a papír gyorsan szárad nem üthet rajta tanyát úgy a penész, mint a rongyon.

Nagy hidegben a pinczeablakokat be kell rakatni szalmás trágyával.

Az erdőben.

A favágást egész erélylyel folytatni kell.

Ha kemény fagy áll be, az égerlápok vágását is meg lehet kezdeni.

Most van az épületfavágásnak legjobb ideje, azért különösen igyekezni kell a nehezebb épületi- és szer-számfa u. n. gerendák, ramszok stb. vágásával sietni, hogy alkalmas időben szánúton ki lehessen hordani az erdőből.

A mocsáros, lápos helyekről, mihelyt megfagyott, meg kell kezdeni a fahordást.

Lúc- és erdei fenyőtobozok még mindig töretnek s a magpírkálás fűtött szobákban vagy magasfalokban folyamatát veszi.

Ha szükséges, még kőrisfamagot is lehet szedni.

A fajuvarosokra és favágókra, kiknek sok alkalmuk van a falopásra, szigorúan ügyelni kell.

A faiskolákat védjük a nyulak ellen.

A szegény néposztályt a hideg által kényszerített falopástól az által kell visszatartani, hogy ág- és fahulladékot olcsó áron vagy munkáért adunk nekik.

Ha a hó miatt lehet, gyűjtethetünk falevelet is alomnak.

A fehérakác magja csak e hónapban érik meg tökéletesen, a vetésre valót azonnal meg kell szedetni, mert ha kemény a tél, ami a fán marad, meg szokott fagyni.

